

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din
Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENEC

Telefoni uredništva in uprave: 40-41, 40-42, 40-43, 40-44, 40-45 — Izhaja vsak dan zjutraj razen

Nagradno žrebanje „Slovenec“
KUPOVALECI Odrzok z rdečim
ligom spravite! 50 ODRZKOV
Vam daje pravico, da se udeležite
nagradnega žrebanja, — Rednim
naročnikom odzokov ni treba!
152 dragocenih nagrad vas čaka!

po prazniku

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797
Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

Prva proslava dvajsetletnice

Čez mesec dni bo poteklo sedemdeset let, odkar je slovenski narod na severni meji svoje sedanje domovine na narodnem taboru v Ljutomeru povzdignil svojo besedo in zahteval svojo pravico (9. avgusta 1868). To je bila doba prebujenja in rasti, doba prvih zgodovinsko pomembnih izrazov jasne in neizprosne narodne zavesti, ki je mogočnemu in strašno številnejšemu nasprotniku že napovedovala, da je robovanja dovolj. Posestnik Kukovec je na tem taboru vprilo desetisočglave množice govoril sklep vsega slovenstva, da mora v Sloveniji biti slovenščina izključni uradni jezik in da se mora uradnikom neodlogoma določiti obrok pol leta, do katerega morajo znati slovenščino v besedi in pismu.

Kakor vedno, je bila tudi takrat vsa narodna zavest oprta na tisto ljudstvo z zemlje, preprosti narod, ki je v svojem življenjskem nagonu v vsej stoletni vrsti rodu branil svojo ped zemlje in svoj zarod. A takrat je bilo to ljudstvo še brez domovine. Imelo je vasi, imelo je tudi nekaj svojih mest, toda privatno, kadar je bilo samo med seboj. Javno in pred svetom ni imelo rojstnega lista. Luttenberg, Windisch Feistritz, St. Leonhardt, St. Wolfgang, Sterntal, Pettau, Cilli, Radkersburg — to so bile vasi in mesta, kjer so udeleženci ljutomerskega tabora imeli domovinsko pravico, in tisti, ki so s »kranjske« strani prišli na tabor, so potovali čez Steinbrück. Sami trdni Slovenci od vekovaj, s svojo zemljo zrastle, ki so imeli svoj Ljutomer, Slovensko Bistrico, Strnišče in Ptuj, toda samo zase in svoje otroke in za tiste, ki so morali po svetu za kruhom, oblast in cesarski Dunaj pa teh krajev nista poznala, kakor ljudstvo nista priznava slovenskega rodu. Ljudstvo pa je terjalo svoj rojstni list, priznanje za svojo slovensko kri v »obroku pol leta«.

Toda slovenski narod je bil prešibak, da bi zlomil nasilni obroč in se dokopal do svobodnega zraka. Ves rod je vodil ljuto borbo, za prvimi drugi in »obrok pol leta« se je vlekel v desetletja. Priti je moral pritisk združenih Slovencev, Hrvatov in Srbov, pritisk vsega slovenskega rodu na jugu takratne monarhije — in takrat šele je obroč padel. Dežela je vrgla s sebe tujo krinko in pokazal se je pravi, sveži slovenski obraz. Prišla je Jugoslavija, z njo Ptuj, Ljutomer, Celje, Strnišče, naš Sv. Lenart, Sv. Bolfenk, Radgona in lepa, valovita pokrajina se je otrsela suženjskega imena Windische Büchel in pred nami in pred svetom so zapele svojo pesem — Slovenske gorice. To je bilo pred 20 leti, 50 let po ljutomerskem taboru! Če narod sam v vsej tej borbi ne bi sodeloval, bi izid pač sprejel kot dogodek iz zgodovine, kakor učence v gimnaziji sprejme izid tridesetletne vojne. Toda narod je bil vsa ta leta napet do skrajnosti, vse sile so bile v službi gibanja za vstajenje, za slovensko ime slovenskim vsem in pred dvajsetimi leti je bil najhujši napor, ki ga je zmogel samo rod, kateremu je bila ta borba že v krvi in ki za žive in mrtve ni več maral, da bi se »obrok pol leta« vlekel še naprej. Napočil je čas uresničitve, ki ga tudi do sedaj tako mogočni gospodar prav zaradi slovenskega pritiska Slovencev, Hrvatov in Srbov ni mogel več preložiti. Zato je takrat ta narod podprl Jugoslavijo kot svojo hoteno družbo, kot lastno državo, kot svojo mednarodno priznano najvišjo svetno organizacijo, v kateri ne gre več za rojstni list, ker ni več gospodarja, ki bi ga nam podpisal, ker smo drug drugemu enaki in je obstoj države že dokaz našega obstoja.

Kakor veliko in nepopisljivo je bilo veselje v teh krajih ob ustanovitvi države, tako velika in lepa je bila proslava dvajsetletnice tega zgodovinskega dogodka pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah, v domači pokrajini dr. Korošca, moža, s čigar imenom je povezana vsa naša narodna borba zadnjih desetletij, borba in — zmaga. Kakor je pred 70 leti to ljudstvo bilo v prvih vrstah, tako je sedaj po želji voditelja prvo proslavilo ustanovitev nove države. Tu je to ljudstvo pokazalo, kako njegova mu je Jugoslavija in kako do dna duše trdno je v svojem sklepu, da hoče svojo slovensko zemljo ohraniti prihodnjemu slovenskemu rodu, kakor jo je podedovalo od slovenskih prednikov. Tako se Slovenske gorice odzovejo samo na Korošev klic. Tabor sam je zaradi močnih vremenskih izprememb padel v težke okoliščine: vso noč nalivi, še zjutraj dež, ilovnata pota vsa razmočena, nobene večje prometne ceste, velika oddaljenost od železniških žil — štiri do pet tisoč ljudi so pričakovali tisti, ki so želeli taboru čim večji uspeh in poznajo žrtve, ki so bile na ta dan za pot k Sv. Trojici združene. In vendar — zbrala se je množica nad 10.000 ljudi, tako skromno ocenjeno, da bo to številko moral priznati tudi najbolj zagrizen nasprotnik (ako narod sploh more imeti nasprotnika razen izven svojega občestva). Ne dež, ne hladno dopoldne, ne dalja — za proslavo dvajsetletnice Jugoslavije pri Sv. Trojici ni bilo ovire! Nekateri so prišli peš po 30 km daleč, vsi blatni, utrujeni od poljskega dela, ki je prav sedaj na višku, toda na taboru ni bilo nevolje. Ljudstvo je hodilo po slovenski zemlji, na kateri ima vsak holmec za nas in za ves svet svoje slovensko ime, kakor so ga nam predniki ohranili v stoletni od tuje oblasti nepriznani rabi, hodilo je po ozemlju države, katere obstoj je dokaz našega obstoja, zato je bil korak kljub dolgemu in napornemu potu prožen in živahen in je iz množice oril en sam

Diplomatska slovesnost pri knezu namestniku

Novi papeški nuncij Hector Felici in novi madžarski poslanik baron Bakach Besseney sta izročila svoja pooblastilna pisma

Brdo, 11. julija.

Danes dopoldne sta na dvoru Nj. Vis. kneza namestnika Pavla na Brdu izročila svoja akreditivna pisma novo imenovana poslanika na našem dvoru Nj. Ekselence papeški nuncij Elore Felici in novi madžarski poslanik baron Bakach Besseney.

Izročitev akreditivnih pisem g. nuncija se je pričela ob 11. Nekoliko pred 11 se je že pripeljal predsednik vlade in zunanji minister dr. Stojadinovič, da kot zunanji minister prisostvuje svečanemu aktu. Točno ob 11 se je pripeljal Nj. ekselence papeški nuncij Felice v spremstvu šefa protokola dr. Marinkoviča in svojega tajnika megr. Berlotia. Papeški nuncij je bil v slavnostnem ornatu, to je v krvavo-rdeči obleki. Takoj ob njegovem prihodu je vojaška godba zaigrala papeško himno, gardna četa pa ga je pozdravila. Pri vstopu sta nuncija pričakovala adjutant Nj. Vel. kralja polkovnik Sondermaier in polkovnik Cesarič, ki sta pozdravila visokega gosta in ga spremila v slavnostno dvorano. V slavnostni dvorani sta sprejela visokega gosta Nj. Vis. knez namestnik in predsednik vlade ter zunanji minister dr. Stojadinovič. Po izročitvi akreditivnih pisem se je papeški nuncij prisrčno razgovarjal s knezom namestnikom. Pri odhodu iz knežjega dvorca je vojaška godba zaigrala državno himno.

Točno ob 12 se je pripeljal pred dvorec novi madžarski poslanik, baron Bakach Besseney v spremstvu šefa protokola dr. Marinkoviča in svetnika madžarskega poslanstva v Belgradu Rotkugla in vojaškega atašeya Vasvaria. Madžarski diplomati so bili oblečeni v slavnostne madžarske narodne uniforme. Pri vstopu je vojaška godba in-

tonirala madžarsko državno himno. Pred dvorcem sta jih pričakovala adjutanta Nj. Vel. kralja polkovnik Sondermaier in Cesarič, ki sta jih spremljala v dvorano, kjer sta bila predstavljena Nj. Vis. knezu namestniku in predsedniku vlade ter zunanjemu ministru dr. Stojadinoviču. Novo imenovani madžarski poslanik je izročil svoja akreditivna pisma. Avdiencia, ki je potekla v prisrčnem razgovoru, je trajala pol ure.

Izjava madžarskega poslanika

Po tej svečani avdienci je novi madžarski poslanik pred odhodom dal tamkajšnjim novinarjem sledečo izjavo:

»Kakor vam je že znano; sem imel danes veliko čast, izročiti Nj. Vis. knezu Pavlu svoja akreditivna pisma. S tem svečanim aktom sem jaz akreditiran na dvoru Nj. Vel. kralja kot izredni poslanik in pooblaščen minister kraljevine Madžarske. Smatram za potrebno naglasiti, s kako radostjo sem prišel v to krasno zemljo, s katero nas vežejo večstoletni odnosi. Smatram za svojo najglavnejšo nalogo, za katero bom zastavljal vse svoje moči, da se še obstoječi dobri odnosi med tema dvema sosednima državama okrepijo in se dalje razvijajo.«

Ko je dal novinarjem to izjavo, je vojaška godba zaigrala državno himno in madžarski poslanik se je odpeljal na Bled. Prišel je prvič na Bled. Silno se je divil krasoti jezera in visokih planin. Ostal bo na Bledu ves čas počitnic.

Češkoslovaški poslanik na Bledu

Bled, 11. julija.

Davi je prispel na Bled novo imenovani češki poslanik Jaroslav Lipa, ki se je nastanil v hotelu »Toplice«. Jutri bo ob 11. izročil Nj. Vis. knezu Pavlu akreditivna pisma.

Papežev nuncij Slovincem

Novi apostolski nuncij msgr. nadškof Hector Felice je sprejel našega dopisnika in mu izvolil dati sledečo izjavo:

»Po 'Slovincu' mi iskreno pozdravite vse katoliške Slovence. Kar sem videl v tem kratkem času pri vas, me je zelo razveselilo. Prepričal sem se o globoki vernosti Slovencev in vdanosti, ki jo goje do sv. očeta. Presenetilo me je krasno cerkveno petje, ki sem ga slišal v Kranju in Trzinu. Najlepši vtis je napravila name naravna lepota dežele, nepozabno pa mi ostane v spominu slovensko narodno svetišče na Brezjah. Sploh z vsem, kar sem videl in doživel, sem zelo zadovoljen in upam, da bom kmalu spet prišel v lepo Slovenijo.

Podelim tudi vsem Slovincem blagoslov sv. očeta, z željo, da ostanejo vedno dobri verniki in zvesti sinovi Marijini.«

Lastnoročni podpis:

† Hector, nadškof korintski, apostolski nuncij.

Nove omilitve češkoslovaškega manjšinskega pravilnika

Praga, 11. julija. b. Končna pogajanja za narodnostni statut stopajo v zaključno stopnjo. Odbor šestih koalicijskih strank se je končno sporazumel, da si je bilo treba premostiti velika nesoglasja glede odstopkov posameznim narodnim manjšinam in končno zaradi zahtev sudetsko-nemške stranke. Stališče češkoslovaške vlade glede odstopkov posameznim narodnostnim skupinam sicer še ni znano in prvo vprašanje, ki se bo v začetku teh odločilnih pogajanj pojavilo, je, da bo dr. Hođa predložil posameznim narodnim skupinam celoten načrt, najprej pa nemški sudetski stranki končno veljavni predlog koalicijske. Statut vsebuje v glavnem naslednje odstopke:

1. proporcionalna namestitve uradnikov;
2. določbe, ki globoko segajo v organizacijo državne uprave, kompetence deželnih in okrajnih zastopstev bo zelo razširjena;
3. razdelitev državnega proračuna na mednarodnostne skupine. To je zelo važno glede učitelstva in drugih kulturnih zahtev posameznih narodnostnih skupin.

Skušnje nemškega generalnega štaba po španskih bojiščih

Pariz, 11. julija. b. Tukajšnji »L'Ordre« objavlja istočasno kot londonski »New Chronicle« dokument, v katerem se izražajo izkušnje in posledice iz španske državljanske vojne, ki jih je dobil nemški generalni štab. Kot vir tega poročila navajajo zaupno predavanje generala Reichenaua. Po mnenju tega nemškega generala je španska državljanska vojna pokazala, da bo prišlo do spremembe odnosov sil v Sredozemskem morju zaradi letalske vojne, tankovske obrambe in motoriziranega orožja. Lahko trdimo, je dejal general Reichenau pri predavanju, da bo v primeru kake vojne trgovinski in ves ostali promet popol-

klic državi in voditeljem, ki so nas vanjo vodili. In tisti, ki so prišli s »kranjske« strani, so potovali preko Zidanega mosta, ki je premagal vsiljeni »Steinbrück«. Tabor v središču Slovenskih gorik, na naši severni meji, je bil šele pravo zmagovalje tega slovenskega vstajenja, sedaj, ko že v rednih razmerah moremo treznejše gledati nazaj in so jasnejši tudi pogledi v bodočnost.

Pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah zbrati 10.000 ljudi je veliko večji uspeh kot v Ljubljani 50.000, zato se to posreči samo tistim, ki govore besedo in duha tega po goricah raztresenega ljudstva. To množico je zbralo ime dr. Antona Korošca in namen vse prireditve: da se potrdi naša notranja skupnost, da se spet pokaže naša strnjnost ob voditeljih, da se ta zemlja ponovno proglasi za našo, slovensko, da se do neizpodbitnega dejstva trdno poudari zvestoba tega naroda državi, kralju, namestništvu in da obenem ta narod ponovi svojo besedo, da je voljan resno in iskreno sodelovati z vlado za napredek in obstoj te naše države. To je hotela biti prva proslava dvajsetletnega obstoja Jugoslavije in je v vsej lepoti ljudskega slavlja bila. Ljudstvo, ki ga vodi dr. Antona Korošec, je na tem taboru povedalo, kaj stoji in kam gleda.

V načelu vsebujejo nove določbe mnogo tega, kar so Nemci zadnja leta zahtevali. Če podrobnosti statuta odgovarjajo v glavnem zahtevam narodnostnih skupin, se bo videlo šele pozneje, ko bo statut objavljen. Med koalicijskimi strankami prevladuje tendenca, da se zniža zakonska meja iz 20 na 15%, sudetski Nemci pa in nemška socialna stranka odklanjajo predlog z obrazložitvijo, da ne odgovarja demokratičnemu načelu. Najvažnejše je trenutno vprašanje, če bo imela vlada za narodnostni statut potrebno dvotretjinsko večino. V parlamentu razpolaga vlada samo s 163 glasovi, potrebuje pa jih 184. Vendar upajo, da bo vlada našla to večino morda ravno v poslancih Hlinkove stranke, ki se bodo bržkone v zadnjem trenutku priključili vladi.

London, 11. julija. AA. (Stefani.) Češkoslovaški poslanik v Londonu Jan Masaryk bo v kratkem prišel v London. Kakor se izve, bo Masaryk poročal angleški vladi o podrobnostih nedavnih predlogov, ki jih je praška vlada stavila zastopnikom Henleinove stranke.

Jugoslovanski akademiki pri Mussoliniju

Rim, 11. julija. AA. (Stefani.) Predsednik vlade Mussolini je sprejel v Beneski palači odposlanstvo jugoslovanskega akademikega kluba »Slovenski jug«. Odposlanstvo je povabil italijanski minister za narodno kulturo na obisk v Italijo. Akademiki so potovali skoraj po vsej Italiji. Vodja odposlanstva se je v lepi italijanski zahvalil za gostoljubnost, ter poudarjal velike uspehe fašističnega režima na vseh poljih. Svoj govor je zaključil z izjavo, da jugoslovanska mladina ve, da je njena prva dolžnost priložiti svoj dar k poglabljanju iskrenega prijateljstva, ki obstoji med Jugoslavijo in Italijo. Mussolini je odgovoril, da je prepričan, da bo še globlje prijateljstvo med študirajočo mladino obeh držav pomenilo pravi temelj jadranskega mira, za katerega se tako vztrajno trudi predsednik jugoslovanske vlade dr. M. Stojadinovič. Navzoči študentje so govor Mussolinija pozdravili z navdušenim ploskanjem.

Turški diplomati v Nemčiji

München, 11. julija. AA. (DNB.) Generalni tajnik turškega zunanjega ministra Džuman Menemenzogli je danes dopoldne dopotoval v München v spremstvu turškega poslanika v Rimu Hamdi Arpağa in v družbi svojega šefa kabineta. Še dopoldne je Menemenzogli položil venec na spomenik padlim junakom, ki je pred vojnim muzejem. Leto je ponovil tudi pri grobovih padlih nacionalno-socialističnih borcev pred Rjavo hišo. Opoldne je turški generalni konzul v Münchnu priredil kosilo v čast Menemenzogli.

Rim, 11. julija. AA. (DNB.) Zunanji minister grof Ciano je danes imenoval opolnomočenega ministra Anfugo za svojega šefa kabineta. Dosedanji šef kabineta poslanik De Petho bo imenovan za poslanika v Ankari.

V 16 urah čez Ocean

eNjork, 11. julija. AA. Danes ponoči ob 11 je odletel s svojim letalom, s katerim hoče poleteti okrog sveta, letalec Hawart Huse. Letalo je opremljeno z najmodnejšimi pripravami in drugimi pomožnimi sredstvi. Letalec namerava brez pritanka poleteti do Pariza. Pri vzletu je bilo letalo težko 12 ton, kajti Huse je vzel s seboj 6.055 litrov bencina in 454 litrov olja. Letalec bo v stalni zvezi z Newyorkom.

Ob 1.45 je Huse po radiu javil, da leti nad Novo Škotsko 647 km od Newyorka.

Ob 3.20 je letalec preletel otok Cap Breton, ki je 1127 km od Newyorka. Letalo je doseglo hitrost 290 km na uro. Vreme je bilo ugodno.

Pariz, 11. julija. c. Ameriški letalec Harold Hughes, ki je snoči odletel iz New Yorka na polet okoli sveta, je popoldne ob 16.55 pristal na letališču v Bourgetu.

Pariz, 11. julija. AA. (Reuter) Ameriški letalec Hughes je preletel Atlantski ocean v 16 urah 35 minutah. Lindberg je rabil za to pot (4.600 km) 33.30 ure.

Ameriški letalec Hughes je s tem svojim poletom potolkel vse svoje dosedanje rekorde na severnem delu Atlantskega oceana v smeri zahod-vzhod. Ni še določeno, kdaj odleti omenjeni ameriški letalec iz Pariza na svojo nadaljnjo pot.

Zagrebska vremenska napoved: Nekoliko topleje, lokalno pooblačenje.

Dunajska vremenska napoved: precej jasno in nekoliko topleje, v hribih pa se vreme ne bo zboljšalo.

Zemunska vremenska napoved: Toplota se bo polagoma dvignila, toda noč bo še zmerom hladna.

Tenis v Belgradu

Belgrad, 11. julija. m. Nocoj ob 10 dopotujeta iz Prage v Belgrad znana svetovna teniska prvak Budge in Mako, kjer bosta jutri in po jutrišnjem igrala proti jugoslovanskima teniskima prvaka Punčecu in Kukuljeviću in s češkim igralcem Drobniem. Jutri v torek 12. t. m. bo igral najprej Mako proti Punčecu v singlu, nato Budge in Mako v dublu proti Punčecu in Drobniemu, na koncu pa bo igral Budge v singlu proti Kukuljeviću. Dne 13. t. m. bo igral najprej Mako proti Drobniemu v singlu, nato Budge in Mako v dublu proti Kukuljeviću in Drobniemu, nazadnje pa bo igral svetovni prvak Budge proti jugoslovanskemu prvaku Punčecu v singlu.

Belgrad, 11. julija. AA. Vlada je te dni izdala uredbu, s katero se povsem odpravlja 20-odstotna taksa na vstopnice k javnim prireditvam in tekmam vseh naših športnih društev.

Velik izseljenski dan

V prisotnosti izseljencev iz vseh krajev sveta
je bila ustanovljena Izseljenska zbornica za Slovence

Dr. Korošec poziva k pogumnemu tvornemu delu

Ljubljana, 11. julija.

Danes ob devetih dopoldne je bilo v frančiškanski dvorani ustanovno zasedanje Izseljenske zbornice pod predsedstvom predsednika Rafaelove družbe prevzvišenega ljubljanskega škofa dr. Gregorija Rožmana. Zasedanja so se udeležili: ljubljanski župan dr. Jure Adlešič, šef izseljenskega odseka v ministarstvu dr. Fedor Araniček, ki je obenem zastopal ministra za socialno politiko in narodno zdravje dr. Dragiša Cvetkoviča, predstavnice Ameriške slovenske katoliške ženske zveze z gospo Prislantovo, šef socialnega odseka g. Kosi kot zastopnik bana dr. Marka Natlačenca, predsednik Prosvetne zveze univerzitetni profesor dr. Lukman, tajnik »Zveze organizacij izseljencev« dr. Bartulica iz Zagreba, zastopnik šefa Izseljenskega komisariata dr. Vladimir Barac Repenšek, stolni dekan mariborski dr. Cukala, ki je zastopal dr. Tomažiča, župnik Klekl, predsednik Rafaelove družbe za Slovensko Kraljino, predstavnik Slovenske ženske zveze z gospo banovo na čelu, in še mnogo drugih odličnih predstavnikov in predstavnic raznih včlanjenih društev in ustanov vse Slovenije.

Prihod slovenskih ministrov

Ob pol desetih je prišel v dvorano naš voditelj, notranji minister dr. Anton Korošec. Z njim je prišel tudi minister dr. Miha Krek. Navzoči so ju burno pozdravili z dolgotrajnim ploskanjem in vzkliki: »Živio dr. Korošec, živio naš voditelj! Živio dr. Miha Krek!« Ko se je val navdušenja polegel, je predsednik škof dr. Gregorij Rožman otvoril zasedanje.

Škof dr. Rožman je pozdravil oba g. ministra in vse navzoče predstavnike in predstavnice, zastopnike in zastopnice raznih društev in ustanov, posebno zastopnika ministra dr. Cvetkoviča, dr.

Aranikega in zastopnika ter zastopnice naših izseljenih bratov.

Predlagal je, da se z zasedanja pošlje brzoglasni pozdrav Nj. Vel. kralju Petru II, Nj. kr. Vis. knezu namestniku Pavlu, brzoglasni pozdrav je predlagal tudi predsedniku vlade dr. Milanu Stojadinoviču.

Nagovor škofa dr. Rožmana

Nato je g. škof imel sledeč nagovor:

Zdi se mi, da doživljamo važen zgodovinski dogodek. Prvič so se zbrali zastopniki — lahko rečem in moram reči — vsega našega naroda, da govorimo o bratih in sestrah, ki se odpravljajo z domače grude v tujino in tam v velikem številu zginjajo kot kapljice v morju. 60 let še odhajajo tisoči, stotisoči našega malega naroda v tujino. Kaplja za kapljo naše krvi izteka iz žil narodnega telesa, a nas ni bolelo, še nismo se nismo, še dobro se nam je zdelo, češ, saj grede mnogi, ki doma niso nič prida. In vendar: vsak brat, vsaka sestra, ki odhaja od skupne družine naroda in se zgubi, vseka rano našemu narodu, ki je tem težja in nevarnejša, čim slabotnejši je naš mali narod.

Veliki narodi skrbijo, da se noben član njihov ne izgubi, da otroci izseljencev poznajo domovino, se nanjo s tisočermi vezmi navežejo. In mi Slovenci? 60 let smo to zanemarjali, kot da je naš narod neizbrljivi zaklad, ki se hrani in polji druge velike narode in pospešuje njihovo rast.

Odslej naprej ne sme biti več tako! Odslej se hočemo z ljubeznijo in skrbnostjo brigati za vsakega brata, ki se izseli; ne pozabimo ga, ne zapustimo ga, v zvezi z njim ostanemo.

Škofov govor so navzoči sprejeli z navdušenim ploskanjem in vzklikanjem, ki mu ni hotelo biti konca. Nato je škof dr. Rožman prosil voditelja Slovencev, notranjega ministra dr. Korošca, naj blagovoli nagovoriti izseljenski zbor.

vprašanje je danes predvsem mladinsko vprašanje. Edino zdrav in zaveden naraščaj narodnega in državnega duha jamči za bodočnost našega naroda v tujini.

Prva in glavna stopnja tega vprašanja je mati! Kakor smo pri sprejemu ameriške Slovenske ženske zveze videli in slišali, tudi mi smatramo ameriško slovensko mater ter vse naše ameriško življenje za tisto silo, ki nam obvaruje in ohrani naš rod v tujem svetu. To spoznanje nam spet nalaga dolžnost, da z vsemi silami podpiramo prizadevanja ženskih organizacij onkraj morja ter zahtevamo tudi od naših ženskih organizacij, da so s svojimi sestrami v tujini vedno v najtesnejši zvezi. V izseljensko zbornico morajo tudi naše žene!

Druga stopnja naše naloge je pa skrb za našo mladino v tujini. Od nje zavisi usoda našega naroda v inozemstvu. Kjer ni matere, ki bi jo v najnežnejših letih svojim otrokom vili v srce slovensko besedo in posem ter ljubezen do stare domovine, tam moramo sami vzgojiti mladino v narodnem duhu.

Česar pa sami ne moremo doseči zaradi naših skromnih sredstev, nam mora pomagati država. Naše lepa kraljevina Jugoslavija naj 20-letnice svojega obstoja najlepše povelži s tem, da ustanovi izdaten sklad za vzgojo jugoslovanskega naraščaja v inozemstvu. Ta sklad naj bo opravljen z najožjim sodelovanjem naše nove Izseljenske zbornice.

V tej zamisli pozdravljam novo Izseljensko zbornico in ji želim mnogo plodnega dela in lepih uspehov v korist naših izseljencev in našega naroda in v okrepitev naše mlade države.

Nad njegovim govorom so bili navzoči zelo navdušeni.

Ga. Prislantova pozdravlja v imenu ameriških žena

Za njim je spregovorila predsednica Slovenske katoliške ženske zveze Ga. Prislant, ki je izjavila:

Naj mi bo dovoljeno kot predsednici največje slovenske ženske organizacije — Slovenske ženske zveze v Ameriki — kjer je organiziranih nad 10.000 slovenskih žena, današnje zborovanje prav iskreno pozdraviti. Danes je na tisoče oči slovenskih izseljencev obrnjenih proti Ljubljani na to zborovanje, ki naj postavi nove temelje za novo delo za nas slovenske izseljence, ki smo razkropljeni širino sveta in se trudimo v sredi različnih narodov za svoj vakdanji kruh. Slovenka ženska zveza porabi to priliko, da se Družbi sv. Rafaela v imenu svojih članic kar najiskrenejše zahvaljuje za obilno delo in skrb, katero poveča nam, slovenskim izseljencem. Zadnja leta čutimo utrip ljubezni materinskega srca do nas, kar smo prej vsa leta tako bridko pogrešali. Ko smo prišle zastopnice Slovenske ženske zveze v lepem številu, da obiščemo svojo rodno domovino in smo pripeljale s seboj tudi svoje hčere, ki še niso nikdar videle slovenske zemlje, smo bile naravnost presenečene, ko mo začutile toliko ljubezen in pozornost domovine napram slovenskim izseljencem. Od Jesenic po celi progi do Ljubljane in do danes kamorkoli smo prišle, povedo smo bile do solz ginjene, ko smo videle, kako smo bile deležne tako nežne materinske pozornosti svoje slovenske domovine. Ne morem se dovolj zahvaliti Vam našim bratom in sestram tu doma za to veliko pozornost. Bodite prepričani, da se bomo vrnile v Ameriko prenovljene, v veliki ljubezni do svoje rodne domovine in do svojega slovenskega naroda. Mi tonemo v morju tujine, vendar sedaj se bomo vračale slovenske matere v Ameriko z novim navdušenjem in z novo močjo voljo, da bomo skušale ohraniti slovenstvo na tujem do skrajnih meja, ker čutimo, da smo Vaši in Vi ste naši.

Da je to zblizanje zadnja leta doprineslo delovanje Rafaelove družbe in njenega poštvalnega voditelja p. Kazimirja Zakrajška, vemo mi in veste Vi. Koliko neizmerno dobrega bi se bilo za nas izseljence storilo, ko bi imeli že pred leti tako dobro organizirano izseljensko družbo. Neizmerna je škoda, vendar današnje zborovanje nam daje nove upe, nam dviga naša srca in naše oči v lepšo bodočnost, kakor je bila preteklost. Zato me zastopnice Slovenske ženske zveze ne moremo dovolj pozivati oblasti tu doma, da tako plemenito delo podpre z vsemi sredstvi, ki so na razpolago. Me slovenske žene v Ameriki želimo tesnejših zvez z Vami in storile bomo, kar bo v naši moči, da se te zveze dosežejo. Predvsem bi želele, da bi se za našo mladino v tujini preskrbele učne knjige v slovenščini in angleščini, iz katerih bi se učila naše lepe materinske in bi se seznanjala z lepotami naše prelepe domovine in z znamenito zgodovino Jugoslovancev. Taka knjiga je tudi nam materam potrebna, da bi mogle svojim otrokom opisati vse to tako, da bi razumeli velikost in veličino naroda in države, iz katere pohajajo njih starši. Taka knjiga bi vršila ogromno kulturno delo med našo izseljensko mladino.

Druga naša prošnja je, da začnete resno misliti na to, kako bi se omogočilo, da bi se gotovo število naše ameriške študentske mladine moglo poslati tu sem domov v naše šole, višje in nižje, ter bi se naučili slovenskega jezika pa tudi slovenske ljubezni.

Tretja naša prošnja — naj se omogoči s primernimi vladnimi podporami — tudi od naše strani bo pomoč — naši ameriški mladini priti v večjem številu na počitnice domov in istotako vaši k nam v Ameriko. Naša ameriška mladina bi se s tem preprijala z ljubeznijo do domovine in navdušila za slovensko narodnost, slovenska mladina bi pa v Ameriki spoznala veliki svet in bi s spoznanji tega velikega ameriškega življenja in tempa obogatila domače življenje.

Drugi pozdravi

Nato je vstal mariborski stolni dekan dr. Cukala, ki je prinesel pozdrave mariborskega škofa dr. Tomažiča ter naglasil, da sta lavantinska in ljubljanska škofija v delu za izseljence nerazdružljivi in bosta tudi v bodoče vedno složno delali. Za njim je univ. prof. dr. Lukman, predsednik »Prosvetne zveze« v Ljubljani, stavil vse svoje mogoče organizacije v službo skrbstva za izseljence. Sledil je ganljiv

Pozdrav zastopnika ministra Cvetkoviča

Za njim je povzel besedo šef socialnega oddelka za izseljence dr. Fedor Araniček:

V čast si štejemo, da morem pozdraviti to zasedanje Družbe sv. Rafaela v imenu ministra socialne politike in narodnega zdravja g. Dragiša Cvetkoviča, ki se ta čas mudi v Nemčiji, v Porurju, med našimi izseljenci. Pozdravljam posebno današnje ustanovitve Izseljenske zbornice, gledajoč v tem poglavitnem velikega dela velenjskega in poštvalnega g. p. Kazimirja Zakrajška, podpredsednika Družbe sv. Rafaela za zaščito izseljencev. Ne morem nadaljevati, da ne povem, kako sem vesel med tako številnimi delegati naših izseljencev, vidim spoštovane voditeljice Slovenske ženske zveze iz Severne Amerike, katere tako odlično predstavljajo naše izseljenske matere. Po njihovem prizadevanju je oživetljena marsikatera vez med našimi izseljenci in domovino. Kajti, dokler bodo slovenske matere, dokler se bo čuvala slovenska materina beseda v Ameriki, do takrat bo znano ime Slovencev. Dokler bodo tudi hrvatske in srbske matere v Ameriki, do tedaj bo tudi izseljenska Jugoslavija! V tem je naš današnji izseljenski problem. Želim najboljši uspeh temu zasedanju in daj Bog, da se preko izseljenskih zbornic kar najlepše in najbolje ustvari in zaseda ta naš cilj.

Navzoči so g. dr. Araničkega za njegove lepe in klene besede nagradili z navdušenim vzklikanjem in ploskanjem.

Nato je sporočil g. Araniček, da je sedanjí minister za socialno politiko dr. Dragiša Cvetkovič nakazal za letovanje slovenske mladine iz Nemčije 50.000 dinarjev.

Pozdrav Zveze izseljenskih organizacij

Nato je spregovoril tajnik saveza izseljenskih organizacij g. Bartolica, ki je povedal, da se veseli tudi saveza izseljenskih organizacij nad delom, ki ga je povzela Rafaelova družba, da se osnuje izseljenska zbornica. V imenu saveza izseljenskih organizacij, katerega član je tudi Družba sv. Rafaela, kot izrazito verska narodna in humanitarna organizacija, pozdravlja to iniciativo in želi, da bi v odločnem naporu to izseljensko zahtevo privedli v delo. Želi dalje, da bi bilo delo, začeto v Ljubljani, kronano z uspehom, da bi bil vsak korak za izseljensko blagoslovljen, v najlepšem spominu in priznanju od vsega našega izseljenskega naroda po svetu.

Bodрила našega voditelja

burno pozdravljen je spregovoril notranji minister dr. Anton Korošec:

»Kadar se postavite na železniško postajo in gledate vlake, kakor stoje, vidite, kako se začne počasi premikati in nato sopihati, dokler vlak s polno paro ne oddrvi v daljavo. Enako je z izseljenskim vprašanjem. Tudi to je stalo in začelo počasi sopihati. Dokler nismo imeli svoje lastne države, je to vprašanje stalo, odkar pa imamo svojo lastno državo, je delovanje izseljenskega vlaka hitreje. V začetku nismo bili v izseljenskem vprašanju dovolj globoki in široki. Kar smo govorili o njem, je bilo toliko ko nič. Danes, ko čutimo vse bolj državno skupnost, se je izseljensko vprašanje premaknilo naprej. Zanimanje za izseljence je vse večje in večje. Glede slovenskih izseljencev ima največ zaslug mož, ki bi ga lahko imenovali »očeta slovenskih izseljencev« p. K. Zakrajšek. Njemu ob

strani stoji g. dr. Araniček, šef izseljenskega odseka v socialnem ministarstvu.

V imenu vlade lahko povem, da smo tudi mi kot oblast nima hvaležni, da tako skrbite za izseljence. Bolj in bolj čutimo, da moramo paziti na vsako kapljo naše krvi, da moramo čutiti svojo dolžnost do vsakega teh izseljencev. Ugotoviti moramo, da napredujemo. Ustanovitve izseljenske zbornice je tak napredek in lahko rečemo zgodovinski dogodek. V imenu kr. vlade ji želim lep napredek in prav tako v imenu kr. vlade izrekam dobrodošlico ameriškim bratom od onkraj morja, ki jih bratsko stiskamo na svoje grudi. Pozdravljam pa tudi vas, ki se danes trudite za izseljensko vprašanje.

Gospod škof se je ministru dr. Antonu Korošču lepo zahvalil za govor in za smernice, ki jih je dal vsemu izseljenskemu delu.

Govor ministra dr. Kreka

Ka oder je stopil minister dr. Miha Krek, ki so ga ljudje navdušeno pozdravili in mu vzklikali. Imel je slavnostni govor, v katerem je razvijal sledeče misli.

Kadar mati sprejema otroka, ki je dalj časa, morda več let, živel izven doma, se na poseben način izraža vse materinstvo v njej. Priplepi se njen pogled na njem. Zar pogleda je prav posebno tople. Nobena kretnja, nobena beseda, nobeno dejanje, nikak nastop in izraz materinstvu pogledu ne uide. Spremlja ga pozorno, vprašujoče, nežno-ljubeče, zaskrbljeno. Na prvi pogled bi kdo rekel, to je poplenjena, v materinstvu poplenjena ženska radovednost. Res vsaka mati vprašuje, poizveduje, kako se je razvijal njen otrok pod zunanjimi vplivi. Koliko je rasel v dobrem, koliko se je kaj ponesrečil. Pa če globlje skuša prodreti v žar materinskega očesa v tistem trenutku, vidiš, da je v njem nekaj več, nekaj silnejšega. Bi dejal, da takrat govori naravna materinska ženska sebičnost. V tem globokem pogledu, v tem zaskrbljenem očesu, v tem izžarevanju mati vprašuje, zasleduje, koplje, želi ugotoviti, koliko je otrok še njen, v srce zasidrala, ob slovesu naročila. Koliko je v njem in na njem še vsega tistega, kar je ona njemu dala.

Ta pričakujoča, ta sprejemajoča mati se mi zdi prav tipičen izraz, simbol, zgled, kakšna naj bo domovina, kakšen naj bo narod napram svojim otrokom, ki so se izselili, ki so dolga leta zunaj okvira narodne rodine prebivali. Na tej naravni, od Stvarnika dati podlagi postavljamo naše odnose napram izseljencem, pa bomo vedno pravo zadeli. Narod je razširjena družina iste krvi, istega čustvovanja in istega mišljenja. Narodna dolžnost je, da ta družina vse te naravne, od Stvarnika dane lastnosti ohranja. To je dolžnost vsega naroda, vseh njegovih sinov, narodne kompaktnosti v narodni državi, in recimo, raztresenih udov, ki so izven narodnih in državnih meja šli zaradi potrebe za kruhom. Če ta pristni odnos ohranjamo, vzdržujemo, bosta imela i država i narod i izseljenski del naroda največje uspehe in blagodat. Za državo: Pustimo ob strani materialne koristi, ki jih imajo svoji in po njih narodno blagostanje, narodno gospodarstvo. Ali: kolikor sinov našega naroda je širom sveta, kolikor dobrih sinov naše države je zunaj, toliko je luči naše narodne kulture in naše državne propagande.

V ta namen gotovo mora državna uprava s svojimi sredstvi in s svojim aparatom storiti vse, da bodo izseljenske organizacije vedno imele v državnih zastopnikih svoje prijatelje, svoje podpornike.

Na drugi strani moramo biti hvaležni slovenskim izseljencem, da so zlasti tam v daljni Ameriki znali ustvariti tako lepe, kar mogočne organizacije, ki materialno in duhovno vzdržujejo naše narodne elemente preko morja.

Ce danes polagamo temelji novi organizaciji, gremo samo korak naprej, gradimo široko streho za sodelovanje za isti namen. Poleg samoupravnih organizacij državnega roka, javna roka, državna pomoč in državna podpora. Vi izseljenci ste tudi ti, v tej zbornici, da v skupni organizaciji moremo

morebiti bolj smiselno, bolj organizirano delati popolneje isto, kar smo delali do sedaj. Da bi prav vse ude zbrali, da bi prav vse otroke našega naroda ohranili.

S temi mislimi pozdravljam prvi kongres slovenske izseljenske zbornice, zlasti zastopnice in zastopnike preljubih nam rojakov preko morja in želim, da bi jih domovina napolnila s ponosom in lepo samozavestjo, da napredujemo in rastemo v vseh panogah, zlasti tudi v delu zanje, za naše izseljence. Bog vas živi in v srečo spremlja!

Gospoda ministra dr. Kreka so zborovalci nagradili z dolgotrajnim odobravanjem.

Pozdrav župana dr. Adlešiča

Za ministrom dr. Krekom je izpregovoril ljubljanski župan dr. Juro Adlešič, ki je dejal:

Dokler bo Ljubljana glavno mesto Slovenije in se imenovala središče vseh Slovencev, toliko časa se bo morala tudi mestna občina ljubljanska pečati z izseljenskimi vprašanji ter si prizadevati, da jih pomaga rešiti v čim večjo korist rojakov v tujini ter tako v prid vsega naroda in države.

Važno dejanje mesta Ljubljane v tej smeri je bila gotovo udeležba ljubljanskega župana pri otvoritvi Jugoslovanskega kulturnega vrta v Clevelandu, kjer mi je bila dodeljena najčastnejša vloga v veliko čast Ljubljane, in kakor sem trdno prepričan, tudi v korist njeno in vsega naroda.

S to veličastno manifestacijo narodne zavednosti so naši ropaki v Ameriki napravili velik korak v razvoju svojega narodnega delovanja. Upam tudi, da bo današnji dan prav tako za stare domovine pomenil novo etapo odločnejših in uspešnejših zavzemajev vse stare domovine za srečnejšo bodočnost njenih sinov v tujini.

Clevelandske slavnosti in današnji Izseljenski dan, ki naj pomeni rojstvo prave izseljenske zbornice, naj z našo trdno voljo in z dejansko pomočjo vseh poklicanih faktorjev postane nepremakljiva mejnika nove dobe najtesnejšega sodelovanja stare in nove domovine za rešitev in okrepitev prav vsega našega v tujini!

Ne bom ponavljal že tolikokrat povedanih resnic, kako druge države skrbje za svoje rojake v drugih deželah, ker je danes že popolnoma nesporna zahteva za srečnejšo bodočnost in za ohranitev našega naroda v tujini največja skrb za vse potrebe izseljencev. Kar smo doslej zagrešili in zamudili, moramo popraviti in s podvojenim resnim delom dokazati, da je domovina vredna imena matere domovine.

Skrb za naše rojake naj odslej pomeni skrb za našo mladino v inozemstvu. Naše izseljensko

širite katoliško časopisje!

Lažja avtomobilska nesreča našega dopisnika

Bled, 11. julija.

Dopisnik »Slovenca« in »Vremena« g. Stanko Benedik se je danes z avtomobilom peljal na Bled. Pri križišču ceste iz Tržica in ceste Bled—Naklo se je pripetila nesreča. Na ovinku se je avto zasukal in prevrnil. Pod seboj je pokopal dopisnika »Slovenca«. Srčja je bila pri tem, da se nobenemu potniku ni pripetilo kaj hujšega, pač pa je avto popolnoma razbit. Dopisnik »Slovenca« je dobil lažje poškodbe po glavi in nekatere notranje poškodbe.

Belgrajske vesti

Belgrad, 11. julija. m. Izšla je uredba o državni intervenciji na tržišču pšenice v gospodarskem letu 1938-39. Po tej uredbi bo privilegirana izvozna družba PRIZAD tudi v gospodarskem letu 1938-39 intervenirala na tržišču pšenice s kupovanjem po cenah, ki jih bo odredil na podlagi razmer na tržišču trgovinski minister v sporazumu s poljedelskim in finančnim ministrom. Za ta kupovanja potrebni obratni kapital v znesku 250 milijonov din bo zagotovil fin. minister PRIZAD-u z državnim garancijo.

Belgrad, 11. julija. m. Danes je dopotoval v Bitolj predsednik Narodne skupščine Stevan Čirič v spremstvu 20 narodnih poslancev. Jutri bo s spremstvom odšel na vrh Kajmakčalana, kjer bo spominska svečanost za v svetovni vojni na salunski fronti padle junake.

Belgrad, 11. julija. m. Jugoslovanski Kurir poroča, da se gospodarski krogi zavzemajo za uvedbo kontrole uvoza iz kirilinskih držav, kakor že obstoji kontrola uvoza iz nekirilinskih držav. V prvi vrsti gre za kontrolo uvoza iz Nemčije, Češkoslovaške in Francije, ker uvoz iz teh držav prekaša naš izvoz. Na merodajnih mestih se predlog o uvedbi kontrole uvoza iz kirilinskih držav proučuje najresneje.

Belgrad, 11. julija. m. Nocoj so odpotovali iz Belgrada v Slovenijo člani komisije za razlastitveni ogled terena za zgraditev nove železniške proge Črnomelj—Vrbovsko.

Neomajno zvesti kralju, državi, svoji veri in omiki: Hočemo ohraniti ljubi in sveti mir!

Tribuna za častne goste med slavnostnim sprevedom. Vodja Slovencev, notr. minister dr. Korošec odzdravlja množici v sprevedu. V ospredju častna četa članov fantovskih odsekov.

V nedeljo, 10. t. m. se je naše ljudstvo ob nemški meji v trumah zbralo pod tremi zvonovi starodavne veličastne farne cerkve Sv. Trojice, ki kraljuje nad bajno lepimi Slovenskimi goricami. Peš, na okrašenih kolesih in avtobusih, s katerih so vihrale naše zastave, so hiteli k griču, na katerem so okoli cerkve slikovito razvrščene prijazne cerkvice svetotrojiškega trga, mošje, žene, fantje in dekleta, da vidijo in slišijo svojega voditelja dr. Antona Korošca. Vsega ljudstva je bilo kakšnih 12.000, nešteto zastav in 11 godb. Sprevedu so dali barvitost in strumnost slovenski fantje in dekleta v kroljih ter nad 600 gasilec mariborske župe, ki jih je vodila ponosita postava vrhovnega starešine g. Bogdana Pogačnika. Ker sta obširno poročilo prinesla že »Ponedeljski Slovenec« in »Slovenski dom«, naj na kratko povzamemo samo nekatere misli govora ministra dr. A. Korošca.

Naš voditelj je v svojem vsebinsko pomembnem in stilno dovršenem govoru med drugim dejal, da Slovenci zvesto ostanemo pri svoji materi Jugoslaviji, ker naša zvestoba do kralja in do naše skupne velike domovine nikoli ni niti za trenutek popustila in bomo taki ostali od nikogar prisiljeni, popolnoma iz svoje slobodne volje neomajno tudi za vse bodoče čase. Priznavamo brezpogojno monarhijo, ljubimo svojega kralja in dinastijo in se zavemo, da, kar bdi nad nami beli orel Karadjordjevičev, ni več nevarnosti za nas. Naši bratje onstran meje so in morajo ostati dobri in lojalni državljani držav, katerim pripadajo, ne more jim pa nihče zabraniti, da se ne bi čutili za člane svojega naroda, čigar kulturne dobrine morajo užicati ne-

Slavnostnemu sprevedu pri Sv. Trojici so dale še posebno pester poudarek okusne narodne noše. Dekleta v panonskih narodnih nošah nosijo v sprevedu tudi košare cvetja na glavah.

moleno. Glede zunanje politike pa je naš voditelj odločno poudaril, da je njen glaven in edini cilj ohraniti Jugoslaviji ljubi in sveti mir! (Viharno odobranje.)

Ljudstvo je z nepopisnim navdušenjem prrijalo prisrčne ovacije kralju Petru, knezu namestniku, predsedniku vlade, ki je po dr. Korošcu shod pridušno pozdravil, ter državi in slovenski domovini.

Na taboru so govorili še drugi govorniki, nakar se je množica ob zvokih državne himne in »Hej Slovenci«, polna radostnih čustev, razšla, z nepopisnim navdušenjem pozdravljajoč dr. Korošca in druge odlične goste Sv. Trojice, ki so se ta dan zbrali pod njenimi zvonovi. Neizbrisno pa bo vsem ostal v spominu glavni junak tega dneva: naše ljudstvo, mošje, žene in mladina, ki so prišli po trudnem delu pod žgočim soncem, vsi utrujeni in zdelani ter potrebni počitka, pa so vedrega obraza in veselega srca kljub dežju spešili iz 50 km

oddaljenih krajev na skrajni severni meji naše domovine, ker jim ni nobena žrtve prevelika, da ne bi izpričali svoje ljubezni do kralja in države ter do svojega narodnega voditelja. Saj se pod njimi čutijo varne, da lahko v notranjem redu in v miru z vsemi sosedi obdelujejo svojo zemljo, gojijo svojo domačijo ter uživajo dobrine slovenske vere in omike ter požrtvovalno sodelujejo za blagor vse Jugoslavije. In vsi so prišli iz svojega nagiba in volje, nihče jim ni ničesar narekoval, ne čustev ne besed, ki so vrele iz čistega, poštenega in za vse dobro zavzetega slovenskega srca. To ljudstvo smo najbolj občudovali, njemu smo najbolj hvaležni in po pravici ponosni nanj; z njim bomo lahko izvajali zmago za zmago na poti do idealne Jugoslavije, ki bo vsem svojim sinovom pravična, sama pa močna in nepremagljiva.

— Vsi, ki mnogo jedo in stalno sede in trpe zaradi tega pravo pogosto na trdi stolici, naj pijejo vsak dan čašo naravne »Franz-Josefove« grenke vode, ki se mora poprej segreti. Davno preizkušena in priznana »Franz-Josefova« voda se odlikuje po svojem sigurnem učinku in prijetni porabi.

Reg. po min. soc. pol. in n. zdr. S-br. 15.485. 25. V. 35.

Drž. umetniška akademija v Beogradu

Beograd, julija.

Dne 15. junija t. l. se je končal prvi semester novo ustanovljene državne umetniške akademije v Beogradu. Akademija ima začasno svoje prostore v Pariški ulici št. 16, kjer je bilo prej biv. avstrijsko poslatništvo. V načrtu je graditev nove velike šole z nad 125 prostori.

Akademija je najvišja umetniška šola v državi ter ima stopnjo fakultete. Prvi restor je znani kipar Toma Rosandič, po rodu Dalmatinec. Administrativni ravnatelj je Milan Nedeljković.

Drž. umet. akademija ima dva oddelka, oddelka za »nastavnike«, v katerega se sprejemajo dijaki, ki so dovršili srednjo šolo in napravili zrelostni izpit in ki na sprejemnem izpitu pokažejo smisel za umetnost ter talent. Pri sprejemnem izpitu morajo prosilci risati glavo po modelu iz mavca. Drugi oddelki so za čisto umetnost. Deli se v kiparski in slikarski odsek. Za sprejem v ta oddelke so potrebni štirje razredi gimnazije. Pri sprejemnem izpitu morajo kandidati pokazati zadovoljiv uspeh v risanju odnosno modeliranju kompozicije, akta in portreta po naravi.

Kiparski oddelki, v katerem po številu prevladujejo Slovenci — študira jih pet — vodi prof. Sreten Stojanović, učenec slavnega francoskega kiparja Bourdela. Slikarji delajo v dveh ateljejih pod vodstvom prof. Dobroviča in Milunoviča. V tem oddelku so najmočnejše zastopani Madžari in Rusi. Slednjih je dve tretjini.

Akademija zaradi začetnih težav v prvem semestru še ni mogla izvajati določenega učnega načrta. Po prvih izpitih, ki so se končali v prvi polovici junija, bodo dijaki razdeljeni po sposobnosti v razne oddelke ter se bo določeni učni načrt pričel prav za prav izvajati šele z zimskim semestrom, ki se pričinja 15. oktobra. Učni načrt bo po sedanjem opažanju zastopal pota modernega slikarstva in se bo predvsem naslajal na Pariz, kjer je študirala večina profesorjev.

Z akademijo je združena šola za primerjalno umetnost oziroma obrtna šola. Naloga te šole je pripravljati dijake za samostojno delo. Iz te šole bodo prihajali keramiki, aranžerji, dekoraterji itd. Tudi za sprejem v to šolo so potrebni štirje razredi gimnazije ali pa meščanske šole. Na šoli poučujeta prof. Tomić kiparstvo, prof. Tabaković pa slikarstvo. Tudi ta šola še nima svojih prostorov ter uživa še gostoljubje umet. akademije.

Smrt zglednega dijaka

V soboto popoldne ob šestih uri je Sava ugrabila upa polno življenje mladega dijaka Kastelica Milana, petošolca drž. klasične gimnazije v Ljubljani, ko se je mudil pri znanih na počitnicah v Mednem. Pokojni je bil tihe narave, a izredno ljubeznivega in priključnega značaja, tako da ga je vzljubil vsak, kdor ga je spoznal. Dasi mlad, je poznal resnobo življenja in je zato svoje šolske dolžnosti skrbno izvrševal, da bi se tako usposobil za življenje, v katerem je želel čim več ljudi osrečiti. Prav posebno pa je bil dober kongreganist, saj je tolikokrat govoril svojim domačim o kongregaciji. Zadnja prošnja do matere pred odhodom z doma je bila prošnja za razglednico, da jo bo pisal voditelju kongregacije v pozdrav. Zda pozdravlja kongreganiste iz večnosti, kjer se — kot upamo — že veseli pri nebeski Materi, ki jo je tako ljubil v življenju.

Ave, anima candida!
Žalujočim domačim iskreno sožalje!

Ravnateljstvo drž. klasične gimnazije vabi učence klasične gimnazije, ki so součence pokojnega, da se udeležijo pogreba, ki bo danes, v torek, ob 5 izpred doma pokojnega, Zgornja Siska 146 (blizu tramvajske remize) na pokopališče v Dravljah, jutri, v sredo, ob pol 8 pa naj se v Križankah udeležijo sv. maše, ki jo bo zanj daroval zavodov katehet.

Lepa proslava v Rokodelskem domu

V nedeljo, dne 10. 7. 1938 je bežigrasko Prosvetno društvo proslavilo v Rokodelskem domu 60letnico svojega župnika p. Kazimirja Zakrajška. Proslave se je udeležil tudi predsednik mestne občine dr. Jure Adlešič z gospo soprogo, večja deputacija ameriških Slovencev in natlačen polna dvorana bežigraskih faranov. Proslavo je otvoril podpredsednik Prosvetnega društva Langus Jože, ki je v lepem govoru nanizal velike zasluge slavljenca za slovenstvo in katolištvo doma, zlasti pa med ameriški Slovenci. Podpredsednik Langus je slavljenca izročil hranilno knjižico za 51.000 din. To vsoto je zbral pripravljalni odbor, da jo pokloni p. Zakrajšku kot priznanje za njegove velike zasluge za slovenski narod. P. Zakrajšek se je ginjen zahvaljeval in poudarjal, da ne potrebuje hvale za svoje delo, še manj pa plačila v denarju. In zato poklanja podarjeni znesek v celoti Prosvetnemu društvu za Bežigradom in ta znesek naj tvori vogelni kamen za novo dvorano Prosvetnega društva. Pozival pa je vse Bežigradce, da naj sedaj zavijajo rokave, da bo prihodnje leto že stala nova dvorana. Pevski zbor je pod vodstvom Ludvika Puša zapel venček domačih pesmic. Nato so pa bežigraski igralci uprizorili krasno igro »Pri kapelici«, katero je spisal p. Kazimir Zakrajšek sam. Igro je režiral g. Ganoni. Igralci so igrali tako naravno, zlasti Jurček, da ni hotelo biti smeha ne konca ne kraja.

Vsa proslava je bila prisrčna in domača. P. Kazimir pa je zopet iznova pokazal, kako mu je pri srcu naša prosveta, kako ne vidi nič sebe ampak še vedno samo mladino, še neposejano polje naše bodočnosti.

P. Kazimirja Zakrajška Bog živi še mnogo let, tako kličemo slavljenca tudi mi.

Pri uporabi Tschamba Fii-ja ne dobite sončnih opeklin, marveč lepo rujavo polt. Drogerija Gregorič dr. z o. z., Ljubljana, Prešernova 5.

Učiteljsko zborovanje

Ljubljana, 11. julija.

Danes ob 10 dopoldne se je pričelo v Ljubljani redno zborovanje banovinske sekcije Jugoslovanskega učiteljskega združenja za dravsko banovino. Zborovanje je prisostvovalo, kakor je pozneje v imenu verifikacijskega odbora poročal g. Pavčič, 83 opolnomočenih delegatov in odbornikov. Uvodni govor je imel predsednik sekcije g. Metod Kumelj, ki je naglašal, da JUU daje svojim članom popolno osebno svobodo glede političnega mišljenja in opredeljevanja ter svetovnega nazora in javnega udejstvovanja. Združenje obsega štiri petine slovenskega učiteljstva. Predlagal je vdanostni brzojavki Nj. Vel. kralju Petru II, Nj. Vis. knezu Pavlu ter pozdravne brzojavke predsedniku vlade dr. Stojadinoviču, prosvetnemu ministru dr. Magarševiču in osrednjemu odboru JUU v Beogradu. Spominjal se je v toplem nagovoru smrti predsednika Masaryka ter umrlih članov, katerih spomin so delegati primerno počastili. Prečital je pozdravno brzojavko, ki jo je v erbohrvaščini poslal predsednik osrednje JUU g. Ivan Dimnik.

Tajniško poročilo je bilo že natiskano v »Učiteljskem tovarišu«. Iz tega posnemamo, da ima Združenje sedaj 3199 članov. Tajniško poročilo se zavzema tudi proti snovanju učiteljskih klubov JRZ, češ da motijo solidarnost učiteljstva. To stališče pa je seveda nasprotno izjavljanju g. Kumlja, ki trdi, da JUU dopušta politično udejstvovanje svojim članom.

V debati je bil zlasti oster g. Ciril Hočevar, ki je napadal upravni odbor, češ da nič ne dela, da nima uspehov, da dopušta enovanje političnih klubov in da se je preveč angažiral pri reševanju Učiteljske tiskarne. Njegova izjava je pobujala z dokazi predvsem tajnik Supančič, predsednik Kumelj in drugi delegati. Gospod Supančič je navedel, da je g. Hočevar sam prav tako pristranski, ker je pri izbiranju učiteljskih abiturientov za kolonijo uvedel ločevanje med študenti Sokoli in Nesokoli.

Zelo pregledno je tolmačil obračun za lansko leto gosp. Grum. Učiteljsko združenje je imelo lani skupno 8.105.000 din prometa. Bilanca pa navaja 281.000 din aktiv in toliko pasiv. Izvoljeni so bili naslednji odseki,

50 letnica smrti J. Jeriča ustanovitelja Kat. tiskovnega društva

Danes pred petdesetimi leti dne 12. julija 1888 je umrl v bolnišnici usmiljenih bratov v St. Vidu na Koroškem ustanovitelj Katoliškega tiskovnega društva in prvi pionir katoliškega gibanja pri Slovencih, upokojeni župnik Josip Jerič. Skromen je bil ves čas v življenju in skromen tudi po smrti: le redko kdaj se imenuje njegovo ime med kulturnimi organizatorji, dasi je bil eden največjih med njimi. Rodil se je 28. 11. 1823. v St. Vidu pri Stični ter je bil posvečen v

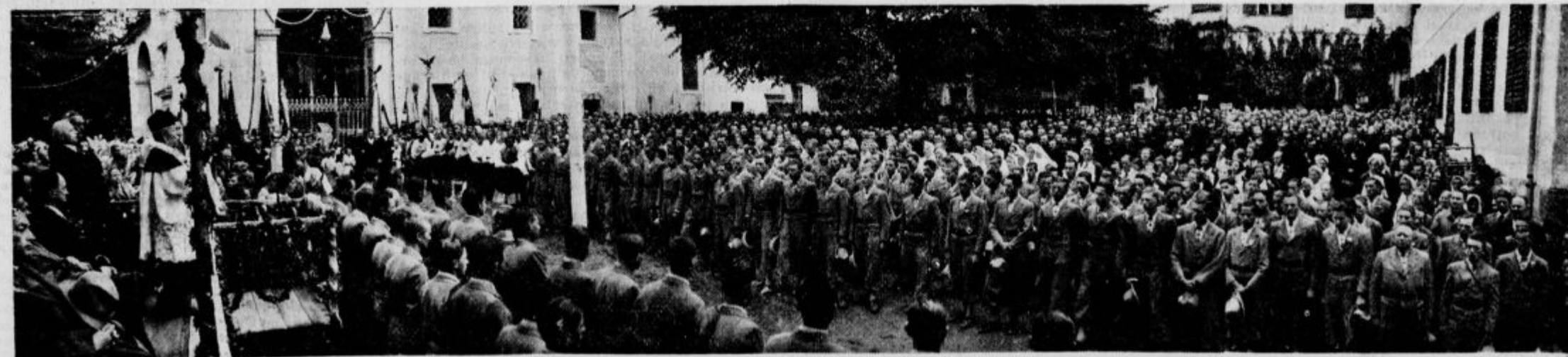

duhovnika l. 1847., nakar je služboval v Trebnjem, Ajdovcih, na Dolih, Dobovu pod Kumom, na Studencu in v Sv. Križu pri Kostanjevici, dokler ni postal župnik na Dobovu l. 1859. Tu je pastiral 20 let, dasi je svet zelo gorat in naporen, on pa je bil ves čas življenja bohlen. V njegovo faro je spadala tudi božjepotna cerkev sv. Neže na Kumu, ki jo je l. 1862. svojo prenovil in ji dozdal župnišče. Ves je gori za cerkev in svoje farane v duhovnem smislu, pa tudi gospodarskega ni zanimal: znan je bil kot odlični gospodar, saj je bilo njegovo posvetno naravnost vzorno urejeno, zgled vsem domačinom, ki so hodili k njemu po gospodarske nasvete. Zaradi bolezni je prosil za penzijo in se preselil v Ljubljano, kjer se je začelo pravo delo. Bil je tedaj odbornik Kmetijske družbe v Ljubljani ter je ustanovil »Čebelarstvo društvo« in tudi njega glasilo »Slovenska Čebela«, ki pa je po nekaj letih prenehala. Zaradi preudarnosti in gospodarskih zmožnosti so ga volili v razne odbore, kjer se je pridno udeleževal. Predvsem pa se je zavzel za slovenski katoliški tisk. Ko je »Slovenec« začel izhajati, je naletel na velike ovire ravno pri cerkvenih oblasteh, ki so preganjale njihove urednike (dr. Kluna). Tedaj se je Jerič ponudil za urednika in izdajatelja, kar je ostal do smrti. V najtežjih časih je utrdil »Slovenec« in mu zagotovil izhajanje. Da bi mu pa mogel zagotoviti še trdnjšo gospodarsko osnovo za bodočnost, je sam na svojo roko ustanovil l. 1879. »Katoliško bukvarno« in pozneje l. 1883. še »Katoliško tiskarno«. Ni se bal stroškov in ovir, z navdušenjem in pogumom, kateremu se danes čudimo, je zgradil dvoje podjetij, dasi še v skromni obliki, ki dajeta danes temelj vsemu katoliškemu gibanju med Slovenci. Vse to je delo skromnega podeželskega slovenskega župnika, ki je prišel na penzijo v Ljubljano, prav za prav pa le na novo delo, ki je obrodilo stoteren sad. Jeričeva ideja je tudi ustanovitev »Katoliškega tiskovnega društva«, ki ga je ustanovil eno leto pred smrtjo in bil do smrti njega podpredsednik. Temu društvu je odstopil svoji dve podjetji, »Katoliško bukvarno« in »Katoliško tiskarno«. Jeričeva zasluga je tudi, da se je »Slovenec« iz tednika spremenil v dnevnik, kakršen je prvokrat izšel leta 1883. 11. julija.

Pokojni se je tudi zelo zanimal za obrtniške probleme, zlasti za čebelarstvo, ter je v svrhu njegovega razmaha prepotoval vsa Nemčijo. Tudi sicer je rad potoval in opazoval združništvo, a katerim se je pešal v zadnjih letih svojega življenja. Toda bolezen ga je vedno bolj ovirala ter je šel iskat zdravja v St. Vid na Koroško k usmiljenim bratom. Tam pa je pred petdesetimi leti umrl. Ob njegovi smrti uri mu je zatislil oči msgr. Luka Jeran, njegov veliki prijatelj. Njegovo truplo so prepeljali v Ljubljano, kjer so ga pokopali z veliko udeležbo njegovih duhovnih prijateljev, med katerimi je stopal tudi knez in škof Misiša, kakor tudi sodelavci v njegovih organizacijah.

Danes — ob petdesetletnici se spominjamo tega skromnega, a požrtvovalnega duhovnika, ki je ustanovil slovenskim katoličanom organizacijo tiska ter s tem pomnožil delo slovenskih duhovnikov za narodno in ljudsko kulturo. »Slovenec« se ga spominja kot svojega največjega dobrotnika, izdajatelja in urednika, prav tako pa se ga spominjajo tudi vsa tista podjetja, katera je on poklical v življenje. Danes so se razrasla v veliko podjetje, ki se hvaležno klanja svojemu ustanovitelju. Spomin Josipa Jeriča ne bo nikdar pozabljen!

ki so popoldne zborovali: gospodarski, »Učiteljski pokret«, odsek za organizacijo in pravila (snujejo se nova pravila, po katerih bi sekcija bolj neodvisna od centralne), šolsko-upravni odsek, odsek za učiteljske, gospodarske in socialne ustanove, odsek učitelje, odsek za nadaljevalne šole, odsek za obmejno šolstvo, odsek za tisk in odsek za učiteljski pevski zbor.

Množica, zbrana na taboru pri Sv. Trojici na samostanskem dvorišču. Pripominjamo, da se na razsežnem dvorišču ni moglo zbrati vse ljudstvo, in da sta bili cesti, govore na drugi strani cerkve na trgu; nekaj tisoč zborovalcev pa je poslušaloki vodita na dvorišče, na daleč zatrpan

Drobne novice

Koledar

Torek, 12. julija: Mohor in Fortunat, mučenec; Janez Gualbert, opat. Ščip ob 16.04. Herschel napoveduje sprememljivo vreme.

Sreda, 13. julija: Anabel, papež, mučenec; Margareta, devica.

Osebnosti

Poroka. Včeraj sta se poročila v ljubljanski stolnici gđ. Vera Strojca, študentka filozofije, hčerka g. Valentina Strojca, železn. nadzornika v p., in g. Jože Kuhar, art. poročnik iz St. Vida nad Ljubljano, službuje v Slovenski Bistrici. Priči sta bila nevestin stric g. dr. Joža Lovrenčič, profesor, in art. podporočnik g. Anton Kržan. Poročil ju je nevestin stric g. stolni kanonik Alojzij Strojca. Mlademu paru iskreno čestitamo in želimo božje blagoslova!

Na tehnični fakulteti univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani je bil diklomiran dne 8. t. m. za gradbenega inženirja g. Stane Avanzo. — Čestitamo!

Promocija. Danes bo promoviran za doktorja trgovskih ved na visoki šoli za svetovno trgovino na Dunaju ljubljancin g. Srečo Kordelič. — Čestitamo!

Službe rezervnega častnika je razrešen zrakoplovni poročnik Marjan Dolanski.

Preveden je v sanitetno stroko rezervni pehotni stotnik I. razreda dr. Ivan Karlovič.

Napredoval je za zvanika I. skupine Peter Stupnikar, v službi pri savski divizijski oblasti.

Upokojen je državni mojster VIII. pol. skupine Ivan Pogacnik.

II. dekliški dan na Betnavi

Marin praznik — 15. avgust — naj zopet združi vsa dekleta lavantinske školije!

Bo kakor lani tudi letos za vsa dekleta naših župnij Dekliški dan na Betnavi pri Mariboru.

Betnava vas vabi, pričakuje vas in se že pripravlja na vaš obisk. Pridite, dekleta lavantinske školije, odzovite se! Pridite in pokažite svoje navdušenje za najsvetejšo, kar živi v našem narodu! Naj bo Dekliški dan praznično slavlje vseh plemenitih deklet, ki se zvesto trudijo v delu za zmago naših verskih vrednot in za resničen dvig našega katoliškega slovenskega dekleta.

Najlepše, kar pozna dekle, najdragocenejše svetinje deklišta naj se ta dan uveljavijo v polni meri! Vsa naša lavantinska dekliška skupnost naj letošnji Dekliški dan obogati in okrepi za vse boje s površno, za dekle tolikokrat poudarjeno miselnostjo naših ni.

Dekleta! Veselimo se našega dne na Betnavi! To nam bo ob Mariji-Vnebovzeti zopet prikazal naš Dekliški dan. Čim več nas bo, tem bolj bo mogla ta lepota priti do izraza — zato velja:

15. avgusta vsa lavantinska dekleta na Betnavi!

Ne zamudite! Prekrasen film, kakršnega hočete videti! Film o velikih postrvovalnih ljubeh in patriotizmu mlade herojske žene!

"La cittadella du silence"

Samo še danes in jutri

ob 19.15 in 21.15 uri

KINO UNION

Trdnjava tišine

V gl. vlogi ANNABELLA

Telefon 22-21

— **Odgovor svete stolice na brzojavni pozdrav z Mednarodnega mladinskega tabora.** — Slavnostnega zborovanja mladinskega tabora je bil poslan brzojavni pozdrav sv. očetu. Na ta pozdrav je sveta stolica odgovorila s sledečim brzojavnim odgovorom: »Sveti oče je z radostnim srcem sprejel izraze sinovske vdanosti, ki jih je tam zbrana katoliška mladina predložila. Zato jo blagoslovila in začetnika zveličanja prosi, da s plodno roso svoje milosti njena dobra dela podpira. Kardinal Pacelli.

— **Gospode duhovniki iz lavantinske školije,** katerim smo poslali okrožnice zaradi Slomškovega dijaškega doma v Mariboru, prosimo, da nam na te okrožnice čimprej odgovorite. — Zadruga Slomškova dijaški dom v Mariboru, Aleksandrova c. 6.

— **Danes je zadnji dan prijave za izlet v Trst,** Doberdob in Sveto goro. Potovanje priredi Zveza bojevnikov dne 23. in 24. julija. Za državne in samoupravne uradnike je dovoljen dopust in potovanje v inozemstvo. Celotni stroški znašajo 180 dinarjev za osebo. Ljubljanci in okoličani naj se javijo v pisarni Zveze bojevnikov v petek in soboto, da dvignejo potne knjižice.

— **Pri zaprtju, motnjah v prebavi** vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravne »Franz-Josef« grelnice.

— **Nove telefonske relacije.** Ministrstvo pošte je dovolilo, da se odpre telefonske promet na proгах v Zeltinci—Lebring (2.70 zlat. fr.), dalje Bled—Opatina (2.25 zlat. fr.), Kranj—Neapelj (4.20 zlat. fr.), Maribor—Carate Brianza (3.60 zlat. fr.), Polzela—Trst (2.25 zlat. fr.), Polzela—Milan (3.60 zlat. fr.), Ptuj—Turin (4.20 zlat. fr.), Rakek—Opatina in Aidussina (2.25 zlat. fr.), Kranj—Trst (2.25 zlat. fr.), Turjak—Cervignano del Friuli (2.55 zlat. fr.), Boh. Bistrica—Turin (4.20 zlat. fr.), Jesenice na Gor.—Opatina (2.25 zlat. fr.), Ptuj—Opatina (2.25 zlat. fr.), Sveti Jurij ob Taboru—Reka (2.25 zlat. fr.), Store—Reka

(2.25 zlat. fr.) in Store—Benetke (3 zlat. fr.). — Zneski v oklepajih so pristojbina za trinitutni pogovor.

— **Clane Slomškove družbe** iz bivše mariborske oblasti prosimo, da nam na našo okrožnico čimprej odgovorite. Zadruga Slomškova dijaški dom v Mariboru, Aleksandrova cesta 6.

— **XX. mednarodni katoliški esperantski kongres** bo od 6. do 11. avgusta 1938 v Ljubljani pod pokroviteljstvom prevz. gosp. knezoškofa ljubljanskega doktorja Gregorija Rožmana in častnega odbora pod predsedstvom g. bana dr. Marka Natlačenca. Program kongresa: 6. avg. ob 10: otvoritev umetnostne razstave; ob 11: otvoritev filatelistične razstave (ki jo prireja filatelistični klub v okviru našega kongresa in se je uradno udeležimo); ob 15: otvoritev tujsko-prometne razstave in razstave esperantske tiska; ob 16.30 občni zbor JKEL; ob 20: slavnostna seja IKUE in LKK; ob 21.15: spoznavni večer v veliki dvorani »Metropola«.

— 7. avg. ob 8: otvoritev sv. maše prevz. gospoda pokrovitelja v stolnici; ob 10: otvoritev kongresa v frančiškanski dvorani; ob 13: skupno kosilo; ob 18.45: pete litanije; ob 20.30: slavnostna akademija v frančiškanski dvorani (točen spored bomo še objavili). — 11. avg. ob 8: zahvalna maša prevz. gosp. pokrovitelja v stolnici; ob 10: zaključek kongresa v frančiškanski dvorani.

Greta Garbo
Robert Taylor

DAMA S KAMELIJAMI

(Nemški KINO MATICA dialog) Ob 16, 19.15 in 21.15 uri

— **Clane Slomškove družbe,** ki so na velikonočnem zborovanju v Celju prejeli izjavo o pristopu k zadrugi Slomškova dijaški dom v Mariboru, prosimo, da nam čimprej te izjave vrnete izpolnjene. — Načelnik.

— **Organizem in cerkvenim zborom!** V smislu navodila g. knezoškofa ljubljanskega (C. Gl. št. 1/2 1935) pripravljamo sledeče slovenske maše: **Beran Em.** Tri slovenske maše za mešani zbor s orglami; part. 36 din, glasovi po 5 din. **Gerbič Fr.** Slovenska maša sv. Frančiška Serafa za mešani zbor; part. 10 din, glasovi po 3 din. **Laharnar I.** Vladaresoljstva; maša za mešani zbor, 6 din. **Laharnar J.** Slovenska maša za mešani zbor, 16 din. **Mav Al.** Slovenska maša na čast Slomšku, za mešani zbor, part. 12 din, glasovi po 2 din. **Saltner p. Hugolin.** Slovenska maša »Kvišku srca« za mešani zbor; part. 24 din, glasovi po 5 din; **Saltner p. Hugolin.** Belarjeva slovenska maša »Oče večni«, za mešani zbor; part. 16 din, glasovi po 4 din. **Saltner p. Hugolin.** Miklošičeva slovenska maša »O sladka ura«, za mešani zbor; part. 14 din, glasovi po 4 din. **Tome M.** »Stopil bom k oltarju«, slovenska maša za mešani zbor; part. 20 din, glasovi po 4 din. **Venturini Fr.** Slovenska maša za mešani zbor, 8 din.

— **Izlet k motociklističnim dirkam na Jezerko,** dne 17. julija t. l. priredi Zveza za turistični promet. Informacije in prijave sprejemajo več biljetarnice Putnika.

Ljubljana

I **Nova sveta maša v stolnici.** V nedeljo, 10. julija je daroval v ljubljanski stolnici prvo sveto mašo g. Dolinar France, sin uglednega pekarskega mojstra g. Franca Dolinarja. Novomašni sprevod je šel iz novomašničkovega doma nasproti stolnici v cerkev. Pred škofijo se je nabrala velika množica ljudi, ki so opazovali novomašno slovesnost, ki je za stolno župnijo res nekaj posebnega, saj so v tej župniji, ki je poleg vsega še zelo majhna, skoraj same trgovine in poslovni lokali. Tudi stolnica je bila nabito polna. Novomašnik je pridigal g. škof dr. Gregorij Rožman. Poudaril je, da ga veseli, ko danes, v zadnjih dveh letih že drugi govori novomašniku iz majhne stolne župnije. Nato pa je razvijal globoke misli o duhovniku kot duhovnem očetu. Po pridigi je bilo darovanje, katero je g. novomašnik namenil Baragovemu semenišču in dijaški katoliški akciji. Nato je bila slovesna orkestralna sveta maša. Stolni pevski zbor s orkestrom je vod vodstvom msgr. Premrla izvajal lepo Premrlovo Missa s. Josephi. Med asistenco pri slovesni sveti maši smo opazili prošča g. Ignacija Nadraba, v koru pa so bili gg. stolni kanoniki. Ob koncu slovesne svete maše je podelil novomašnik novomašniški blagoslov. Po sveti maši so gostje odšli v Marjanišče.

I **Francoški narodni praznik.** Dne 14. t. m., na francoski narodni praznik, bo na francoskem konzulatu recepcija od 11 do pol 13. Polaganje cvetja pred spomenikom Ilirije bo ob 9.30, ob 9.45 pa pred spomenikom Valentina Vodnika.

I **Maturantke »ženskega učiteljskega«** iz leta 1908 so vabljene v sredo, 20. t. m., ob sedmih zvečer na sestanek na Sp. Rožniku.

a) liberalna država z bonifikacijo ne zasleduje demografskih, gospodarskih in socialnih namenov. Zato se omeji na hidravlična javna dela. Zemljiško obnovo pa prepusti svobodni zasebni gospodarski iniciativi.

Agrarno reformo vrši liberalna država z enostavno razlastitvijo veleposestev proti nepravilno odmerjeni odškodnini in z razdelitvijo zemlje novim kolonizatorjem, ki pa jih ne selekcionira in jih po razdelitvi prepusti njih usodi.

b) Socialistična država načeloma podpira vsokolono zemljo in uvede na njej neposredno birokratično agrarno gospodarstvo. Dejansko pa (Sovjetska Rusija) pušča del agrarne zemlje v kmetijskem lastništvu, da z zaplenjenimi donosi tega nedržavnega gospodarjenja krije visoke stroške državnega birokratičnega gospodarjenja, čigar neprestano strukturno valovanje načrtno predvidene proizvodne stroške dviga tako, da se bilance zaključujejo z visokimi izgubami.

c) Korporativna država tudi problem zemeljske bonifikacije rešuje na svoji dualistični osnovi, v smeri dvojnostnih ciljev in z dvojnostno iniciativo in dejavnostjo:

1. Socialni značaj zasebne lastnine narekuje obveznost njene aktivnosti. Potreba po bonifikaciji je rezultat zgodovinske pasivnosti kmetijske lastnine. Se ima veleposestnik priliko, da z izpolnitvijo naloženih bonifikacijskih obveznosti popravi zgodovinski greh svojih prednikov. Ako tega ne stori, ako torej ne najde prehoda v zahtevano lastniško aktivnost kot družabno dolžnost, potem gre pravica v izgubo: sledi razlastitev proti pravični odškodnini.

Dokler je torej zasebna lastnina aktivna, jo korporativna država spoštuje in ščiti. Naslov za razlastitev je pasivnost lastniške pravice. Tako

I **Mladci šempetrskega Fantovskega odseka** imajo danes ob 3 popoldne izredni sestanek. Vsi in točno!

I **Posestne spremembe.** Gradbena podjetnika inž. Adolf Leon Dukič in inž. Evgen Stern sta prodala posestniti in trgovki Matildi Zaitovi parc. št. 62-11 k. o. Kapucinsko predmestje v izmeri 504 m² za 302.000 din. Pekovski mojster Ivan Pisker pa je od obeh podjetnikov kupil 32 m² parc. št. 62-3 k. o. Kapucinsko predmestje za 12.800 din. Učitelj v Vodica na Gorenjskem, Ignacij Vodnik, je prodal Janezu in Mariji Hojan, Ljubljana, Gestrinova ulica, parc. št. 297-1 k. o. Petersko predmestje, I del za 25.000 din.

I **Pisemnih pošilk glavna pošta** v Ljubljani v torek, t. j. 12. t. m. popoldne, ne bo dostavljala niti jih sicer izročala pismonoškemu oddelku zaradi adaptacij v pismonoški dvorani.

I **Jugoslovanski Touring klub** podr. Ljubljana je otvoril nasproti glavnega kolodvora pred hotelom »Metropol« lastno bencinsko črpalko, ter se priporoča članom in vsem avtomobilistom in motociklistom.

I **Opozorilo telefonskim naročnikom:** Vljudno opozarjamo vse telefonske naročnike, da poteče dne 15. julija rok plačila telefonske naročnine in obrokov instalacije. Cekovne položnice so bile vsem naročnikom pravočasno dostavljene; če pa je naročnik položnico izgubil, naj kupi pri pošti prazno in nam po njej nakáže dolžni znesek z označbo ček, rač. 10225. Potrebna pojasnila daje na tel. št. 43-07 pošta Ljubljana 1.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9.; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20 in mr. Murnayer, Sv. Petra cesta 78.

Srajce, kravate, Karničnik, Nebotičnik.

Poizvedovanja

Najlepše prosim tistega, ki je v nedeljo 10. julija vzel v jutranjem vlaku, ki prihaja z Rakeka, revnemu študentu aktovko z robci, očali in mašno knjižico, da jo vrne na upravo »Slovenca« v Ljubljani.

Maribor

m **Smrtna kosa.** V Pristaniški ulici 9 je umrla hčerka krojaškega mojstra gđ. Terezija Peretič, stara 27 let. — V bolnišnici je pobrala smrt 61-letno soprogovo posestnika Ano Damiš. — V bolnišnici je tudi umrl 58 letni delavec Adolf Jeger. — Naj počivajo v miru.

m **Avtobusna postaja — razopažena.** V soboto so delavci podrl zadnje opaže, ki so podpirali strebo in streho avtobusne postaje na Glavnem trgu. Sedaj, ko so opaži padli, se je pokazalo, kako brez podlage je bila skrb nekaterih, da bo nova zgradba skazila zunanost Glavnega trga in da bo zakrivala hiše v južnovzhodnem koncu trga. Zgradba je izvedena v lako vitki konstrukciji, da preseče s svojo lahko in elegantno in zlasti streha nad postajo in čakališči se zdi, kakor da bi kar visela v zraku. Pogled na hiše, ki stoje za zgradbo, skoraj ni oviran. Ko bo vsa konstrukcija ometana in urejena, se bo šele videlo, kako se lepo prilaga celotni sliki Glavnega trga.

m **Mariborski gostilničarji na izletu.** Mariborski gostilničarji so se danes odpravili na izletno potovanje. S posebnim avtobusom se jih je odpeljalo 30 v Mursko Soboto ter si bodo ogledali Prekmurje, na povratku pa se ustavijo v Slatini Radenci ter si ogledajo to znanu zdravilišče.

m **Vojaske licitacije.** V pisarni garnizijske uprave v Mariboru se bo vršila licitacija za instalacijo strelodvora na skladišču v Bohovi. — Dne 26. julija bo v pisarni referenta inž. Staba diviz. oblasti v Ljubljani licitacija za popravilo objekta v vojašnici kralja Aleksandra I. v Mariboru. Vsi pogoji za dražbe se dobe pri mestnem vojaškem uradu.

m **50 letnica obstoja združenja mesarjev.** Mariborski mesarski mojstri bodo letos slovesno praznovali 50 letnico obstoja svojega združenja. Slavnost, na katero bodo povabili tovariše tudi od drugod, se bo vršila za časa Mariborskega tedna dne 15. avgusta.

m **Tak napis je treba odstraniti.** Na državni cesti Maribor—St. Ilj je čez Pesnico most; na železni konstrukciji mostu je še sedaj privita kovinska napisna tabla z nemškim napisom »Erbaut 1907...« itd. Tabla je pritrjena tako, da je vidna vsakomur. Bil bi že čas, da po 20 letih take napise z javnih zgradb odstranimo.

m **Fala elektrificira Mursko polje.** V Križevce pri Ljutomeru je dala Fala napeljati daljnovod, na katerega je priključila po zaslugi g. Hrstelja iz Gornje Radgone gornjeradgonsko opekarno in vse okoliške vasi. Tako bo končno zasvetila elektrika tudi v Križevcih, ki se tudi v vsakem oziru modernizirajo ter so si po zaslugi okrajnega cestnega odbora kanalizirali cestišča in trg. Tu se vidi delo sedanje občinske in okrajne uprave!

m **Ose požgal, pa hišo požgal.** Na domu posestnika Leopolda Bašarja v Andrečih v Slov. goricah se je nahajal sam doma 13 letni Bašarjev

dobi v korporativni koncepciji tudi razlastitev svoj globoki moralno-socialni razlog.

»Korporativno gospodarstvo spoštuje načelo zasebne lastnine, ker dopolnjuje človeško osebnost. Zasebna lastnina je pravica; in ker je pravica, je tudi dolžnost. Mislimo, da je treba lastnino razumeti v socialni funkciji. Ne torej pasivna, temveč aktivna lastnina, ki se ne omejuje na uživanje sadov bogastva, temveč lastnina, ki sadove razvija in pomnožuje.«

Fašistična država zato veleposestev ne razlašča — kot n. pr. agrarna reforma po raznih državah — zato, ker so veleposestva, temveč, kadar so zunanji izraz pasivnosti lastniške pravice.

2. Ako bi fašistična država kot »utelečenje naroda« ne včlenila naroda v njegovi moralni osebnosti kot subjekt in činitelj narodnega gospodarstva, kako bi bilo mogoče utemeljiti milijardne investicije, ki jih odtrga neposrednim sedanjim potrebam ter jih kot rodilne zaklade zakopje v svetletja zanemarjeno zemljo, da bodo dali večji življenjski prostor in novi sad zemlje v polni meri šele bodočim rodovom; kajti »narod ni le vsota trenutno živih poedincev, ki ga sestavljajo, temveč je tudi preteklost in predvsem bodočnost« — kot je dejal Mussolini.

3. Kako bi bilo brez enotnega vodstva in enotnega načrta, brez korporativno združene javne in zasebne dejavnosti te nadporedne napore izvesti in te nadporedne rezultate doseči?

S koncepcijo integralne bonifikacije in z nje poslednim izvrševanjem je fašistična korporativna Italija res odprla novo poglavje v gospodarsko politični zgodovini.

40 Mussolini, »Scritti e Discorsi«, Vol. IX. Hoepli, Milano, str. 19.

pastorek Slavko Juranič. V bližini hleva je opazil, kako letajo iz luknje v zemlji ose, Fant je hotel ose z ognjem uničiti ter je privezal na kol omot slame, ga zažgal ter ga potisnil na oseo gnezdo. Pri tem poslu mu je pomagal še 14 letni Alojz Šamperl. Oba sta nametala na gorečo slamo še slame in dračja, ker pa so ju začele ose pikati, sta pobegnila pred njimi v gozd. V tem trenutku pa je potegnil močan veter, zanesel plamene do bližnjega hleva, ki se je vžgal. Od hleva pa se je vnela še hiša in tako je bilo Bašarju zaradi nekaj os uničeno vse imetje ter trpi 40.000 din škode.

m **Poročila** sta se gđ. Marinka Cvitkovič, hčerka carinskega inšpektorja, in stud. teh. Bruno Umek. Mlademu paru iskreno čestitke!

m **Nevaren padec mladega fanta.** V Belgrajski ulici, kjer sedaj na bivšem Rosenbergovem posestvu zidajo nove vile, se je ponesrečil v nedeljo 7 letni Vlado Znidarič. Fantek se je igral na novi zgradbi, pa je omahnil in padel 12 metrov globoko. Priletel je na glavo v klet na cementna tla ter si razbil lobanjo. Reševalci so nezvestnega prepeljali v bolnišnico.

m **Acto povozil kolesarja.** Na cesti med Ribnico in Ožbalom se je pripetila nesreča, da je neki avtomobilist trčil v 40 letnega zasebnega uradnika Alojza Piščanca, ki se je pripeljal s kolesom. Udarec je vrgel Piščanca s ceste v jarek, kjer je s hudimi poškodbami obležal nezavesten. Avtomobilist ga je zapeljal v mariborsko bolnišnico.

m **Tri kolesa v enem dnevu ukradena.** V soboto so bile izvršene kar tri tatvine koles. Policijskemu pripravniku Vinku Škrabatu je izginilo kolo znamke »Waffentrad«, vredno 1500 din, železnike mu uradniku Antonu Janešu so odpeljali kolo »Peugeot«, vredno 1500 din, tovarniški delavki Matildi Previšek pa tat njenega zaklenjenega kolesa ni mogel odpeljati, pa je odvil z njega oba pedala ter ju odnesel.

Celje

e **Osebnosti.** Po službeni potrebi so premešeni iz Celja: Višji poštni kontrolor Anton Kroflič v Konjice in pripravnik Ludovik Crv v Mursko Soboto, na prošnjo pa kontrolorka Franja Zvonec v Ribnico na Dolenjskem. V Celje na prošnjo: Višji poštni kontrolor Blaž Ostrožnik iz Zid. mostu in uradnika dnevnika Marija Ribarič iz Murske Sobot. Po službeni potrebi so premešeni v Celje: Višji poštni kontrolor Viktor Wagner iz Konjice. Napredovali so: Alojzij Volkar v VIII., Viktorija Kapun v X. skupino.

e **Gradnja vremenske hišice** v Celju. Celjska mestna občina razpisuje oddajo del za napravo niš in postavitve meteoroloških aparatov na severno-zapadnem vogalu kolodvorskega poslopja. Ponudbe je vložiti vključno od 15. julija do 10. avgusta na mestnem poglavstvu.

e **Kino Union:** »San Francisco«.

e **V celjski bolnišnici** je umrla v 76. letu starosti mati šolskega upravitelja na Blagovni Resnik Julija iz Podreža pri Loki. Naj v miru počiva, svojem naši iskreno sožalje!

e **10 letno dekle padlo s kozole.** V Gabrovcih pri Konjicah je padla s kozole 10 letna hčerka Sitar Neža in si zlomila desno roko.

e **Huda nesreča v Pečovniku pri Celju.** V nedeljo popoldne je zadela nesreča 58 letno ženo oskrbnika ribjega vališča v Pečovniku pri Celju Misijo Marijo. Ko se je naslonila na ograjo ob jarku pri ribniku, se je ta zlomila, da je padla Misija 2 metra globoko. Pri padcu si je zlomila rebro in dobila hujše poškodbe po glavi. Pripekljali so jo v celjsko bolnišnico.

e **Pri streljanju z mošnjarijem** je izgubil levo roko. Na Ponikvi pri Zalem v soboto fantje streljali z mošnjari. Med njimi je bil tudi 19 letni sin posestnika Ograjenšek Stanko iz Zg. Ponikve. Pri streljanju se je razlezel možnar in zadal Ograjenška v levo roko, delci pa so ga zadeli tudi po obrazu. Morali so ga takoj odpeljati v bolnišnico, kjer so mu odrezali levo roko nad zapestjem. Po obrazu je močno opečen.

Kranj

Silno neurje na Gorenjskem v noči od sobote na nedeljo. V soboto je bilo pri nas ves dan izredno soparno, tako da je bilo pričakovati nevihte. Okrog 1 ponoči je v nedeljo zjutraj predramila ljudi iz spanja silna nevihta. Med dežjem je padala na gosto tudi toča, obenem pa je grmelo in se bliskalo in pihal je močan veter. Toča je padala med dežjem skoraj pet minut in jo je bilo najti še v nedeljo zjutraj. Neurje je naredilo veliko škodo vrtovom, močno je toča oklestila tudi koruzo in poškodovala žitna polja.

Smrtna žetev. Pred poldrugim letom je padel z drevesa, ko je žagal sadnemu drevju suhe veje, 52 letni posestnik Janez Mrak, p. d. Sim. novce, iz Hrstaja. Pri padcu je dobil hujšo notranje poškodbe, obenem si je zlomil ključnico in dobil poškodbe na glavi. Ponesrečenec se je zdrvil nekaj časa v ljubljanski bolnišnici, pozneje pa je bil v domači oskrbi, vendar mu nobeno zdravljenje ni pomagalo. Po poldrugoletnem silnem trpljenju je umrl v soboto zjutraj. Pokojnik zapušča poleg žalujoče žene tudi 10 nedoraslih otrok, najmlajšemu je komaj 2 leti. Naj v miru počiva!

Jesenice

Sneg na Rožci, Golici, Stolu itd. Mnogo izletnikov in turistov je šlo skozí Jesenice na planine. Naleteli pa so na slabo. Ko so se po močni nevihti, ki je trajala vso noč, oblaki malo dvignili, so se pokazali beli vrhovi Rožce, Golice in Stola vsi v snegu in to precej daleč doli. Tudi arenjska živina na Bevkli planini je morala biti vsa v snegu. 10. julija sneg pred nosom je nek čuden občutek, posebno za kopalce.

Družabni večer zmagovalcev. V slavnostni dvorani Krekovega doma je bil prirejen družabni večer fantovskega odseka. Jeseniški odseki so pri fantovskih tekmah v Ljubljani dosegli lepe uspehe, saj so prinesli na Jesenice toliko pokalov in daril, da jih je za dober voziček. Posebno navdušeno so bili sprejeti prvaki Natlačen, Železnik in Legan. Fantom so bile izrečene čestitke in zahvale za postrvovalno delo.

Ciril Zebot:

Integralna bonifikacija v Italiji

(Konec)

Po tej poti, ki od bodočega posestnika zahteva racionalno gospodarjenje in smotno varčevanje ter polno drugih žrtev, raste v Italiji nova mala kmetiška posest. Na ta način (razlastitev, bonifikacija in kolonizacija) se je bonificiralo in razdelilo vso Pontinsko polje³⁸. Skupno je po vojni do konca leta 1934 okoli 700.000 hektarjev latifundijske zemlje prešlo v malo kmetiško posest.³⁹

Oblika veleposestniške razlastitve za kmečko kolonizacijo v zvezi z agrarno bonifikacijo, je zelo elastična. V smislu zakonskih določil lahko država določi rok od 5 do 50 let, v katerem mora latifundijski lastnik položiti svoj dolžni finančni delež k bonifikaciji. Čim bolj država ta rok skrajša, tem manj je takih, ki morejo izpolniti svojo obveznost. To je pokazal primer Pontinskega polja, kjer je zaradi potrebe nepretrganosti vseh bonifikacijskih del država rok zelo omeila. Posledica je bila, da noben latifundist ni mogel izpolniti svoje obveznosti in so bili razlašeni vsi.

Zahteve slovenskega trgovstva

V nedeljo je bila v Dolenjem Logatcu redna glavna skupščina Zveze trgovskih združenj za dravsko banovino. Zborovanje je vodil predsednik zveze g. Stane Vidmar.

Poleg poročil o poslovanju zveze v preteklem letu je bil sprejet tudi proračun za leto 1938. Namesto dosedanjega sistema določa ta proračun 8,5% do dodatek na pridobitno za vse trgovstvo. O spremembi pravil je poročal predsednik g. Vidmar. Po novih pravilih se namesto zveznega predsedstva ustanovi nov organ zveze: glavni odbor, ki vsebuje tudi glavni izvršilni odbor. Izvršilni ožji odbor sestoji iz predsednika, dveh podpredsednikov, blagajnika in osmih članov, od tega štiri iz bivše mariborske oblasti in štiri iz bivše ljubljanske oblasti.

Glavna skupščina se je pridružil sklepom III. kongresa trgovcev in sprejela resolucije, s katerimi zahteva:

1. Revizijo zakona o gospodarskih zadrugah in odpravo vseh privilegijev zadrugne trgovine, ki so se z novim združnim zakonom v tej meri razširili, da je ogrožena eksistenca svobodne trgovine.
2. Odmera pridobitne naj se za male trgovce pavišira, kakor je to urejeno za male obrtnike.
3. Občni zbor ugotavlja poslabšanja gospodarstva stanja, posebno v agrarno pasivni Sloveniji, ter da so napovedane prognoze izboljšanja gospodarske konjunktore zgrajene na neutemeljenem optimizmu? Zato apelira občni zbor na odgovorne činitelje, da to upoštevajo pri davčni prireditvi, kakor tudi pri izterjavanju že predpisanih davkov.
4. Pri uvažanju trošarin in uvoznih upoštevajo mestne občine zgolj fiskalne interese v škodo razvoja lokalnega gospodarstva. Zahtevamo, da se natančno in strogo izvajajo navodila finančnega ministra glede občinskih trošarin. Vsakomesečne revizije alkoholnih pijač v zaprtih steklenicah po organih finančne kontrole v lokalih naj se odpravijo, ker so zlasti v Sloveniji ob itak strogi kontroli pri prejemu blaga in plačanju banovinske in občinske trošarine popolnoma nepotrebne.

5. Kljub ponovnim urgencam za izboljšanje poštne telefonskih in telegrafskih razmer moramo ugotoviti, da se te še vedno niso izboljšale.

6. Nova železniška tarifa ni v celoti upoštevala posebnih razmer v Sloveniji. V prevoznini je razlika med 10 in 15 vagonskimi pošiljkami žita in moke neupravičena. Neracionalne tarife so tudi v škodo železniški upravi sami, ker se poslovni svet mora posluževati cenejših prevoznih sredstev in se s tovornimi avtomobili danes prevažajo že monopolni predmeti.

7. Z velikim zadoščenjem smo sprejeli obljubo ministra trgovine in industrije na III. kongresu trgovcev, da bo izdal v najkrajšem času novo uredbo o krošnjarstvu, s katero bodo upoštevane vse stare in utemeljene zahteve trgovstva. Občni zbor prosi g. ministra, naj osnutek naredbe da čimprej trgovskim organizacijam v izjavo.

8. Glede prodaje soli zahtevamo, da se po preteku sedanjega pogodbenega roka veleprodaja soli prepusti svobodni tekmi.

9. Proti naraščajočemu navalu tujcev se ne izdajajo učinkoviti ukrepi. Brezpogojno naj se prepove naseljevanje ter izdajanje koncesij in pooblastil inozemcem.

10. Ponovno opozarjamo na brezupen položaj, v katerega je zašel podeželski trgovec zaradi enostranske kmečke zaštite, zato zahtevamo, da se trgovske terjatve izločijo iz zaštite.

11. Zakon o pobijanju nelojalne konkurence ne upošteva specialnih del nelojalne konkurence, zlasti dajanja popustov v obliki procentov. Zato zahtevamo revizijo tega zakona v smislu že ponovno navedenih zahtev trgovstva.

12. Občni zbor ponavlja zahtevo, da se čimprej izda novela obrtnega zakona o predlogih gospodarski zbornice.

13. Trgovsko nadaljevalno strokovno šolstvo naj se v interesu našega nacionalnega naraščanja preuredi v smislu predlogov, ki so jih stavile gospodarske organizacije.

Borza

Dne 11. julija 1938.

Denar

Nemški čeki so na ljubljanski borzi beležili 14.70 do 14.90 in so torej popustili; na zagrebški borzi pa so notirali 14.655—14.855, za konec julija 14.585—14.785, za sredo avgusta 14.60 bl., za konec avgusta 14.65—14.85, na belgrajski borzi pa so beležili 14.663—14.863.

Angleški funti so notirali v Ljubljani 237.20—238.80, isto tako tudi v Zagrebu in Ljubljani.

Grški boni so v Zagrebu in v Belgradu notirali 28.65—29.35.

Z razstave v Jakopičevem paviljonu: Inkiostrji »Sejalec«. — Loboda: Marija.

Sreča bo vaša!

Nagradno žrebanje,

ko bo razdeljenih 152 bogatih daril med naročnike in kupovalce »Slovenca« bo v petek, dne 15. julija, od 3 pop. dalje v prostorih uprave »Slovenca« v Kopitarjevi ulici 6 v Ljubljani. V komisiji bo pet naročnikov »Slovenca«, navzoč pa bo tudi javni notar g. Matej Hafner iz Ljubljane, Tavčarjeva ulica.

Tvrdba Stermecki v Celju bo dobavila dve nevestini bali in popolno kuhinjsko opremo.

Ne zamudite bogatih daril. Zato postanite naročnik našega najboljšega dnevnika »Slovenca«.

Tvrdba Goričar, Ljubljana, Sv. Petra cesta, ki je splošno znana po svoji solidnosti, je tudi za naše nagradno žrebanje dobavila blago za več damskih oblek. — Ker v sliki blaga ne moremo prikazati dovolj nazorno, zato je bolje, da si blago ogledati pri omejeni tvrdki. Tam boste tudi videli, da bo trgovina Goričar kmalu dobila lepe, moderne prostore v novi lastni hiši.

Splošno priznane tvrdke so za to veliko nagradno žrebanje dobavile le res vredna darila.

15. julij je pred vrati, zato ne odlašajte prav nič in se hitro naročite na »SLOVENCA«!

Znižanje carin na nafto

»Službene novine« od 8. t. m. prinašajo odredbo ministrskega sveta, s katero se znižuje carina na surovo nafto, ki jo uvozi industrijske rafinerije, od 3 na 1.5 zlatega dinarja za 100 kg. To znižanje je vezano na pogoj, da prodajajo stalno in v neomejenih množinah konsumentom za njihove potrebe mešanico bencina z alkoholom kot motorno pogonsko sredstvo po enakih cenah na vseh sedežih banskih uprav in trgovskih zbornic kakor tudi v vseh drugih mestih, glede katerih pride do sporazuma z navedenimi podjetji.

V ostalih krajih pa bodo smele cene biti višje samo za znesek prevoznih stroškov od enega izmed najbližjih mest, v katerem je cena določena na zgoraj naveden način.

Kontrola in reguliranje cen bo v duhu uredbe od 6. oktobra 1937 izvajal odbor, sestavljen iz zastopnikov prizadetih ministrstev, zastopnikov avtomobilskega kluba in zastopnikov domačih rafinerij.

Obveznost izenačenja cen nastane štirinajst dni potem, ko bo izdana rešitev glede uporabljanja te uredbe.

Za izvršitev te uredbe bo finančni minister predpisal pravilnik, v katerem bo točneje določena sestava odbora za kontroliranje in reguliranje cen, način njegovega poslovanja in določanja cen.

Ta odredba stopi v veljavo z objavo v »Službenih novinah«, prva cena, ki bo merodajna kot osnova, pa je cena mešanice bencina in alkohola, ki je veljala na dan objave te uredbe.

★
Licitacije: Pri komandi draveškega žandarmerijskega polka v Ljubljani se bo vršila dne 11. julija licitacija za nabavo ca 250 kub. metrov bukovih drv.

Pri Tehniški komisiji št. 1 na Vrhniki se vrši licitacija za dobavo večje množine obdelanega smrekovega lesa.

V inženirskem oddelku štaba dravske divizije oblaži v Ljubljani se vrši licitacija za oddajo del za napravo električne instalacije v vojašnici »Vojvode Mišića« v Ljubljani.

Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.

Poravnalno postopanje je uvedeno o imovini tvrdke Pipan & Co., kem. kom. družbe z o. z. v Ljubljani, Resljeva cesta 2. Poravnalni sodnik je Orožen Franc, poravnalni upravnik dr. Vladimir Ravnikar. Narok za sklepanje poravnave je pri okrožnem sodišču 6. avgusta t. l.

Kulturni obzornik

Umetniška razstava:

Inkiostrji — Loboda

Po zaključku zanimive, poučne in umetniške kvalitativno pomembne razstave Kluba neodvisnih slov. umetnikov, ki se je zaključila v vsakem oziru z uspehom, je sledila takoj nato razstava dveh močnih in zavednih umetnikov: D. Inkiostrja in P. Lobode. — Da oproščam zadržanje javnosti ob priliki otvoritve razstave, rečem: Ob slabem, najslabšem času je bila prirejena — po kakšni neprevidezni ali krivdi, ne vem? — julij — avgust sta meseca vročine, lenobe, sta najslabši čas za manifestacije duhovnih prizadevanj. Jasno mi je bilo, da bo obisk zelo klavrn. Vendar pa sem pričakoval, da se prikažejo vsaj nekateri, ki imajo in morajo imeti skrb in dolžnost za naše kulturno življenje in prizadevanje, ter da priznajo s svojim obiskom trud in prizadevanje dveh z največjo vemo se udeležujočih umetnikov. S častno izjemo predsednika N. G. g. dr. Windischerja pa ni bilo na otvoritvi navzočih nikakih oficijelnih zastopnikov naše kulturne javnosti, katerih naloga in dolžnost pa je vendarle, podpirati stremiljenja vsakega posustega kulturnega delavca. Taka je pač naša ušesna: hočemo biti nekaj, ne storimo pa dovolj, da postanemo nekaj. Le nekateri poedinci, idealisti se trudijo in mučijo — zakaj?

Zivljenjske borbe umetnika so težke. Zadeve, ki jih ima opravljati umetnik sam s seboj, ne prihajajo vidno na dan, te so skrite v njegovi duši. Toda materialne težave njegovega dela. — Umetnik je tudi človek, kakor vsak drugi, on ni čisti duh, ima telo in vse človeške lastnosti, ki jih imajo vsi, le v večji potenci, ker to zahteva njegov poklic. — Dajte mu lepo besedo. Povejte mu, da sočustvujete z njim — mislim, da vam bo hvaležen za to. Dajte mu kosček materialnega življenja — ne

zato, da uživa lahkomiselno te dobrote, ampak zato, da more izpolnjevati svoje od Boga mu naročene posle, ki služijo končno le blagru naroda, iz katerega se je rodil.

Pa končajmo s temi jeremijadami. Oglejmo si razstavo, ki se zdajle vrši in ki bo kmalu končana!

Dva odlična umetnika razstavljata, ki sta si po resnobi svojega umetniškega prizadevanja podobna, ki se pa razlikujeta po zunanjosti, po izražanju, kar je seveda razumljivo. Eden je slikar (Inkiostrji). Drugi je kipar (Loboda). Sredstva, ki se jih poslužuje slikar v svojem izražanju, se močno razlikujejo od sredstev, ki jih ima na razpolago kipar. Slikar se poslužuje v svojem čustvenem izražanju v bistvu barv. Na ravni ploski izraža s pomočjo barvnih kompozicij svoje doživljanje in občutke. Prostornost, menjava svetlobnih učinkov zahteva podreditev predmeta tem pojavom. V barvah živi in se razodeva umetniško hotenje umetnika — slikarja. — Kiparjevo izražanje pa je navezano na predmet. V predmet mora vlti svojo dušo. — Na razstavi Inkiostrji—Loboda je močno viden ta zakon.

Inkiostrji. Ze leta 1935 se je izkazal za odličnega umetnika, ki gleda intenzivno v življenja dogodke in ki hoče svoje doživljanje izraziti po svoji duši in svojem občutku s sredstvi, ki so slikarju na razpolago in o katerih sem prej govoril. Današnja razstava pa kaže, da njegovo gledanje ne visi le na površini, ampak da sili globlje in kaže, da življenje ni le bežna prikazen očesu, ampak da je vse, kar vidimo okoli sebe, mogočno razodetje stvarstva in da je umetnikova stvar to prikazati. Današnja njegova dela kažejo, da je ostal zvest svojemu prepričanju, da pa se je vzel težkim življenjskim okoliščinam utrdil in vztrle v svojem prepričanju: vsa njegova razstavljena dela skoz in skoz kažejo, da ni več tavajoč iskač, ampak odločen umetnik, ki se zaveda tega, kar hoče.

Omenjam posebej slike: »Posavjec«, »Ob Gradaščici«, »Sonce v vrtu«, »Tivolici«, »Telohi«, »Kamelija«, »Rdeče anemone«, »Stimunga«, »Betonija« in nekaj monotipij, na primer: »Krase,

Pri Lazah in drugo. Žal, da je pokazal na tej razstavi malo premalo figurativnih motivov. Pa tudi to malo, kar ima razstavljenega, priča, da je tudi tu z isto iskrenostjo in vno prisotnost kot v vseh drugih svojih delih. Živo občuteni portret »Prekmurke« iz leta 1935 služi morda kot primer z nekim drugim portretom, ki ga imenuje »Portretna študija«, ki pa je več kot le študija, ampak je po svoji predmetni podobnosti in barvnem izrazu dovršen in zaokrožen »Portret«. »Sejalec«, motiv raznih umetnikov, ki iščejo in vidijo v naravnem naporu človeka, borečega se za svoj vsakdanji kruh, le-poto dela, je sicer majhen, skromen pastel — ampak močan in v svojem izrazu. Pa kaj pomeni format Tudi Rembrandt, silni gledalec v življenja dogodke — je svoja najmočnejša življenjska doživljanja izražal v neobičajno skromnih formatih. Velicina umetniškega izražanja se meri po duševni moči, ki diha iz umotvor. In duševna moč je utelešena tudi v Inkiostrjevem »Sejalcu«. Le tako naprej po začrtani poti, in naj se upirajo poštenemu prizadevanju sovraštvo, zavist ali kakršnekoli človeške slabosti, vsakemu poštenemu hotenju se sodobna človeška družba zoperstavlja. Le malo jih je, ki verujejo v edino zveličavno moč, ki izvira iz duhovnega stremiljenja.

Loboda. V Lobodi sem spoznal že takrat, ko je bil še Repičev učenec na obrtni šoli, da živi v njem neko hrepenenje po samostojnem umetniškem ustvarjanju, torej da ni prišel po kakem slučajnem naključju do umetniškega poklica, ampak po božji volji. Ko je dokončal svoje akademske študije in se kot Meštrovičev pomagač izkazal kot dozorovalec umetnika, se je odločil za pot, ki je vsakemu umetniku edino prava — namreč, da pove svojemu narodu po svoji volji, kar ima povedati. Osamosvojil se je in začel delati po svojem notranjem nagnjenju. Ze pred leti smo videli nekaj njegovih del, ki nimajo nikake bistvene zveze z njegovim učiteljem Meštrovičem. Na tej razstavi pa ga vidimo v njegovi celoti, kakršen je danes. Marsikaj se je godilo v njegovi duši in marsikaj se bo še gojilo preden pride do svetlega »Srečnega zaključka. Hvala Bogu, ker kolikor časa

se človek še bori z življenjem, toliko časa živi. Težko je življenje, ampak lepo je. Le človek pokvari v svojih zmotah vso božjo lepoto. Jaz pa mislim, če ima Bog usmiljenje z njim, in ima naš narod, ki se imenuje kulturni narod, še kaj samozvesti in občutka do svojih ljudi, ki se pošteno trudijo, da bo šla njegova pot navzgor. Vsa njegova dela pričajo, da je skala njegovega umetn. občutja in miselnosti zelo razsežna. Od najnežnejših pojavov tihe sreče, ljubezni, Mati in Dete, Madona (les), Madona (mavec), skozi vse faze človeške radosti in njegovega naravnega trpljenja (Porodni kriči) do najsirovejših sodobnih naporov človeškega življenja (Groba sila). Življenje pa podi človeka v zadregi, ki se mu ne prilagajo, katerim pa se ne more ogniti. Lobodova umetn. natura je izrazito človečanska, to se pravi, da v njem živi morda še staro, ampak večno hrepenenje po lepoti, po lepoti ljubezni. Današnje življenje pa mu prikazuje odurno resničnost sodobnega človeškega življenja, v katerem plavamo začasno, v tem zatohlem miljeju je nastal njegov »Robot«. Portreti Lobode odkrivajo isto svojstvo kot vsa druga njegova dela. Omenjam zlasti portreta: Knezoškof Jeglič, Randigajeva mati.

Dajte umetniku, ki ga je ustvaril pod pritiskom našega blodnega sodobnega prizadevanja, majhen kosček človeka vrednega življenja, da bo mogel nadalje oznanjevati lepoto ljubezni, ki živi v njem in ki se kaže z močnim izrazom, kakor malo kje drugod v njegovih delih. Dajte tisti, ki hrepenite po lepoti in ljubezni, umetniku možnost, da obdrži svojo vero v neskončne zakone življenja, ki so v lepoti in v ljubezni. Vse drugo je minljivo, je začasno. Le lepota in ljubezen sta večni. Kadar pogine to prepričanje, tedaj pogine človeški rod. Vsi drugi materialistični nauki, teorije... peljejo v smrt. Tako lepih izrazov, kot so v delih Lobode, sem v svetovni moderni malo zasledil. Ne obojujte njegovega »Robota«. Mogočen izraz sodobnega vrvenja in borbenosti. Izraz umetnika je, ki gleda in sočustvuje z vsemi napori in zabodami materialističnega stremiljenja »sodobne človeške družbe«.

R. Jakopič.

Jack Silni, orjak Byrdove antarktične ekspedicije

Jack Silni je bil pes, ki je za druge antarktične ekspedicije imel kaj pomembno vlogo.

Malo je manjkalo, da ga niso izločili, preden je bilo treba na pot. Zakaj pes je bil tolikanj podivjan, da ga kar niso mogli izuči za vožnjo. Dolgo mu nihče ni smel priti blizu — ne z lepa in ne z grda, ne človek in ne pes. Vsakega je oklal. Za seboj je imel pač res pasje življenje; ni se mu bilo čuditi, da se je branil družine, kakor je vedel in znal.

A enemu od članov odpreme, ki so bili do- ločeni za voznike — Paimu, ki je bil svoje dni anonsni uradnik — je bila togotna in uporna žival vendarle tako všeč, da jo je hotel imeti za svojo vprego. Tako se je tudi Jack Silni vkrcal na ladjo »Jakob Rupert«, ko je odplula za Byrdovo odpremo proti »Mali Ameriki« (Byrdovo izhodno taborišče ob Južnem tečaju). Na cilj so prispeli šele po štirih mesecih naporne vožnje. Vsi psi so ponoreli od veselja, da so bili spet na kopnem. Tudi Jack, ki je bil vsevdil silno samosvoj in vase zaprt gospod, se je ko nor valjal po tleh in si odrgnil dlako do kože.

Ni bilo kar tako — zapreči 150 razposajenih in spočitih psov.

Painova vprega je štela devet psov in Jack je imel biti za prvega. A Jack se ni nikoli peljal vprego in Paine tudi ne. Na sanah pa so imeli za pol tone tovara. In do »Male Amerike« je bilo šest milj.

Tistokrat je preteklo sedem ur, preden so prišli »domov«. Saj je bilo treba sani nekajkrat znova naložiti, preden je bilo moči spet pogrnati. Psi so bili odvajeni vožnje in pot je bila slaba: včasih je šlo po ostrem ledu, včasih po takem snegu, da so se psi čez glavo vdiral vanj.

To je bila pot, ki jo je bilo treba v dolgih tednih še nešteto krat prevoziti, preden so izlo- rili ladj. Bila pa je taka, da je skoraj dobila ime »strnjeva pot«. Že tako je vedla gor in dol med kupi ledu in preko nevarnih razpok in jar- kov; zdaj so pa se traktorji zarezali vanjo glo- boke kolesnice, ki so na mah zledenele, da so si psi med potjo čisto obrezali noge in se komaj vlekli naprej. Nekoč je Paine zapazil, da šanta Jack le po treh, in je šel gledat, kaj mu je. Ker je videl na taci globoko vrezano, ga je iz- pregel in nesel na sani. Potlej je spet pogrnal, a Jack je tudi že jezno zalajal, skočil na tla in odkrevljal pred vprego. Preveč mu je bilo za malo, da bi drug pes vodil njegovo vprego. Ven- dar je Paine, ki se mu je pes smilil, še enkrat

šel ponj; a zgodba se je le ponovila. Jack je hotel biti prvi; če ne okomatan, pa tako — če ni šlo po štirih, pa po treh.

Vozniki bi bili radi privoščili psom počitka, a ni šlo. Komaj je ladj odplula, jih je moralo šest s petimi vpregami najmanj 150 milj daleč na jug, da so v določenih presledkih odložili ži- vila za Byrda in njegove spremljevalce, ki so zaradi znanstvenih raziskav nameravali prihodno zimo prebiti čim bliže južnega tečaja.

Tudi Jack je moral na pot po beli deželi brez meja. Vodil je prvo vprego, ki je — ko druge — vlekla težko naložene sani navkreber in nizdol po ledeni in sneženi pušči, kjer je čisto brilo in medlo, da je bilo groza. Bilo je marca, ki je naj- hujši mesec v antarktidi. Kljub vsem vremen- skim neprilikam pa so le prevozili po dvajset milj na dan. In da so potovali lepo v ravni črti, je pred Jackom hodil mož vodnik.

A vodnik si je ranil koleno in je moral sesti na sani. Kaj zdaj? Od voznikov ni mogel iti no- beden za kašipota. Da bi Jack sam iskal pot, ki je ni bilo nikjer? Da bi pes sam šel lepo narav- nost tja dol proti južnemu tečaju? A bilo je tre- ba in Paine je pognal. Jack je seveda vijugal in iskal moža, ki je prej hodil pred njim. Paine je šel z bičem nadenj in jokalo, ko ga je tepel, da bi mu vtepel v glavo, naj gre vendar za božjo voljo naravnost.

Zdaj je šlo. Vsi so si oddahnili, in Paine ni bil malo ponosen na svojega Jacka, ki jim je na- domestoval vodnika na poti, ki je je bilo tja in nazaj za 320 milj.

Srečno so se vrnili v »Malo Ameriko«, pre- den se je bilo treba pripraviti na polarno zimo. Jack je z drugimi psi vred prezimil v »pasjem naselju«, ki so ga v ta namen zgradili iz ledu in snega. Pet mesecev so morali prebiti psi na verigah in v popolni temi. Priklenjeni so bili tako, da je imel vsak kakšnega pol metra naokoli zase in tako, da niso mogli doseči drug drugega. Vendar se je marsikdaj kateri izmuznil ali raz- trgal verigo; tedaj pa je tudi vedno prišlo med njimi do takega obračunavanja, da so jim morali potlej zdraviti rane. Jack bi bil nekoč skoraj ob oko — tako ga je oklal neki pes, ki je ušel z verige. Še vse hujše pa je bilo zanj, ko je v lepi košati rep tako ozebel, da so mu ga morali odre- zati. Vendar so se pripetili tiste zime v pasjem prezimovališču tudi veseli dogodki: nekaj živali je povrglo mlade, ki so vešdel vsi dorasli, dasi je bilo tudi znotraj čisto 60° pod ničlo.

Ko se je po dolgih mesecih zdanilo, so prišli psi spet na verige k železnim kablom na prostem, kjer jim je kljub mrazu in burji vsekakor bolj prišlo ko znotraj v temi. Seveda ne za dolgo. Morali so spet na pot — k pogorju kraljice Maud, kjer so bile preko štiri tisoč metrov visoke gore, ki so zanimale geologe.

Tokrat je odpremo koj skraja vodil Jack, ki

jim je že lani dokazal, da se morejo zanesti nanj, ko na kompas. A pot je bila tokrat daljša, do vznožja pogorja ob juž. tečaju je bilo 450 milj. In v začetku so prevozili komaj po petnajst milj na dan, dasi so vozili od jutra do večera in le opoldne deset minut počivali — vsi kar vpreženi. Ni čuda, da so živali zvečer komaj pričakale, da so prišle za čez noč na verige — seveda lepo na planem.

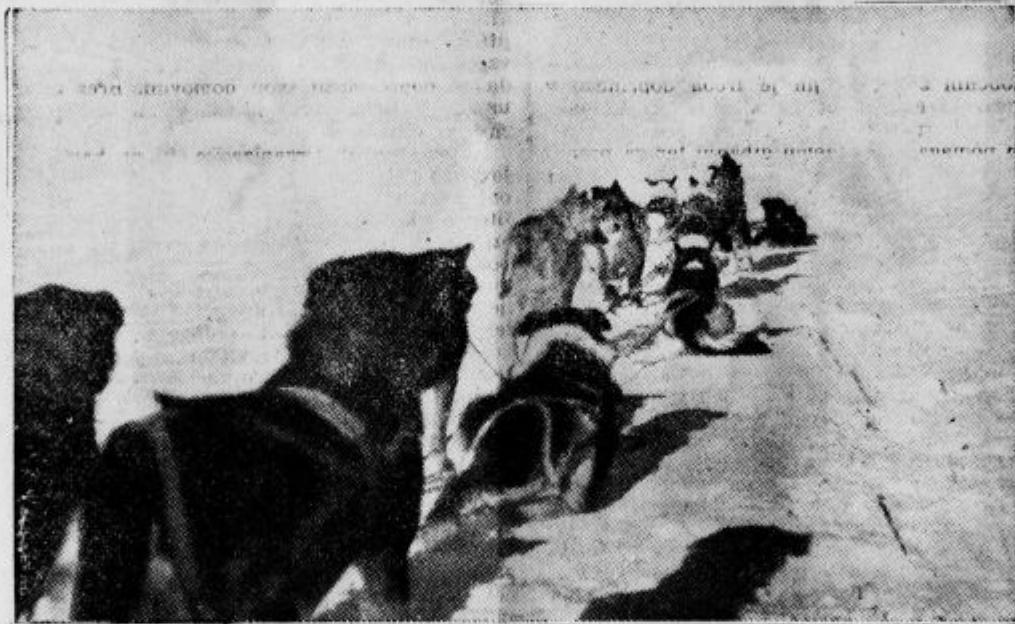
Med potjo jih ni najhujše mučil mraz, čeprav je bil dovolj strupen. Več preglavic so jim delali snežni meteži in viharji, ki so se s tako silo za- ganjali vanje, da so se vozniki od vprege do vpre- ge navezali na debelo plezalno vrvo, na drugo pa pse, da jih ne bi odnesel vihar na vse strani. Piš je s snegom slepil ljudi in živali, da že ni nihče več videl ne razpok v ledu in ne ledenih skorij nad prepadi. Poleg tega so jih strašili še potresi. Dobro je bilo, da so imeli tam spredaj Jacka, ki je vedno začutil stresljaje o pravem času in tedaj spremenil smer. Skraja je pač Paine rjovel nanj »hi, hi, ali »hot, hot«, kadar je pes neprilakovano zavil v stran. Ob takih prilikah je Jack sicer okrenil glavo in rjovel nazaj »hov, hov«, a storil je natančno po svojem. Pa se je tudi izkazalo, da je imel Jack vedno bolj prav ko Paine, ki pač ni mogel videti, kakšna so tla tam pri Jacku, ki je bil več ko sto metrov pred njim. Jackov neverjetno razvit čut za orientacijo, je bil vsem v največjo korist, ko jim je zaradi bli- žine magnetnega tečaja še kompas odpovedal in je magnetna igla venomer le migotala in se ni nikakor ustavila.

Prišli so do ledenikov in morali še gor na planjavo, kamor je geologe vleko sree. Ljudje so trpeli, psi so trpeli in vendar so šli za Jackom po nekaj sivih, rdečkastih in modrika- stih kamnov, ki so jih pet dni nabirali in se potlej vrnili nazaj domov v »Malo Ameriko«. Pot nazaj z ledenika »Thorne Glacier« je bila toliko boljša, ker so imeli vsaj veter in sonce za hrbotom. Nazaj grede so prevozili po 40 milj na dan. Vsega skupaj pa takrat 1410 milj. Bili so prvi ljudje in prvi psi, ki so bili tako blizu južnega tečaja — 1934. leta.

Po treh mesecih so bili spet v »Mali Ame- riki«. Jack je bil spet v »pasjem naselju«, kamor ga je šel obiskat sam admiral Byrd, da se mu je zahvalil, »ker je tolikanj koristil njegovi odpremi. V zahvalo mu je tudi dovolil, da je smel za eno ali dve uri na dan z verige in tekati po tabo- rišču. Tega drugi psi niso smeli.

Dve leti so prebili ljudje in psi v ledeni deželi, preden je prišla ponje ladj in jih od- peljala domov. Paine in Jack seveda za nič nista marala narazen. Živita še nekje v Ameriki, kjer je Paine dom, in kjer Jack uživa zasluženi pokoj — kot gospod z dežele.

Ena milja je 1609,3 metra.

Paul Muni v letalskem filmu

Sloviti ameriški filmski igralec Paul Muni, ki ga pomnimo kot nepozabnega Pasteurja in iz drugih vlog, se je pred nedavnim vrnil z daljšega potovanja po Evropi, Aziji in Afriki. Po prihodu v Ameriko so mu režiserji njegove družbe predložili več filmskih manuskriptov, da si izbere za svoj film tisto snov, ki mu bo najbolj ugajala. Rokopisi so bili iz najrazlič- nejših vsebinskih področij: od zgodovinskih del do modernih, sodobnih dram. Paul Muni, ki se za svoje filme pripravlja mesece in mesece, je po skrbnem proučevanju izbral za svoje bo- doče delo dramo iz življenja modernih letalcev in bo v njej igral glavno vlogo. Naslov temu filmu še ni določen, verjetno pa je, da bo Muni z njim postavil novega junaka, ki ne bo nič zaostajal za njegovimi prejšnjimi stvarit- vami.

Za obisk angleške kraljevske dvojice na Franco- skem so Francozi dali kovati takele spominske svetinje. Na eni strani sta sliki angleškega kralja in kraljice, na drugi strani pa spomenik padlim Avstralcem, ki so padli na francoskih bojiščih. Ta spomenik so odkrili v francoskem mestu Villers- Bretonneux.

»Nepričakovan uspeh!«

IVANHOE

Št. 174.

Brat Tuck

»Nikakor ne, najmi- lostljivejši kralj,« je sa- motor spregovoril, ki je iz zgodbe Robina Hooda znan pod imenom brat Tuck. »Prav nič hudo se ne bojim škofa, bolj se bojim kraljevega žezla. Ko bi se moja grešna roka le ne bila dotakni- la kraljevih ušes!«

»Ah, tisto misliš,« je dejal kralj. »Tisto sem pa res že bil pozabil. Res je, dal si mi takop glavi, da je bila tvojim staršem kar v čast. Ven- dar mislim, da sem ti jo pošteno vrnil. Če pa misliš, da ne in da sem ti še kaj dolžan, lahko še enkrat poskusiva.«

»Sam Bog naj me varuje!« je Tuck zakri- čal. »Ne, ne, vse sem z dvojnimi obrestmi dobil vrnjeno. Več ko zado- voljen sem!«

»Tedaj sva bot,« je rekel Richard. »Kaj pa, ljubi brat Tuck, ko bi poprosil svojega škofa, da bi smel obesiti svojo kuto na klin in bi stopil pri meni v mojo osebno službo?«

»Milostljivi gospod,« je dejal brat. »Prosim vas, da bi samo pomislili, kaj bi utegnilo iz tega še nastati. Ko bi kdaj šel na kak kratek izlet v gozd malo na lov, pa bi ljudje takoj govorili: »Kje neki se tisti malopridni menih spet potika? Kadar koli ga kdo potrebuje, pa ga ni!« In kako bi zoper mene govorili lovski mojstri ter vam polnili ušesa zoper mene. Ne, le pustite me pri moji mali ka- pelici ob gozdu. Mnogo bolje je živeti od skromne miloščine kakor pa biti v kraljevski službi.«

Je li Kleopatra sploh kdaj živela

Howard Carter, ki se je proslavil z najdbo groba Tut-Enk-Amena, je bil prepričan, da ra- zen Plutarhovega življenjepisa nimamo nobe- nih dokazov, da bi slavna Kleopatra v resnici kdaj živela. In zares niso še našli njene mu- mije. Kot dokaz za njeno življenje imamo le denar z njenim reliefom. Pred kratkim so ob Nilu blizu Luxorja odkrili skupno s starimi kraljevskimi grobovi še neki tempelj. Ko so razvaline očistili, so našli na enem od zidov relief Kleopatre in Julija Cezarja, ko pokla- njata bogovom žrtve. Manjša slika med njima predstavlja njunega sina Cezarijana. Po ve- liki večini je to poznejša egiptovska umetnina iz prvega stoletja pred Kristusom.

Plutarh je opisal ljubavni roman Kleopa- tre in Julija Cezarja šele 100 let po njuni smrti. Po Plutarhu ni bil Cezar prvi Kleopa- trin ljubimec, ampak mladi in lepi Pompejev sin — Oneus. Kleopatra je imela tedaj 18 let.

Preteklo je torej šele eno leto, odkar je zasedla egiptovski prestol. Zakonito si je vlado delila s svojim osem let mlajšim bratom. Med njeno ljubeznijo z Oneusom je postajal njen brat v Egiptu iz dneva v dan močnejši. Le

malo je manjkalo, da ni izgubila prestola. — Kmalu nato je bil ubit Pompej pri izkrcava- nju na afriški obali. Kleopatra je takoj pustila njegovega sina. Od tedaj je bilo njeno ljubav- no razmerje čisto politično. Postati je hotela najmočnejša kraljica sveta.

Ko se je spoznala s Cezarjem, je mislila, da je to tisti človek, ki ji bo uresničil načrte. Res je on pahnol njenega brata s prestola — Kleopatro pa je postavil na prestol kot samo- stojno kraljico. Od tedaj sta živela skupaj. Imela sta tudi sina. — Kmalu je bil Cezar po- kljan v Rim, kamor ga je spremljala tudi ona. Tu je ostala do Cezarjevega umora. Ker pri Rimljanih ni bila priljubljena, se je po nje- govi smrti vrnila v Egipt. Tedaj je spoznala Antonija in sta se poročila. Iz tega zakona sta se rodila dvojčka: deček in deklica.

Domnevajo, da sta pokopana v skupnem grobu, toda kakor smo že povedali, njunih mu- mij še niso našli. Današnji egiptologi vendar še upajo, da bodo nekoč še stopili pred mumijo najmočnejše staroveške kraljice.

300 farmarjev linčalo zamorca

V Rollingforku v severnoameriški zvezni dr- žavi Mississippi so v sredo, 6. t. m., linčali nekega Zamorca, ki je umoril belega farmarja. Zamorec je bil zaprt v ječi, ko je prihrumelo v mesto 300 do zob oboroženih farmarjev, ki so izvlekli Zamor- ca iz ječe ter ga kar tamkaj ustrelili kot psa. Nato so njegovo truplo vlekli po cesti več milj daleč do kraja, kjer je nekaj ur poprej Zamorec umoril farmarja. Tamkaj so farmarji Zamorčevo truplo obesili na bližnje drevo. Policija je bila zoper to nasilnost docela brez vsake moči.

»Kakšen pa si?«
»Briven se je kolcalo...«

Katehetski kongres v Djakovu

II. Djakovo, 7. julija.

Včeraj popoldne ob treh je g. škof dr. Aska-movič prišel v stolnico k udeležencem kongresa in jim poldrugo uro razlagal njene lepote.

Zgrajena je iz opeke. Opeka je v fasadi pre-pojena s firnežem in terpeninom — pol mili-jona je to stalo —, zato je tudi po hudih nalivih takoj suha. Portal je iz našega belega nabrežin-skega kamna; nosijo ga lepi kovinski stebri.

Strossmayer je dolgo razmišljal in po svetu gledal, v kakšnem slogu naj se zida svojo stol-nico. Svetovali so mu moderni stil. Vendar se je odločil za romanski stil, v katerem naj bo bodo poročene tudi gotike in — zaradi sv. Cirila in Metode, ki sta prišla s krščanskega vzhoda — tudi bizantinske oblike. Romanski slog je za-hiteval dva stola, močna in masivna. Kupolo so šele pozneje, med delom (1866—1882), stavili. Cerkev kipi v višino in kaže navzgor k Bogu, kakor v gotičnem slogu. Preko podolžne ladje gre prečna ladja in tvori v tlorisu izrazito obliko križa.

Na križišču obeh ladij, prav pod kupolo, stoji veliki oltar, nad katerim držijo štirje vitki stebri ogromno težo (710 metrskih centov) ki-borija ali baldahina, ki je ves kamnit in z zla-atom bogato okrašen. Oltarna miza in stebri so iz dragocenega belgijskega rjavkasto-rdečega marmora. Kiborij ima kipe zapadnih cerkvenih očetov. Za kip svetega Petra je na vrhu kibor-ija še posebna kamnita kapela. Prezbitelj ima več papeških znakov, s katerimi je hotel Stross-mayer poudariti svoje veliko spoštovanje in svojo hvaležnost do Rima in papešva. — Do velikega oltarja peljejo stopnice, da je ljudstvu dobro viden, da pa morejo skoro prav do njega, stoji takoj vrhu stopnic. Arhitekti pravijo, da dosega veliki oltar s svojim kiborijem višek gradbene popolnosti.

Da strop (svod) ni enoličen, je razdeljen z loki in rebri, ki so vsa poslikana z motivi iz hrvaške narodne umetnosti. Vsak stebel in ste-briček je okrašen z drugačnimi motivi. Dolgo so je narodne motive iskali po vsej Hrvaški. Se-daj, ko narodna umetnost tudi pri njih izumira, hodijo v djakovsko stolnico po motive.

Od velikega oltarja se vidi nove ogre v vsej svoji veličini in lepoti. Stojijo pod veli-kanskimi okroglim oknom-rožo. Prejšnje, ki jih je bil kupil Strossmayer na mednarodni raz-stavi v Parizu (Walkerjevo delo), so rožo do polovice zakrivali. Naš kipar Pengov je pa nove toliko višje postavil, da se roža, z božjim oče-som v sredi, vsa vidi. Prejšnje so imele 50 re-gistrov, sedanje jih imajo 74, ker je Jenko po-ložil vanje tudi vse najnovejše francoske izume. S svojimi angeli v sredi in z obema stolpičema so umetnostna enota zase.

Ogenj v cerkvi je nastal 23. junija 1933, in sicer za ogelami. Stoklo velike rože se je raz-drobilo; preprič je gnil plamen in dim pod stropom vse podolžne ladje, od koder so šli proti vrhnjemu okencu kupole. Razdejanje je bilo velikansko; vendar so ga z velikim, dvoletnim delom in z velikanskimi stroški tako dobro po-pravili, da se razen obeh zadnjih razdejanjih slik več ne opazi.

Na gornjem zidu obeh ladij so prekrasne slike na presno, mojstrsko delo švicarsko-nemških slikarjev Seitz, očeta in sina. Družina je bivala v posebej zanje najeti hiši v Diako-rem. Oba slikarja je Strossmayer dobil v Rimu. Poslikala sta tudi cerkev v Loretu; tudi v Rimu in Benetkah sta slikala. Iz slik se vidi, da sta bila globoko pobožna. Niso vse djakovske slike izvirne; nekatere sta povzela po velikih svetovnih umotvorih. Samo dve je naslikal Italijan Antignoli, a mnogo slabše, kakor so slike obeh Seitzev.

Podolžna ladja je poslikana s prizori iz stare zaveze, prečna iz nove zaveze, istotako po-daljšek podolžne ladje za oltarjem. V prečni ladji je pod velikimi barvnimi slikami tudi šest nekoliko manjših slik »v rjavem« o življenju in smrti svetega Petra, zavetnika cerkve. V levi apsiidi prečne ladje je velikanska slika svetih treh Kraljev, s katerimi se tudi zastopniki in zastopnice hrvaških in srbskih pokraj in klan-jajo božjemu Detetu; v desni apsiidi, nasproti tej sliki, je prav tako velika slika Jezusovega snemanja s križa. — Prav spredaj je nad sliko, na kateri poklanja škof Strossmayer stolnico svetemu Petru in Pavlu, prelepa, izredno pie-tetna slika Marijinega kronanja.

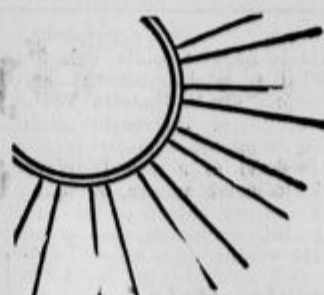
Stranski oltarji so posvečeni: mučen-cu svetemu Dimitriju, zaščitniku sremske ško-fije; preroku Eliji, zavetniku bosenske ško-fije, ki je nekoč spadal pod Djakovo, Materi božji, svetemu Jožefu, svetemu Cirilu in svetemu Ja-nezu Nepomuku. Vsi imajo umetniške kipe iz belega istrskega marmora.

G. škof nas je peljal tudi v k r i p t o, h gro-bu vladike Strossmayerja. Kripta je velikanska;

njene številne oboke nosijo močni stebri. Stross-mayer počiva nekako pod velikim oltarjem, za belim marmornim reliefom, ki predstavlja Kri-stusa sodnika; pred njim kleči škof in mu kot odkupnino za svojo dušo poklanja svojo stol-nico; za njim stojita in mu pomagata držati cerkev sveti Ciril in Metod. Relief so po Stross-mayerjevi testamentarični določbi napravili kmalu po njegovi smrti. — S sedanjim škofom smo odmolili nekaj molitev za pokoj njegovega velikega prednika. — Blizu Strossmayerjeve grobnice so grobnice drugih šestih djakovskih škofov, ki so jih prenesli v kripto.

Ob pol petih je imel mariborski profesor I. Bogovič referat: Nauk o vrednotah in ver-ska vzgoja. Najprej je omenil liberalizem in svobodomiselnost, ki sta tako porazno razved-notila človeško osebnost in družbo. To razved-notenje se javlja tudi na mladini, ki je v mno-gih ozirih prikovana na materialno in telesno ugodje; na njej se opažajo patološki sledovi, težka vzgojljivost, — na drugi strani pa preti-rano vrednotenje in poudarjanje samega sebe, bolesta občutljivost, oslabelost volje. Iz tega kriza se je rodila lepa in važna filozofska veda, vrednotoslovje, ki hoče raziskovati hierarhijo vrednot in posamične vrednote po njih vrednoti zopet približati mladini, podrejujoč nižje vred-note višjim. Referent je opozoril na obe ekstre-mistični zmoti, ki sta se pojavili v vrednoto-slovju: ena taji objektivnost vrednot in jih ima-le za dogajanje v duši; druga pa stavi vrednote samo v objektivni svet zunaj nas. Poudarjal je, da morajo vse učiteljeve in učenčeve zmožnosti sodelovati, da bi vrednote prehajale iz umskega spoznavanja v življenje in dobile mero in kri. Mladina pazljivo prisluhne, ko ji veroučitelj go-vori o tem, kar tudi sama vrednoti — Kakor je pa pri podajanju vrednot pretirani intelektual-izem napačen, da se zadovoljuje s spoznanjem o vrednoti, tako je napačen tudi enostranski emocionalizem, ki enostransko ceni samo versko doživljanje in hoče samo pibati na srce, a ne utemelji in dopove dovolj. Katehet naj seveda tudi vzbuja versko doživetje, kjer mu učna snov pripuša. Seznaniti se mora z vrednoto-slovjem, o katerem piše že več solidnih knjig. Spoznava naj, kaj vrednotijo njegovi učenci, in kar je v tem vrednotenje pravičnega, podpira in navaja na življenje. V vsem njegovem nasto-panju naj prave in velike vrednote konkretno stopajo pred učence.

Sledil je referat profesorja Josipa Salač

Prav za zdravje Vašega otroka je sonce nujno potrebn. Toda za nežno otroško kožo je lahko škodljivo. Zato namažite poprej celo telo s kremo Nivea ali z oljem Nivea. Na ta način se okrepi mlado kožno staničje, koža porjavi hitro in enakomerno, a nevarnost sončnih opeklin se zmanjša. Če namažete otroka, ga s tem varujete tudi prehlajenja.

Mladost ne more pogrešati moje pomoči!

iz Zagreba: Delovna šola in verouk. Opozoril je, da pojem in metoda delovne šole še nista do-cela izdelana in da se že oglašajo protivna mnenja. Vendar je prinesla delovna šola tudi marsikaj dobrega. Stara šola je bila mnogokje preveč verbalna, besedna; delovna šola bi temu uspešno odpravila. Učenec je v njej bolj akti-ven in bolj uporablja svojo svobodo za iskanje. Srčna vez med učiteljem in učencem je večja. — Ko veroučitelj uporablja smernice delovne šole, mora paziti, da učenci ne bodo pri izpraševanju stavili vprašanj brez spoštovanja do vere in da ne bodo zametali božje, cerkvene in tudi veroučiteljeve avtoritete, saj prihaja k njim kot poslanec Boga in Cerkev. Nekateri vero-naučni predmeti se dajo z metodo delovne šole izvrstno obdelati, n. pr. liturgika.

svojih društvih, obenem pa vodijo nedeljske te-čaje za one, ki niso člani društev, ki se bavijo s telesnimi vajami. Na ta način bomo najceneje in najpreje prišli do uveljavljenja zakona o obvezni telesni vzgoji naroda, kar je že nujno, če hočemo, da bo zavzela telesna vzgoja tudi v naši državi oni razmah kakor v drugih kulturnih državah.

I. K-er,

Motociklistična dirka na Jezerski vrh

Moto-klub »Ilirija«, sekcija Kranj, priredi dne 17. t. m., a pričetkom ob 13 svojo prvo motociklistično dirko na Jezerski vrh. Start pri Stolarju, cilj na vrhu. Za to dirko vlada že veliko zanimanje. Tekmuje se v šestih skupinah in sicer: 1. skupina ljudski motorji do 125 ccm; 2. skupina turnal motorji do 350 ccm; 3. skupina turnal motorji nad 350 ccm; 4. skupina športni motorji do 350 ccm; 5. skupina športni motorji nad 350 ccm; 6. skupina motorji s prikloleco.

Za vsako skupino so razpisana po tri darila, in sicer prejme vsak prvo plasirani krasen pokal, drugo in tretje plasirani pa častno oziroma praktično darilo. Razen tega je razpisala trdnika P. Majdič »Merkur«, trg, z Jezerskim in olji v Kranju, krasen prehodni pokal za najboljši čas dneva. Nadaljnje pokale so poklonile trdnika B. Rangus, zlatar, Kranj in trdnika Spectrum d. d., tov. ogledal, Ljubljana.

Ker se pričakuje velik naval, se prosijo posetniki, da se držijo strogo cestno policijskega reda »vozi dosno«.

Moto-klub »Ilirija«, sekcija Kranj, priredi dne 17. t. m. tudi izlet za občinstvo brez lastnih prevoznih sredstev in sicer bo vozil na Jezersko poseben avtobus z odhodom ob 8 ter po potrebi tudi ob 13 iz Kranja iz-pred hotela »Stara postaja«. Cena tega izleta vključno vožnja, kosilo na Jezerskem ter vstopnina k dirkam znaša 50 din. Prijave sprejema g. B. Rangus, zlatar, Kranj.

Moto 2SK Hermes. Drvo ob 20.30 (8.30) važna seja pri »Sestici«. Gre za likvidacijo obračunov ne-deljske dirke, zato vsi odborniki in sodelavci točno in zanesljivo. Načelnik.

Tragično je umrl naš srčno ljub-ljeni edini sinko in brat

Milan Kastelic

dijak IV. razr. klas. gimn.

ki je postal žrtev Save v cvetu mla-dosti 15 let.

Pogreb nepozabnega bo v torek, dne 12. julija ob 5 popoldne iz hiše žalosti, Celovška c. 146, na pokopa-lišče v Dravljah.

Ljubljana, dne 12. julija 1938.

Zalujčki starši Franc in Frančiška Kastelic, sestra Irma — in ostala sorodstvo.

Sport

Obvezna telesna vzgoja v Jugoslaviji

Telesne vaje so po vojni dobi zajele po vsem svetu velik razmah in zlasti kulturne države tekmujejo med seboj, katera bo postavila več in čim sposobnejših borcev v areno. Naši sosede, pa naj si bo to na severu ali na jugu, so v tem pogledu že mnogo mnogo napravili in se ne stra-šijo nobenih žrtv, ki jih je treba doprinesiti v te namene, samo, da bo narod zdrav in krepak. Vsi državni aparati krog in krog nas so vpre-ženi in pomagajo športnemu gibanju ter ga propa-girajo na vse mogoče načine. Njih geslo je: vsi v športna in telovadna društva, vsak državljan se mora baviti s telesnimi vajami. Če je tako posto-panje potrebno in koristno, dandanes ne more nihče niti najmanj dvomiti, ne glede na to, da se zasleduje v tem pogledu še drug, za vsako državo izredno važen cilj. Država slabša danda-nes ne pomeni mnogo, četudi ima svet razne teh-nične pripomočke, ampak je treba vztrajnih in korajžnih borcev, ki se ne ustrašijo največjih na-porov in trpljenja. In take borce ustvarjata borbena telovada in borbeni šport.

V naši državi imamo zakon o obvezni telesni vzgoji naroda, ki si šele polagoma utira pot v življenje. Mnenje, da pri nas ne rabimo obvezne telesne vzgoje, ker je kmetijska mladina, katere imamo največ, itak zdrava in krepka, ker se do-volj giblje na soncu in zraku, je napačno. Menda tudi ne bo med nami nikogar, ki bi si upal trditi, da se kmetijska mladina dovolj ne natelovadi na polju in v gozdu in da se ne naužije dovolj sve-žega zraka. Celotno telo se giblje naš kmetijski rod v prosti naravi, da ga mešani, ki smo venomer zaprti v mestni prak in zaduhle sobe, kar zavi-damo. Trdo je kmetijsko delo, težak je njihov bor-ni zaslužek, toda kljub temu, da je kmetijsko delo skoraj izključno na prostem, ne moremo reči, da ti ljudje ne potrebujejo telesni vaj. Kmetiskemu ali delavskemu fantu šport ali telovadba nista potrebna toliko zaradi razgibanja, ampak zato, da

ohranita svojo mladostno svežost do polnih let, zaradi lepe hoje in gibčnosti in končno zaradi borbenosti, katere pogrešamo pri današnji mladi-ni. Borbeni šport in borbena telovadba mora go-jiti naš mladi rod, če hočemo, da bo na telesno-vzgojnem polju dosegel svoj namen in če hočemo, da bo dobro služil svoji domovini. Brez žrtv ni uspeha in brez borbe ni zmage in tudi pravega cilja ne dosežemo.

Torej kako? Organizacije, ki se bavijo s te-lovadbom in športom je treba podpreti, in sicer v oni meri, kolikor pokažejo uspehe tako po kvanti-teti kakor kvaliteti. Pri tem se ne smemo ozirati na papirne številke, ampak na dejansko pokazane uspehe na terenu. Po tem ključu je pod-pirati vse telesnovzgojne organizacije enako. Da-lje bi bilo pa seveda vse one, ki stoje izven vrst teh organizacij, povezati v obvezne tečaje po za-konu o obvezni telesni vzgoji. S tem se bo do-seglo vsaj to, da se bodo začele vrste telovadnih in športnih društev pomnoževati in delo na teles-novzgojnem polju bo postalo povsod zelo živahno. Gotov odstotek bi pa seveda vedno, kakor doslej stal ob strani; za te je zakon o obvezni telesni vzgoji naroda neobhodno potreben in za te so potrebni nedeljski, odnosno praznični tečaji. Vsi drugi, ki so že danes v raznih društvih, ki se bavijo s telesno vzgojo, ali ki bodo še vstopili, pa naj bi bili prazničnih tečajev oproščeni. Nji-hov dosedanj program bi bilo samo spopolniti v smislu zakona o obvezni telesni vzgoji naroda, oblast pa, ki naj bi odsej podpirala vsa društva v enaki meri (torej po njihovi moči in delu), naj bi pa izvrševala nadzorstvo nad njihovim delom v smislu omenjenega zakona.

Praktično vzeto se pravi tole: Najprej in to čimprej si moramo vzgojiti primeren kader vadi-teljev, ki se bodo dodobra izvežbali v vseh pano-gah, ki jih predvideva zakon o obvezni telesni vzgoji naroda. Ti prevzamejo tehnično vodstvo v

tistem trenutku, ko bo zopet zagledal to čarob-no bitje. To obliče, ta stas je živel v njem kot čaroben privid, stvar sanj, slast in opojnost, užitek, nagon, hrepenenje... Le enkrat jo je videl, lepoticu, prve dni po pričetku upora, ko je prišel v te kraje. Zapomnil si jo je na prvi pogled in se navdušil za vedno. Kar zaigralo je v njem nekaj kot zvok neznane, neslišne godbe, ko se je spomnil njenega obraza. Hre-penel je po nji noč in dan. Ah, kako silno si je želel, da ga zaneso povelja v te kraje in pride vsaj še enkrat v življenje na ta dvorec. Samo da jo vidi, da se je nagledal... In usoda mu je naklonila ta trenutek. Sreča mu ni naklonila samo, da je prišel semkaj, marveč mu je odprla še celo vrata do nje. Glej, tam stoji čisto sama, od vseh zapuščena. Hud vihar je divjal po oficirjevi duši, ko jo je gledal uprt na roke...

Na vratih, ki so vodila v predsobo, je stal vojak s puško. Gospodična Salomeja ni mogla v kuhinjo, da bi se dogovorila s Ščepanom. Zato je sedla na posteljo in čakala, naslonivši glavo na roke. Srce ji je utripalo v prsih kot zvon. Zdelo se ji je, da bodo čuli te utripe pozaspali častniki in bo razburjenje njenega srca vse izdalo. Sleherni glasek ter sleherni šum je bil znanilec nesreče. Kako neskončno dolgo so tra-jale minute te noči! Medtem so odpeljali vojak Ščepana, da jim je razkazoval poslopja, piv-nico na vrtu, podrtje žganjarne, shrambe za krompir, in ko so vse pretaknili, so ga vzele s seboj tudi v hlev, kjer so si začeli pripravljati svoja ležišča. Vse je videl: kako so vodili vo-jaki konje v hlev, kako so jim nanašali obilna naročja sene s senice. Prisluskoval je z gluhimi ušesi. Vojaki so se spenjali na senico, raz-grinjali po senu svoje konce in legali spat; pov-sod jih je bilo dosti — in tudi nad vstaševim skrivališčem Starec si je belil glavo, ali je vsta-š še živ ali je izdihnil. V svoji priprosti iskrenosti je skoraj prosil Boga, da bi se zgodilo

poslednje. Njegova dolžnost je bila biti pri go-spodni, ki je ostala docela sama med častniki, toda ni mogel oditi, ker ga ni pustil narednik dragonske čete niti za korak od sebe. Ščepan je premišljeval, kaj bi počel, če bi vojak hlev zažgali — in če ni prav nobene rešitve za skri-tega »strahopetca«. Rejeni, bradat narednik mu je ukazal, naj nagradi sene in mu napravi ležišče na poštenih tleh v hlevu. Stari kuhar se je odpravil na delo, pri tem pa vlek na uho, kotlikor je sploh mogel, ker je bil malodane po-polnoma gluh. Naredniku je lagal, mu dajal v vsem prav, pritrjeval in odobral, se mu sme-ljal in kazal pri tem vsak čas svojo brezbobo gorju čeljust. Narednik ga je podil od sebe, ga pehal breobzirno v rebra in kričal na vse grlo. Starec pa je tekal sem ter tja, prinašal nove naročaje sene, ga nametaval, uravnaval in zlagal v nekakšno blazino, pri tem pa se neprestano skladkal mogočnežu. Ko se je na-rednik naposled zvalil v škornjih in zavil v plahto na lepo pripravljeno ležišče, je počepnil Ščepan v kot, se zvil v klobko in tako neopa-žen čakal in gledal v gosto temo. Pozabili so nanj. Od vseh strani se je čulo smrčenje vo-jakov. Konji so sopli in hrzali. Starec se je prikel oprezno in počasi plaziti na vrh senice v smeri vstaševga skrivališča. Zelo spreten je bil in bal se je, da ne zbudi kakega spečega vo-jaka. Ko se je priplazil na dotično mesto, kjer ni slučajno nihče ležal, se je zakopal v seno, naslonil uho na pokrov in začel napenjati ves svoj sluh. Do njega ni prihajal iz jame niti glas niti šum. Nih topotanje konjskih kopit po nabityh tleh, žvčenje sene, rožljanje železa in stremen, mrmanje ljudi v sanjah — in ono notranje šumenje, ki kot odmev neskončnega morja večno spremlja starčeve naglušne nos in požira vse vase. Kmet je vzdihnil. Žal mu je bilo mladega fanta, ki ga je prinesel semkaj s tako težavo, in za nič drugega, kot da pogine tukaj. Žal mu je bilo tistega dela, ki ga je, vsaj tako

se mu je prej zdelo, tako dobro potuhtal.

»In večna luč naj mu sveti,« je vzdihnil in se zaril v temno jamo, ki jo je skopal s svojima rokama in jo videl v mislih natančno pred se-boj. Kar trkala se je po njem silna moč in vztrajna železna volja od želje, da bi odvalil pokrov in izlekel nesrečnika, toda kmečka, lo-kava pamet ga je odvrčala od tega. Še dolgo je ležal Ščepan nad jamo v mirnem, neodreš-nem trpljenju, hujšem in trpejšem od vsake besede. Krvavelo je v starih prsih usmiljeno srce, v katerem so že davno usahnile vse solze.

In splazil se je po vseh štirih k mali od-prtini v strehi, za katero je vedel samo on, se prekobacal na streho in zlezal po lestvi na tla. Kot senca se je pomikal skozi vrte za hlevom, preko gradie in podrtih plotov, obšel v temi straže in se priplazil v kuhinjo kot breztelesna pošast. Pritpal se je v temi v sosedno pred-sobo. Skozi ključavnico je padal v temno pred-sobno žarek luči. Ščepan je nastavil oko na klju-čavnico in zapil gospodičino Mijo, ki je se-dela na postelji in si z rokama podpirala glavo. Kot kadar pes veselo zalaja v temno noč, se je razlil radosten vzklík po naglušnem in ostare-lem bitju, po mračnem carstvu njegovega duha, kjer je životirilo le čustvo osamelosti in čemer-nosti. In starec je ostal z očesom na kljuki, sključen, brez spanja na pragu vrat, za kate-rimi je čuval vojak gospodično Salomejo.

IV.

Zgodaj zjutraj se je zbralo vojaštvo, se po-stavilo v vrsto in odšlo. Padal je gost dež z snegom in burja je brila. Vojaki so bili pri od-hodu zlovoljni, lačni, neprespani in utrujeni. Zadnja je zapustila niezgodski dvorec konjska poleskadrona, ki je prenočevala v hlevu. Po od-hodu vojske je ostalo v hiši in na dvorišču mnogo odpadkov, nesnage in smradu. Gospo-dična Salomeja je stala na hodniku in gledala za četami, ki so se gubile v snežnem metežu.

Stefan Zeromski:

12

Zvesta reka

Kmalu potem se je čulo med njimi zopet šepetanje:

»Ali je to dekle?«

Major, ki se je premetaval na najširšem divanu, je opomnil godrnjaje one, ki so se tako navduševali:

»No, gospoda, nehaite že s tem šepetanjem. Treba je spati in ne šepetati.«

»Spati je težko.«

»Zaprte oči in zaspate.«

»Tudi oči je težko zapreti.«

»E, iz tega ne bo nič, prav nič.«

»Saj tudi mi vzdihujemo samo platonično.«

»Le vzdihujte platonično, toda tiho in vsak na svojem ležišču... Jaz bi vsaj četrt ure rad zadrževal.«

V tem je stopil v sobano konjeniški čast-nik, dragonec, ki je bil visok kot jagned in se je pisal Vjesnjecyn, ter javil, da je dal odred-bo, naj skrbno preiščejo hlev, v katerem je polna senica sene, dalje, da so v hlevu spravljeni vsi konji njegovega oddelka. Naposled, je še sporočil, da je moštvo dragonskega poleska-drona leglo k počitku na seno, da so na daleč razmeščene straže in je vse v redu. Major se je zahvalil konjeniku, ki je točno izvršil po-velja in prinesel poročilo, in se obrnil na drugo stran, da bi zaspal. Gospodična Salomeja je slišala poročilo in trudila se je, da bi domlela njegov smisel. Srce ji je vztrpetalo in zamrlo. Dragonski častnik Vjesnjecyn se je spustil v tem na prazen stol v temnem kotu salona. Za-gledal se je v razsvetljena vrata in deklico, ki je stala sredi sobice. Občutil je hkratu srečo in bol. Ob neurju, na mrzlih gozdnih pohodih, ko so se vlačili po pustih stezah, je sanjari o

Radio

Programi Radio Ljubljana

Torek, 12. julija: 12.00 Veseli česki pevec in godbe (plose) — 12.45 Poročila — 13. Napovedi — 13.20 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14. Napovedi — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: Janko Katič (Jeremija Mitrovič, Bgd) — 19.50 Zvočna žula — 20. Suppe: Pesnik in kmet, uvert. — plose (godba grenadirske garde) — 20.10 Gradovi, Valvazor in nastanek renesanse (g. Jože Gregorič) — 20.30 Vsakemu nekaj (igra Rad. orkester) — 21.15 Koncert gde. Majde Lovsetove in g. Cedomila Dugana — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Za dober konec (igra Rad. orkester).

Dragi programi

Torek, 12. julija: Belgrad: 20. Razne pesmi (Pav. Žiž), 20.30 Koncert radijskega orkestra — Zagreb: 20.05. Massenet: Werther — Varsava: 21.10. Pevski koncert. 22. Večerni koncert — Praga: 21.10. Brno, Simfonija D-mol (Dvorak), 22.30. Ciganski orkester — Sofija: 19.30. Koncert sopranistke Kovačeve, 20. Celistični koncert, 20.55. Ruske romane, 21.15. Labka glasba, 22. Plesna glasba — Milano: 21. Citraški orkester, 21.40. Koncert radijskega orkestra, nato plesna glasba — Rim: 21. Bolesni polne skrivnosti (opera) — Dunaj: 21.15. Koncert Schumannovih del — Köln: 20.30. Plesni večer — München: 21. Koncert radijskega orkestra — Hamburg: 20.15. Kil. orkester, 22.30. Zabavna in plesna glasba, 24. Komorna in narodna glasba — Budimpešta: 20.30. Operni orkester 22.10. Ciganski orkester.

Razprava proti Mariji Osilnikovi in sinu preložen

Ljubljana, 11. julija.

Pred velikim kazenskim senatom, ki mu je predsedoval s. o. s. g. Ivan Kralj, v dvorani št. 79, bi se morala danes vršiti glavna razprava proti posestnici 51 letni Mariji Osilnikovi, doma z Breznika, litjski okraj, in njenemu sinu 29 letnemu Stefanu Osilniku, ki ju je državni tožilec obtožil zločinstva umora posestnika Jožeta Osilnika, moža prve — odnosno očeta drugega obtoženca. Stefan Osilnik je bil hkratu obtožen še prestopka dveh manjših tatvin.

Proti večeru 28. aprila l. 1929, torej pred dobrih devetimi leti, je Marija Osilnikova najprej vtila v čaj nek strup in tekočino dala popiti svojemu 50 letnemu možu. Ta je čaj izpil, začel takoj tožiti o bolečinah in se ulegel na posteljo. Nato sta ga pa mati in sin začela daviti in pretepali. Ko sta ga zadavila, sta ga zvelkalo pod kozolec in tam vse tako pripravila, kakor da se je sam obesil.

Ze takrat je litjski zdravnik dr. Ukmar podal mnenje, da se Osilnik ni sam obesil, marveč je postal žrtev zverinskega zločina. Občani in sosedje so bili tudi mnenja, da so morali trdnega posestnika domači sami umoriti, toda nikdo si ni upal zadeve razodeli orožnikom. Stefan Osilnik je pred božičem 1937 v gozdu tajnost smrti očeta razodel prijatelju Jakobu Jagru. Mati Marija pa je umor pojasnila Francetu Jagru, bratu omenjenega Ja-

koba. Skrivnost bi bila še nadalje ostala, toda Stefan Osilnik je obdolžil prijatelja Jakoba Jagra tatvine voznega kolesa na škodo Rudolfa Vozlja. To je razjezilo Jagra, da je skrivnostni zločin razodel orožnikom, ki so naposled mater in sina aretirali. Po dolgi preiskavi je naposled državno tožilstvo oba obtožilo zločinstva umora. Za danes ob 8.30 določena razprava, na katero je bilo vabljenih nad 10 pri, je bila preložena, ker se ena glavnih prič ni odzvala vabilu.

Bohinjska Bela

Na Bohinjski Beli v tem letu še ni bilo nobenega mrliča. Zadnji teden pa je vse pretresla žalostna vest, da sta v enem tednu v tujini umrla nagle, nesrečne smrti sinova dveh železničarskih družin, ki sta služila vojaški rok. Mihael Ambrožič, izkušen ključavničar, vojak pri avto-koloni v Beli Cerkvi v Banatu, se je šel v nedeljo, 26. junija, kopat. Ko je stopil v vodo, ga je zadela kap in je bil takoj mrtev. Ob lepem poslovnem govoru vojaka Slovenca, ki je vse navzoče ganilo do solz, so ga z vojaškimi častmi pokopali v Beli Cerkvi.

V nedeljo, 3. julija so imeli Sokoli v Dubrovniku v Dalmaciji vaje v streljanju. Pri vaji je bil navzoč vojak kaplar Janko Zupan, ki je dajal znamenja o zadetkih. Neki član Sokola, ki je 14 krat zgrešil cilj, je s 15. strelom po nesreči prestrelil navzočega vojaka, ki se je mrtev zgrudil. Med vojaški samimi je nastalo veliko razburjenje in žalost, da so na tako tragičen način zgubili svojega priljubljenega tovariša. Mrtvega so pripeljali na Boh. Belo, v rojstni kraj, kjer je bil v nedeljo, dne 10. julija njegov pogreb ob veliki udeležbi domačinov in z vojaškimi častmi. Obema hudo prizade tima rodbinama naše sožalje.

Zagorje

K nesreči v kotrškem rovu, ko je prišel ob življenje rudar Šinkovec, smo obveščeni še o naslednjem: Ta nesreča je že druga v teku dobrih 14 dni, in sicer na istem mestu, t. j. pri isti napravi. Da se nesreče na tem mestu ponavljajo, je očitno nedostatek v tem, ker se s pretirano štednjo ne postavi v službo dovoljno ljudi. Jasno je, da samcat človek ne zmore tega, kar bi zmogla dva. Priporočamo rudarski oblasti, da ta ponovem primer nesreče energično preišče.

Mali oglasi

V malih oglaših velja vsaka beseda 1 din; žentitovanjski oglas 2 din. Dobre tiskane naslove besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. - Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. - Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonjska, 3 mm visoka petinast vrstica po 3 din. - Za pisarne odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Kupimo

Vsakovrstno

zlatu kupuje

po najvišjih cenah
CERNE, juvelir, Ljubljana
Wolfova ulica št. 3

Službo dobe

Črevarski pomočnik
trezen in pošten — dobi
mesto. Valentin Smode,
prekajevalec, Pobrežje,
Maribor. (b)

Dve pletilji

za ročni stroj, in učenko
s hrano in stanovanjem,
sprejem. Ponudbe: M.
Krovinovič, Laščič 45,
Karlovac. (b)

Rudarja vrtal. mojstra

(Bohrmelster), Slovenca,
solidno moč (penzionista)
z dobrimi referencami —
sprejme nove podjetje. —
Ponudbe na: Zagreb, gl.
pošta, pod »Rudarje« poste
restante. (b)

Kmečko dekle

17—20 let stara, spretna
in marljiva, ki se želi
izobraziti v gospodinj-
skem poslu in kuhanju —
se sprejme. Ponudbe v
upravo »Slov.« v Mari-
boru pod »Marljiva«. (a)

SOBE

Soliden gospod

išče sončno sobo s so-
uporabo kopalnice, naj-
raje v bližini Vrtače ali
Liceja. Ponudbe v upr.
»Slov.« pod »Sončno« št.
10908. (s)

Službe iščejo

Šofer

želi službo pri tovornih
avtomobilih. Naslov pove
uprava »Slov.« v Mari-
boru. (a)

Sprejem

vsa v vrtnarsko stroko
spadajoča dela. Ponudbe
poslati v upravo »Slov.«
pod sifro »Vrt« št. 10907. (b)

Nov "na zraku prevetren" puder za lice

za
DNEVNO
svetlobo
svežost

za
VEČER
sijajen videz

BREZPLAČNO 10.000 SPECIALNIH KASET

Presenetljiva nova ideja v proizva-
janju pudra za lice. Fabriciran po
najnovejšem sistemu, je danes puder
finejši in lažji, kakor je bil kdaj prej.
Tako je fin, da se ne more niti opaziti
na koži. Daje prekrasno gladko mat
polt, in mladostno svežino ves dan, ki je tudi
veter in dež ne moreta pokvariti. Zvečer pa
da sijajen videz, ki ga tudi potenje od plesa
v najsoparnejših prostorih pusti nedotaknje-
nega. Na patentirani način je puder mešan s
»peno smetane«. Zaradi tega se puder Tokalon
obdrži na koži mnogo ur in tudi to je pre-
prečeno, da bi puder absorbiral naravna
olja kože. Ta puder obvaruje kožo, da ne
postane suha in raskava ter preprečuje
tvorbo gub. Poizkusite znameniti puder
Tokalon s »peno smetane«. Opazujte, kako bo
že v nekaj dneh povzročil presenetljivo
zboljšanje Vaše polti.

Od deset žena jih devet uporablja na-
pačno barvo pudra. S tem dobijo trd, preveč

»olepšan« videz. Edini način, po katerem
ugotovite pravo nijanso, je ta, da poizku-
site eno barvo na eni, drugo pa na drugi
strani lica. Če niste sigurni, katera barva
odgovarja Vaši polti, Vam radi pošljemo
brezplačno štiri zavojčke pudra Tokalon
raznih barv. Ravno tako tudi dve tubici
kreme Tokalon, hrane za kožo (za dan in
za noč). Priložite Din 5.— v poštini znam-
kah za ovoj, poštino in druge stroške. Na-
slov: Hinko Mayer i drug, odlo, Zagreb,
Praska ul. 6.

VAŽNO: Puder Tokalon se dobi povsod
v originalnih škatlicah po Din 12, 20 in 30.
Prepričajte se, da je na vsaki škatlici
ime Tokalon.

Sposoben moister

za email ali samostojen emailirer
se takoj sprejme pod ugodnimi
pogoji. — Ponudbe pošljite na

Vojvodjansko livarno d. d., Novi Sad

Zahvala

Za premnogo izkaze iskrenega so-
čustvovanja ob bridki izgubi našega
ljubljenega

Hinko Taborja

poslov. kavarne »Nebotičnik«

se tem potom najiskrenejše zahva-
ljujemo. — Posebno se zahvaljujemo
vsem darovalcem vencev in cvetja,
ter vsem, ki so draga pokojnika
v tako častnem številu spremili na
njegovi zadnji poti.

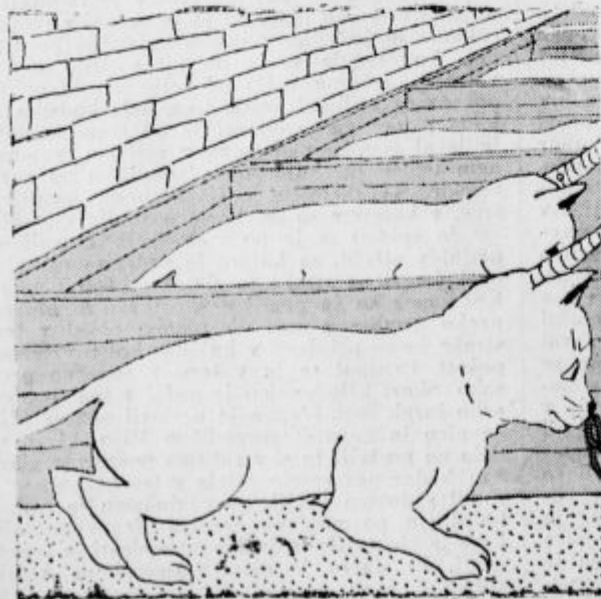
Sv. maša zadušnica se bo darovala
15. julija ob pol 8 zjutraj v poko-
pališki kapelici pri Sv. Križu.

Zalujoča soproga in ostalo sorodstvo.

Konči Ahačič:

Trije tički

In bikec-muca Maca je kar zlepa stala v
velikem hlevu.

Težak železen obroč je imela vkovan v rožnat
smrček. Na obroču pa je še visela dolga železna
veriga. Poleg nje je stala druga bik-muca in za
njo še cela vrsta drugih. Vse te bik-muce so bile
bele in so imele na glavah ostre, velike in težke
rogove. »Zakaj li imam take rožice? Morda bom
nanje nabadala ptice,« premišljuje Maca.

Tedaj dvigne sosedna bik-muca svojo rogato
glavo

in pogleda v Macino pregrado. Silno klepetava je
ta gospa sosedna in strašno nadleguje Maco z vsako-
vrstnimi vprašanji, tako da ji Maca pove vso svojo
preteklost. Potem pa povzame besedo sosedna in
opiše Maci svojo žalostno življensko povest, pre-
livajoč vmes solze od samega domotožja in od hre-
penenja po svojih otrocih. Tako je pripovedovala
sosedu:

22

Original. francoska kolesa

AIGLON

Najboljši material, prvo-
vrstno izdelana, fino in
trpežno lakirana ter po-
kromana. Najlažji tek.

Model: Tour de France

Viktor Bohinec, Ljubljana

Ljubičeva c. 12 (dvorišče)

Smrekove plohe in deske

suhe - ugodno prodam.
Kočar Ludvik, Rova, Ra-
domlje. (1)

Svinjsko mast

garantirano, zaboj 25 kg.
razposiljam na drobno in
debelo, ter sušeno slani-
no po nizki ceni. Naro-
čila izvršujem takoj. —
Jakob Weiler, mesar,
Sombor. (1)

KOLESA

najnovejši letošnji modeli
v največji izbiri naprodaj
po neverjetno nizkih
cenah

Nova trgovina

Ljubljana - Tyrševa cesta 36
(nasproti Gospodarske zveze)

»Kappel« pisalni stroji
prčajo o odličnih izdelkih
nemških tovarn. - Pisalni
stroji za pisarno in po-
tovanje. - Najmodernejša
oprema!

KLEINDIENST & POSCH
Maribor, Aleksandrova 44

Majhne blagajne

za vzidanje, že od 525
din naprej - dobavlja in
cenik pošlje na zahtevo
Ljublj. komerc. družba,
Ljubljana, Levčeva 43. -
Telefon 24-08. (1)

Za potovanje potrebujete

kovčge, nahrbtnike, ak-
tovke, kopalne torbice -
itd. Dobite jih v veliki
izbiri pri Ivan KRAVOS,
Maribor, Aleksandrova 13

IZBIRA NI TEŽKA

kadar je treba določiti
časopis v katerem naj
oglašuje trgovci ali obrt-
niki. Vsakdo bo pri tem
upošteval list, potem ka-
terega bo prišel zagoto-
viti v stik z najširšimi
kupnomočnimi sloji pre-
bivalstva. In to je naš
dnevnik »SLOVENE«, ki
ga bere — posebno ob-
nedežljah — z malo izje-
mami vsaka slovenska
hiša. En poskus Vas o
uspehu prepriča.

Kupujte

samo pri tvrdkah,

ki oglašujejo v našem listu!

Umrla je danes, v 80. letu starosti, previdna s tolažili
svete vere, moja dobra, skrbna teta

Gabrijela Ullmann

Pogreb blage pokojnice bo v sredo, dne 13. julija ob 4
pop. izpred mrtvašnice v splošne bolnišnice k Sv. Križu.
Ljubljana, dne 11. julija 1938.

Marija Ramovš — in ostalo sorodstvo.

Neomajno zvesti kralju, državi, svoji veri in omiki:

Hočemo ohraniti ljubi in sveti mir!

Tribuna za častne goste med slavnostnim sprevedom. Vodja Slovencev, notr. minister dr. Korošec odzdravlja množico v sprevedu. V ospredju častna četa članov fantovskih odsekov.

V nedeljo, 10. t. m. se je naše ljudstvo ob nemški meji v trumah zbralo pod tremi zvonovi starodavne veličastne farne cerkve Sv. Trojice, ki kraljuje nad bajno lepimi Slovenskimi goricami. Peš, na okrašenih kolesih in avtobusih, s katerih so vihrale naše zastave, so hoteli k griču, na katerem so okoli cerkve slikovito razvrščene prijazne cerkvice svetotrojiškega trga, možje, žene, fantje in dekleta, da vidijo in slišijo svojega voditelja dr. Antona Korošca. Vsega ljudstva je bilo kakšnih 12.000, nešteto zastav in 11 godb. Sprevedu so dali barvitost in strumnost slovenski fantje in dekleta v krojih ter nad 600 gasilev mariborske župe, ki jih je vodila ponosna postava vrhovnega starešine g. Bogdana Pogačnika. Ker sta obširno poročilo prinesla že »Ponedeljski Slovenec« in »Slovenski dom«, naj na kratko povzamemo samo nekatere misli govora ministra dr. A. Korošca.

Naš voditelj je v svojem vsebinsko pomembnem in stilno dovršenem govoru med drugim dejal, da Slovenci zvesto ostanemo pri svoji materi Jugoslaviji, ker naša zvestoba do kralja in do naše skupne velike domovine nikoli ni niti za trenutek popustila in bomo taki ostali od nikogar prisiljeni, popolnoma iz svoje svobodne volje neomajno tudi za vse bodoče čase. Priznavamo brezpogojno monarhijo, ljubimo svojega kralja in dinastijo in se zavedamo, da, kar bdi nad nami beli orel Karadjordjevičev, ni več nevarnosti za nas. Naši bratje onstran meje so in morajo ostati dobri in lojalni državljani državi, katerim pripadajo, ne more jim pa nihče zabraniti, da se ne bi čutili za člane svojega naroda, čigar kulturne dobrine morajo uživati ne-

Slavnostnemu sprevedu pri Sv. Trojici so dale še posebno pester poudarek okusne narodne noše. Dekleta v panonskih narodnih nošah nosijo v sprevedu tudi košare cvetja na glavah.

moleno. Glede zunanje politike pa je naš voditelj odločno poudaril, da je njen glavni in edini cilj ohraniti Jugoslaviji ljubi in sveti mir! (Viharno odobranje.)

Ljudstvo je z nepopisnim navdušenjem prirejalo prisrčne ovacije kralju Petru, knezu namestniku, predsedniku vlade, ki je po dr. Korošcu shod prisrčno pozdravil, ter državi in slovenski domovini.

Na taboru so govorili še drugi govorniki, nakar se je množica ob zvokih državne himne in »Hej Slovenci«, polna radostnih čustev, razšla, z nepopisnim navdušenjem pozdravljajoč dr. Korošca in druge odlične goste Sv. Trojice, ki so se ta dan zbrali pod njenimi zvonovi. Neizbrisno pa bo vsem ostal v spominu glavni junak tega dneva: naše ljudstvo, možje, žene in mladina, ki so prišli po trudapolnem delu pod žgočim soncem, vsi utrujeni in zdelani ter potrebni počitka, pa so vedrega obraza in veselega srca kljub dežju spešili iz 50 km

oddaljenih krajev na skrajni severni meji naše domovine, ker jim ni nobena žrtve prevelika, da ne bi izpričali svoje ljubezni do kralja in države ter do svojega narodnega voditelja. Saj se pod njimi čutijo varne, da lahko v notranjem redu in v miru z vsemi sosedi obdelujejo svojo zemljo, gojijo svojo domačijo ter uživajo dobrine slovenske vere in omike ter požrtvovalno sodelujejo za blagor vse Jugoslavije. In vsi so prišli iz svojega nagiba in volje, nihče jim ni ničesar narekoval, ne čustev ne besed, ki so vrele iz čistega, poštenega in za vse dobro zavzetega slovenskega srca. To ljudstvo smo najbolj občudovali, njemu smo najbolj hvaležni in po pravici ponosni nanj; z njim bomo lahko izvojevali zmago za zmago na poti do idealne Jugoslavije, ki bo vsem svojim sinovom pravična, sama pa močna in nepremagljiva.

— Vsi, ki mnogo jedo in stalno sede in trpe zaradi tega prav pogosto na trdi stolici, naj pijejo vsak dan čašo naravne »Franz-Josefove« grenke vode, ki se mora poprej segreti. Davno preizkušena in priznana »Franz-Josefova« voda se odlikuje po svojem sigurnem učinku in prijetni porabi.

Reg. po min. soc. pol. in n. zdr. S-br. 15.485. 25. V. 35.

Drž. umetniška akademija v Belgradu

Belgrad, julija.

Dne 15. junija t. l. se je končal prvi semester novo ustanovljene državne umetniške akademije v Belgradu. Akademija ima začasno svoje prostore v Pariski ulici št. 16, kjer je bilo prej biv. avstrijsko poslatništvo. V načrtu je graditev nove velike šole z nad 125 prostori.

Akademija je najvišja umetniška šola v državi ter ima stopnjo fakultete. Prvi restor je znani kipar Toma Rosandić, po rodu Dalmatinec. Administrativni ravnatelj je Milan Nedeljković.

Drž. umet. akademija ima dva oddelka, oddelke za »nastavnike«, v katerega se sprejemajo dijaki, ki so dovršili srednjo šolo in napravili zrelostni izpit in ki na sprejemnem izpitu pokažejo smisel za umetnost ter talent. Pri sprejemnem izpitu morajo poslati risati glavo po modelu iz mave. Drugi oddelke je za čisto umetnost. Deli se v kiparski in slikarski odsek. Za sprejem v ta oddelke so potrebni štirje razredi gimnazije. Pri sprejemnem izpitu morajo kandidati pokazati zadovoljiv uspeh v risanju oziroma modeliranju kompozicije, akta in portreta po naravi.

Kiparski oddelke, v katerem po številu prevladujejo Slovenci — študira jih pet — vodi prof. Sreten Stojanović, učenec slavnega francoskega kiparja Bourdela. Slikarji delajo v dveh ateljejih pod vodstvom prof. Dobroviča in Milunoviča. V tem oddelku so najmočnejše zastopani Madžari in Rusi. Slednjih je dve tretjini.

Akademija zaradi začetnih težav v prvem semestru še ni mogla izvajati določenega učnega načrta. Po prvih izpitih, ki so se končali v prvi polovici junija, bodo dijaki razdeljeni po sposobnosti v razne oddelke ter se bo določeni učni načrt pričel prav za prav izvajati šele z zimskim semestrom, ki se pričinja 15. oktobra. Učni načrt bo po sedanjem opažanju zastopal pota modernega slikarstva in se bo predvsem naslanjal na Pariz, kjer je študirala večina profesorjev.

Z akademijo je združena šola za primerjalno umetnost oziroma obrtna šola. Naloga te šole je pripravljati dijake za samostojno delo. Iz te šole bodo prihajali keramiki, aranžerji, dekoraterji itd. Tudi za sprejem v to šolo so potrebni štirje razredi gimnazije ali pa meščanske šole. Na šoli poučujeta prof. Tonič kiparstvo, prof. Tabaković pa slikarstvo. Tudi ta šola še nima svojih prostorov ter uživa še gostoljubje umet. akademije.

Smrt zglednega dijaka

V soboto popoldne ob šesti uri je Sava ugrabila upa polno življenje mladega dijaka Kastelica Milana, petošolca drž. klasične gimnazije v Ljubljani, ko se je mudil pri znanjih na počitnicah v Mednem. Pokojni je bil tihe narave, a izredno ljubeznivega in priključivega značaja, tako da ga je vzbujal vsak, kdor ga je spoznal. Dasi mlad, je poznal resnobo življenja in je zato svoje šolske dolžnosti skrbno izvrševal, da bi se tako usposobil za življenje, v katerem je želel čim več ljudi osrečiti. Prav posebno pa je bil dober kongreganist, saj je tolikokrat govoril svojim domačim o kongregaciji. Zadnja prošnja do matere pred odhodom z doma je bila prošnja za razglednico, da jo bo pisal voditelju kongregacije v pozdrav. Zda pozdravlja kongreganiste iz večnosti, kjer se — kot upamo — že veseli pri nebeški Materi, ki jo je tako ljubil v življenju.

Ave, anima candida!
Žalujocim domačim iskreno sožalje!

Ravnateljstvo drž. klasične gimnazije vabi učence klasične gimnazije, zlasti še součence pokojnega, da se udeležijo pogreba, ki bo danes, v torek, ob 5 izpred doma pokojnega, Zgornja Šiška 146 (blizu tramvajске remize) na pokopališče v Dravljah, jutri, v sredo, ob pol 8 pa naj se v Križankah udeležijo sv. maše, ki jo bo zanj daroval zavodov katehet.

Lepa proslava v Rokodelskem domu

V nedeljo, dne 10. 7. 1938 je bežigrasko Prosvetno društvo proslavilo v Rokodelskem domu 60 letnico svojega župnika p. Kazimirja Zakrajskega. Proslave se je udeležil tudi predsednik mesne občine dr. Jure Adlešič z gospo soprogo, večja deputacija ameriških Slovencev in natlačeno polna dvorana bežigraskih faranov. Proslavo je otvoril podpredsednik Prosvetnega društva Langus Jože, ki je v lepem govoru nanizal velike zasluge slavljenca za slovenstvo in katolištvo doma, zlasti pa med ameriški Slovenci. Podpredsednik Langus je slavljenca izročil hranilno knjižico za 51.000 din. To vsoto je zbral pripravljalni odbor, da jo pokloni p. Zakrajsku kot priznanje za njegove velike zasluge za slovenski narod. P. Zakrajskec se je ginjen zahvaljeval in poudarjal, da ne potrebuje hvale za svoje delo, še manj pa plačila v denarju. In zato poklanja podarjeni znesek v celoti Prosvetnemu društvu za Bežigradom in ta znesek naj tvori vogelni kamen za novo dvorano Prosvetnega društva. Pozival pa je vse Bežigradce, da naj sedaj zavijajo rokave, da bo prihodnje leto že stala nova dvorana. Pevski zbor je pod vodstvom Ludvika Puša zapel venček domačih pesmic. Nato so pa bežigraski igralci uprizorili krasno igro »Pri kapelici«, katero je spisal p. Kazimir Zakrajskec sam. Igro je režiral g. Ganoni. Igralci so igrali tako naravno, zlasti Jurček, da ni hotelo biti smeha ne konca ne kraja.

Vsa proslava je bila prisrčna in domača. P. Kazimir pa je zopet iznova pokazal, kako mu je pri srcu naša prosveta, kako ne vidi nič sebe ampak še vedno samo mladino, še neposejano polje naše bodočnosti.

P. Kazimirja Zakrajskega Bog živi še mnogo let, tako kličemo slavljenca tudi mi.

Pri uporabi Tschamba Fii-ja ne dobite sončnih opeklin, marveč lepo rujavo polt. Drogerija Gregorič dr. z o. z., Ljubljana, Prešernova 5.

Učiteljsko zborovanje

Ljubljana, 11. julija.

Danes ob 10 dopoldne se je pričelo v Ljubljani redno zborovanje banovinske sekcije Jugoslovanskega učiteljskega združenja za draveko banovino. Zborovanju je prisostvovalo, kakor je pozneje v imenu verifikacijskega odbora poročal g. Pavčič, 83 opolnomočenih delegatov in odbornikov. Uvodni govor je imel predsednik sekcije g. Metod Kumelj, ki je naglašal, da JUU daje svojim članom popolno osebo svobodo glede političnega mišljenja in opredeljevanja ter svetovnega nazora in javnega udeleževanja. Združenje obsega štiri petine slovenskega učiteljskega. Predlagal je vdanostni brzojavki Nj. Vel. kralju Petru II, Nj. Vis. knezu Pavlu ter pozdravne brzojavke predsedniku vlade dr. Stojadinoviču, prosvetnemu ministru dr. Magaraševiću in osrednjemu odboru JUU v Belgradu. Spominjal se je v toplem nagovoru smrti predsednika Masaryka ter umrlih članov, katerih spomin so delegati primerno počastili. Prečital je pozdravno brzojavko, ki jo je v erbohrvaščini poslal predsednik osrednj. JUU g. Ivan Dimnik.

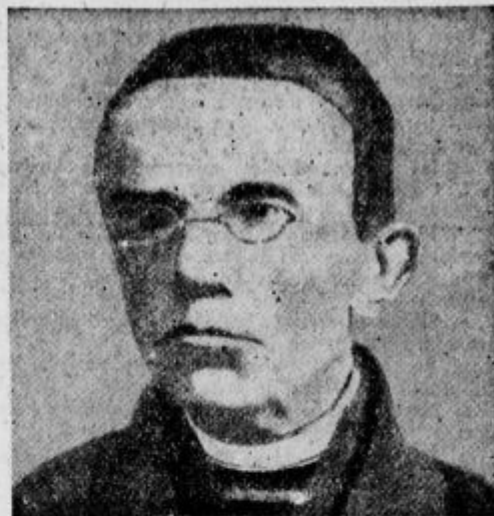
Tajniško poročilo je bilo že natiskano v »Učiteljskem tovarišu«. Iz tega posnemamo, da ima Združenje sedaj 3199 članov. Tajniško poročilo se zavzema tudi proti snovanju učiteljskih klubov JRZ, češ da motijo solidarnost učiteljskega. To stališče pa je seveda nasprotno izjavam g. Kumlja, ki trdi, da JUU dopušta politično udeleževanje svojim članom.

V debati je bil zlasti oster g. Ciril Hočevar, ki je napadal upravni odbor, češ da nič ne dela, da nima uspehov, da dopušta snovanje političnih klubov in da se je preveč angažiral pri reševanju Učiteljske tiskarne. Njegova izjava je poobjajala z dokazi predvsem tajnik Supančič, predsednik Kumelj in drugi delegati. Gospod Supančič je navedel, da je g. Hočevar sam prav tako pristranski, ker je pri izboru učiteljskih abiturientov za kolonijo uvedel ločevanje med študenti Sokoli in Nesokoli.

Zelo pregledno je tolmačil obračun za lansko leto gosp. Grum. Učiteljsko združenje je imelo lani skupno 8.105.000 din prometa. Bilanca pa navaja 281.000 din aktiv in toliko pasiv. Izvoljeni so bili naslednji odseki,

50 letnica smrti J. Jeriča ustanovitelja Kat. tiskovnega društva

Danes pred petdesetimi leti dne 12. julija 1888 je umrl v bolnišnici usmiljenih bratov v St. Vidu na Koroškem ustanovitelj Katoliškega tiskovnega društva in prvi pionir katoliškega gibanja pri Slovencih, upokojeni župnik Josip Jerič. Skromen je bil ves čas v življenju in skromen tudi po smrti: le redko kdaj se imenuje njegovo ime med kulturnimi organizatorji, dasi je bil eden največjih med njimi. Rodil se je 28. II. l. 1823. v St. Vidu pri Stični ter je bil posvečen v

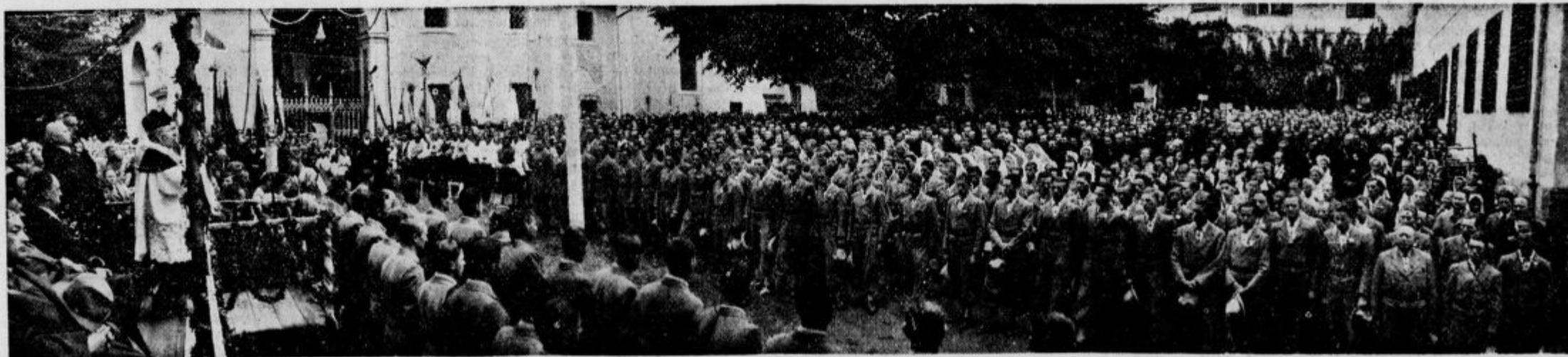

duhovnika l. 1847., nakar je služboval v Trebnjem, Ajdovici, na Dolih, Doboveu pod Kumom, na Studencu in v Sv. Križu pri Koslanjevcu, dokler ni postal župnik na Doboveu l. 1859. Tu je pastiral 20 let, dasi je svet zelo gorat in naporen, on pa je bil ves čas življenja bolehen. V njegovo faro je spadala tudi božjepotna cerkev sv. Neže na Kumu, ki jo je l. 1862. vso prenovil in ji dozdaj župnišče. Ves je gorel za cerkev in svoje farane v duhovnem smislu, pa tudi gospodarskega ni zamajal: znan je bil kot odličen gospodar, saj je bilo njegovo posestvo naravnost vzorno urejeno, zgled vsem domačinom, ki so hodili k njemu po gospodarske nasvete. Zaradi boleznij je prošil za penzijo in se preselil v Ljubljano, kjer se je začelo pravo delo. Bil je tedaj odbornik Kmetijske družbe v Ljubljani ter je ustanovil »Čebelarstvo društvo« in tudi njega glasilo »Slovenska Čebela«, ki pa je po nekaj letih prenehala. Zaradi preudarnosti in gospodarskih zmožnosti so ga vodili v razne odbore, kjer se je pridno udeleževal. Predvsem pa se je ves zavzel za slovenski katoliški tisk. Ko je »Slovenec« začel izhajati, je nalezl na velike ovire ravno pri cerkvenih oblasteh, ki so preganjale njihove urednike (dr. Kluna). Tedaj se je Jerič ponudil za urednika in izdajatelja, kar je ostal do smrti. V najtežjih dneh je utrdil »Slovenec« in mu zagotovil izhajanje. Da bi mu pa mogel zagotoviti še trdnjšo gospodarsko osnovo za bodočnost, je sam na svojo roko ustanovil l. 1879. »Katoliško bukvarno« in pozneje l. 1883. še »Katoliško tiskarno«. Ni se bal stroškov in ovir, z navdušenjem in pogumom, kateremu se danes čudimo, je zgradil dvoje podjetij, dasi še v skromni obliki, ki dajeta danes temelj vsemu katoliškemu gibanju med Slovenci. Vse to je delo skromnega, podočnega slovenskega župnika, ki je prišel na penzijo v Ljubljano, prav za prav pa le na novo delo, ki je obrodilo stoteren sad. Jeričeva ideja je tudi ustanovitev »Katoliškega tiskovnega društva«, ki ga je ustanovil eno leto pred smrtjo in bil do smrti njega podpredsednik. Temu društvu je odstopil svoji dve podjetji, »Katoliško bukvarno« in »Katoliško tiskarno«. Jeričeva zasluga je tudi, da se je »Slovenec« iz tednika spreminil v dnevnik, kakršen je prvkrat izšel leta 1883. 11. julija.

Pokojni se je tudi zelo zanimal za obrtniške probleme, zlasti za čebelarstvo, ter je v svrhu njegovega razmaha prepoštoval vsu Nemčijo. Tudi sicer je rad potoval in opazoval zadržništvo, a katerim se je peal v zadnjih letih svojega življenja. Toda bolezen ga je vedno bolj ovirala ter je šel iskat zdravja v St. Vid na Koroško k usmiljenim bratom. Tam pa je pred petdesetimi leti umrl. Ob njegovi smrti uri mu je zatislil oči msgr. Luka Jeran, njegov veliki prijatelj. Njegovo truplo so prepeljali v Ljubljano, kjer se ga pokopali z veliko udeležbo njegovih duhovnih prijateljev, med katerimi je stopal tudi knez in škof Miesia, kakor tudi sodelavci v njegovih organizacijah.

Danes — ob petdesetletnici se spominjamo tega skromnega, a požrtvovalnega duhovnika, ki je ustanovil slovenskim katoliškom organizacijo tiska ter s tem pomnožil delo slovenskih duhovnikov za narodno in ljudsko kulturo. »Slovenec« se ga spominja kot svojega največjega dobrotnika, izdajatelja in urednika, prav tako pa se ga spominjajo tudi vsa tista podjetja, katera je on poklical v življenje. Danes so se razrasla v veliko podjetje, ki se hvaležno klanja svojemu ustanovitelju. Spomin Josipa Jeriča ne bo nikdar pozabljen!

ki so popoldne zborovali: gospodarski, »Učiteljski pokret«, odsek za organizacijo in pravila (snujejo se nova pravila, po katerih bo sekcija bolj neodvisna od centralne), šolsko-upravni odsek, odsek za učiteljske, gospodarske in socialne ustanove, odsek učiteljske, odsek za nadaljevalne šole, odsek za obmejno solstvo, odsek za tisk in odsek za učiteljski pevski zbor.

Množica, zbrana na taboru pri Sv. Trojici na samostanskem dvorišču. Pripominjamo, da se na razsežnem dvorišču ni moglo zbrati vse ljudstvo.

Drobne novice

Koledar

Torek, 12. julija: Mohor in Fortunat, mučenec; Janez Gualbert, opat. Ščip ob 16.04. Herschel napoveduje spremenljivo vreme.

Sreda, 13. julija: Anablet, papež, mučenec; Margareta, devica.

Osebnosti

— Poroka. Včeraj sta se poročila v ljubljanski stolnici gđ. Vera Strojčeva, študentka filozofije, hčerka g. Valentina Strojca, železn. nadzornika v p., in g. Jože Kuhar, art. poročnik in št. Vida nad Ljubljano, službojujo v Slovenski Bistrici. Prišli sta bila nevestin stric g. dr. Joža Lovrenčič, profesor, in art. podporočnik g. Anton Kržan. Poročil ju je nevestin stric g. stolni kanonik Alojzij Stroj. Mlademu paru iskreno čestitamo in želimo božjega blagoslova!

— Na tehniški fakulteti univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani je bil diklomiran dne 8. t. m. za gradbenega inženirja g. Stane Avanzo. — Čestitamo! — Promocija. Danes bo promoviran za doktorja trgovskih ved na visoki šoli za svetovno trgovino na Dunaju ljubljancin g. Srečko Kordelič. — Čestitamo!

— Službe rezervnega častnika je razrešen zrakoplovni poročnik Marjan Dolanski.

— Preveden je v sanitetno stroko rezervni pehotni stotnik I. razreda dr. Ivan Karlovič.

— Napredoval je za zvanika I. skupine Peter Stupnikar, v službi pri savski divizijski oblasti.

— Upokojen je državni mojster VIII. pol. skupine Ivan Pogacnik.

II. dekliški dan na Betnavi

Marijin praznik — 15. avgust — naj zopet združi vsa dekleta lavantinske škofije!

Bo kakor lani tudi letos za vsa dekleta naših župnij Dekliški dan na Betnavi pri Mariboru.

Betnava vas vabi, pričakuje vas in se že pripravlja na vaš obisk. Pridite, dekleta lavantinske škofije, odzovite se! Pridite in pokažite svoje navdušenje za najsvetejšo, kar živi v našem narodu! Naj bo Dekliški dan praznično slavlje vseh plemenitih deklet, ki se zvesto trudijo v delu za zmago naših verskih vrednot in za resničen dvig našega katoliškega slovenskega dekleta.

Najlepše, kar pozna dekle, najdragocenejše svetinje dekletstva naj se ta dan uveljavijo v polni meri! Vse našo lavantinsko dekliško skupnost naj letošnji Dekliški dan obogati in okrepi za vse boje s površne, za dekle tolikokrat poniževalno miselnostjo naših dni.

Dekleta! Veselimo se našega dne na Betnavi! To nam bo ob Mariji-Vnebovzeti zopet prikazal naš Dekliški dan. Čim več nas bo, tem bolj bo mogla ta lepota priti do izraza — zato velja:

15. avgusta vsa lavantinska dekleta na Betnavo!

Ne zamudite! Prekrasen film, kakršnega hočete videti! Film o velikem požrtvovalni ljubzni in patriotizmu mlade herojske žene!

Samo se danes in jutri **Trdnjava tišine**

ob 19.15 in 21.15 uri

Trdnjava tišine

V gl. vlogi ANNABELLA

KINO UNION

Telefon 22-21

Ljubljana

— **Odgovor svete stolice na brzojavni pozdrav z Mednarodnega mladinskega tabora.** S slavnostnega zborovanja mladinskega tabora je bil poslan brzojavni pozdrav sv. očetu. Na ta pozdrav je sveta stolica odgovorila s sledečim brzojavnim odgovorom: »Sveti oče je z radostnim srcem sprejel izrazе sinovske vdanosti, ki jih je tam zbrana katoliška mladina predložila. Zato jo blagoslovja in začetnika zveličanja prosi, da s plodno roso svoje milosti njena dobra dela podpira. Kardinal Pacelli.«

— **Gospode duhovnike iz lavantinske škofije,** katerim smo poslali okrožnice zaradi Slomškovega dijaškega doma v Mariboru, prosimo, da nam na te okrožnice čimprej odgovore. — Zadruga Slomškova dijaški dom v Mariboru, Aleksandrova c. 6.

— **Danes je zadnji dan prijave za izlet v Trst.** Doberdob in Sveto goro. Potovanje priredi Zveza bojevnikov dne 23. in 24. julija. Za državne in samoupravne uradnike je dovoljen dopust in potovanje v inozemstvo. Celotni stroški znašajo 180 dinarjev za osebo. Ljubljanci in okoličani naj se javijo v pisarni Zveze bojevnikov v petek in soboto, da dvignejo potne knjižice.

— **Pri zaprtju, motnjah v prebavi** vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravnega »Franz-Josefa« grenčice.

— **Nove telefonske relacije.** Ministrstvo pošte je dovolilo, da se odpre telefonske promet na proгах v Zeltinci-Lebring (2.70 zlat. fr.), dalje Bled-Opčina (2.25 zlat. fr.), Kranj-Neapelj (4.20 zlat. fr.), Maribor-Carate Brianza (3.60 zlat. fr.), Polzela-Trst (2.25 zlat. fr.), Polzela-Milan (3.60 zlat. fr.), Ptuj-Turin (4.20 zlat. fr.), Rakek-Opatija in Aidussina (2.25 zlat. fr.), Kranj-Trst (2.25 zlat. fr.), Turjak-Cervignano del Friuli (2.55 zlat. fr.), Boh. Bistrica-Turin (4.20 zlat. fr.), Jesenice na Gor. — Opatija (2.25 zlat. fr.), Ptuj-Opatija (2.25 zlat. fr.), Sveti Jurij ob Taboru-Reka (2.25 zlat. fr.), Store-Reka

(2.25 zlat. fr.) in Store-Benetke (3 zlat. fr.). — Zneski v oklepajih so pristojbina za trinitutni pogovor.

— **Clane Slomškove družbe** iz bivše mariborske oblasti prosimo, da nam na našo okrožnico čimprej odgovore. Zadruga Slomškova dijaški dom v Mariboru, Aleksandrova c. 6.

— **XX. mednarodni katoliški esperantski kongres** bo od 6. do 11. avgusta 1938 v Ljubljani pod pokroviteljstvom prevz. gosp. knezoškofa ljubljanskega doktora Gregorija Rožmana in častnega odbora pod predsedstvom g. bana dr. Marka Natlačenca. Program kongresa: 6. avg. ob 10: otvoritev umetnostne razstave; ob 11: otvoritev filatelistične razstave (ki jo prireja filatelistični klub v okviru našega kongresa in se je oficijelno udeležimo); ob 15: otvoritev tujsko-prometne razstave in razstave esperantek tiska; ob 16.30: občni zbor JKEI; ob 20: slavnostna seja IKUE in LKK; ob 21.15: spoznavalni večer v veliki dvorani »Metropol«. — 7. avg. ob 8: otvoritvena sv. maša prevz. gospoda pokrovitelja v stolnici; ob 10: otvoritev kongresa v franciškanski dvorani; ob 13 skupno kosilo; ob 18.45: pete liturgije; ob 20.30: slavnostna akademija v franciškanski dvorani (točen spored bomo še objavili). — 11. avg. ob 8: zahvalna maša prevz. gosp. pokrovitelja v stolnici; ob 10: zaključek kongresa v franciškanski dvorani.

Greta Garbo
Robert Taylor

DAMA S KAMELIJAMI (Nemški KINO MATIC dialog) Ob 16, 19.15 in 21.15 uri

— **Clane Slomškove družbe,** ki so na velikonočnem zborovanju v Celju prejeli izjavo o pristopu k zadrugi Slomškova dijaški dom v Mariboru, prosimo, da nam čimprej te izjave vrnejo izpolnjene. — Načelnik.

— **Organizem in cerkvenim zborom!** V smislu navodila g. knezoškofa ljubljanskega (C. Gl. št. 1/2 1935) priporočamo sledeče slovenske maše: **Beran Em.**, Tri slovenske maše za mešani zbor s orgli; part. 36 din, glasovi po 5 din. **Gerbič Fr.**, Slovenska maša sv. Frančiška Serafa za mešani zbor; part. 10 din, glasovi po 3 din. **Laharnar I.**, Vlada vesoljstva; maša za mešani zbor, 6 din. **Laharnar I.**, Slovenska maša za mešani zbor, 16 din. **Mav Al.**, Slovenska maša na čast Slošku, za mešani zbor, part. 12 din, glasovi po 2 din. **Sattner p. Hugolin**, Slovenska maša »Kviku srec«, za mešani zbor; part. 24 din, glasovi po 5 din; **Sattner p. Hugolin**, Belarjeva slovenska maša »Oče večni«, za mešani zbor; part. 16 din, glasovi po 4 din. **Sattner p. Hugolin**, Miklošičeva slovenska maša »O sladka ura«, za mešani zbor; part. 14 din, glasovi po 4 din. **Tome M.**, »Stopil bom k oltarju«, slovenska maša za mešani zbor; part. 20 din, glasovi po 4 din. **Venturini Fr.**, Slovenska maša za mešani zbor, 8 din.

— **Izlet k motociklističnim dirkam na Jezer-sko,** dne 17. julija t. l. priredi Zveza za tujski promet. Informacije in prijave sprejemajo vse biljetarice Putnika.

1 Mladci čempetrskega Fantovskega odseka imajo danes ob 3 popoldne izredni sestanki. Vsi in točno!

1 Posesne spremembe. Gradbena podjetnika inž. Adolf Leon Dukič in inž. Evgen Stern sta prodala posestnici in trgovki Matildi Zaltovi parc. št. 62-11 k. o. Kapucinsko predmestje v izmeri 504 m² za 302.000 din. Pekovski mojster Ivan Pisker pa je od obeh podjetnikov kupil 32 m² parc. št. 62-3 k. o. Kapucinsko predmestje za 12.800 din. Učitelj v Vodicah na Gorenjskem, Ignacij Vodnik, je prodal Janezu in Mariji Hojan, Ljubljana, Gestrinova ulica. parc. št. 297-1 k. o. Petersko predmestje, 1 del za 25.000 din.

1 Pismenih pošilk glavna pošta v Ljubljani v torek, t. j. 12. t. m. popoldne, ne bo dostavljala niti jih sicer izročala pismonoškemu oddelku zaradi adaptacij v pismonoški dvorani.

1 Jugoslovanski Touring klub podr. Ljubljana je otvoril nasproti glavnega kolodvora pred hotelom »Metropol« lastno bencinsko črpalko, ter se pripravlja članom in vsem avtomobilistom in motociklistom.

1 Opozorilo telefonskim naročnikom: Vljudo opozarjamo vse telefonske naročnike, da poteče dne 15. julija rok plačila telefonske naročnine in obrokov instalacije. Čekovne položnice so bile vsem naročnikom pravočasno dostavljene; če pa je naročnik položnico izgubil, naj kupi pri pošti prazno in nam po njej nakaže dolžni znesek z označbo ček, rač. 10225. Potrebna pojasnila daje na tel. štev. 43-07 pošta Ljubljana 1.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9.; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20 in mr. Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

Srajce, krvavice, Karničnik, Nebotičnik.

Poizvedovanja

Najlepše prosim tistega, ki je v nedeljo 10. julija vzel v jutranjem vlaku, ki prihaja z Rakeka, revnemu študentu aktovko z roblji, očali in mašno knjižico, da jo vrne na upravo »Slovenec« v Ljubljani.

Krani

Silno neurje na Gorenjskem v noči od sobote na nedeljo. V soboto je bilo pri nas ves dan izredno soparno, tako da je bilo pričakovati nevihte. Okrog 1 ponoči je v nedeljo zjutraj predramila ljudi iz spanja silna nevihta. Med dežjem je padala na gosto tudi toča, obenem pa je grmelno in se bliskalo in pihal je močan

Ilirija proti Triestini

II. plavalni dvoboj v Ljubljani za jadranski pokal

Ljubljana, 11. julija.

Nocoj ob 9. se je pričel ob velikanski udeležbi plavalcev zanimiv plavalni dvoboj med Ilirijo in Triestino. Zanimanje za to tekmovalno raste od točke do točke. Rezultati so naslednji:

400 m prosto moški:

1. Gambetta (Triestina) 5:31.4, 2. Luciani (T) 5:31.4, 3. Mihalek (Ilirija) 5:31.6, 4. Fux (I) 5:53. Točke: 8 za Triestino, 3 za Ilirijo.

100 m hrbtno dame:

1. Finc (Ilirija) 1:32.7, 2. Škerl (Triestina) 1:34.8, 3. Pallaban (Triestina) 1:38.4, 4. Bradač (Ilirija) 1:41.2. Točke: 13 za Triestino, 9 za Ilirijo.

200 m prsno moški:

1. Cerer (Ilirija) 3:08.4, 2. Hribar (Ilirija) 3:04.4, 3. Bertetti (T) 3:19.4, 4. Posar (T) 3:19.6. (Pri tej točki se je vršila dramatična borba za prvo mesto.) Točke: 16 za Triestino, 17 za Ilirijo.

100 m prosto dame:

1. Ruzzier (Triestina) 1:23.2, 2. Keržan (Ilir.) 1:26.6, 3. Finc (Ilirija) 1:32.5, 4. Prekop (Triestina) 1:34.4. Točke: 22 za Triestino, 22 za Ilirijo.

100 m prosto moški:

1. Gambetta (Triestina) 1:04.4, 2. Cerer (Ilir.) 1:05.4, 3. Luciani (Triestina) 1:06.3, 4. Zihel (Ilirija) 1:08.2. Točke: Triestina 29, Ilirija 26.

100 m prsno dame:

1. Werner (Ilirija) 1:33.9, 2. Martin (Ilirija) 1:36.9, 3. Frausin (Triestina) 1:37.6, 4. Prekop (Triestina) 1:40.2. Točke: Triestina 32, Ilirija 34.

veter Toča je padala med dežjem skoraj pet minut in jo je bilo najti še v nedeljo zjutraj. Neurje je naredilo veliko škodo vrtovom, močno je toča oklestila tudi koruzo in poškodovala žitna polja.

Smrtina žetev. Pred poldrugim letom je padel z drevesa, ko je žagal sadnemu drevju suhe veje, 52-letni posestnik Janez Mrak, p. d. Sim-novec, iz Hraštja. Pri padcu je dobil hujše notranje poškodbe, obenem si je zlomil ključnico in dobil poškodbe na glavi. Ponesrečenec se je zdravil nekaj časa v ljubljanski bolnišnici, pozneje pa je bil v domači oskrbi, vendar mu nobeno zdravljenje ni pomagalo. Po poldrugoletnem silnem trpljenju je umrl v soboto zjutraj. Pokojnik zapušta poleg žalujoče žene tudi 10 nedoraslih otrok, najmlajšemu je komaj 2 leti. Naj v miru počival!

Jesenice

Sneg na Rožci, Golici, Stolu itd. Mnogo izletnikov in turistov je šlo skozi Jesenice na planine. Naleteli pa so na slabo. Ko so se po močni nevihti, ki je trajala vso noč, oblaki malo dvignili, so se pokazali beli vrhovi Rožce, Golice in Stola vsi v snegu in to precej daleč doli. Tudi arenjska živina na Bevski planini je morala biti vsa v snegu. 10. julija eneg pred nosom je nek čuden občutek, posebno za kopalce.

Družabni večer zmagovalcev. V slavnostni dvorani Kerkovega doma je bil prirejen družabni večer fantovskega odseka. Jeseniški odseki so pri fantovskih tekmah v Ljubljani dosegli lepe uspehe, saj so prinesli na Jesenice toliko pokalov in daril, da jih je za dober voziček. Posebno navdušeno so bili sprejeti prvaki Natlačen, Železnik in Legan. Fantom so bile izrečene čestitke in zahvale za požrtvovalno delo.

100 m hrbtno moški:

1. Angeli (Triestina) 1:17.2, 2. Schell (Ilirija) 1:18.9, 3. Bachi (T) 1:32.3, 4. Teran (I) 1:35.4. Točke: Triestina 39, Ilirija 38.

Škoki s 3-metrске deske:

1. Zihel (Ilirija) 61.93 točk, 2. Keržan (Ilirija) 52.73 točk, 3. Foschini (Triestina) 45.67 točk.

Stafeta 4x50 m prosto dame:

1. Triestina v postavi: Prekop, Foscati, Ballaben, Ruzzier 2:22.6, 2. Ilirija v postavi: Keržan, Bradač, Martin, Finc 2:29. Točke: Triestina 49, Ilirija 44.

Stafeta 4x200 m prosto moški:

1. Ilirija v postavi: Mihalek, Scarpa, Fux, Cerer 10:16.6, 2. Triestina v postavi: Luciani, Bachi, Santini, Gambetta 10:33.2. Točke: Ilirija 10, Triestina 6.

KONČNO STANJE TOČK: Triestina 55, Ilirija 54.

Waterpolo 7:0 za Ilirijo.

Fiumana: Jadran

Reka, 11. julija.

V kopalšču »Eneo« je bila včeraj deveta tekma v plavalnem turnirju naših in italijanskih klubov. Fiumana je premagala Jadran z rezultatom 61 : 48. Jadran nastopi nocoj na Sušaku proti Viktoriji in s tem zaključuje svoja gostovanja. Vse ostale tekme bo imel doma.

Snoči so bili doseženi naslednji rezultati:

40 m prosto moški:

1. Schipizza (F) 5:24.8, 2. Puhar (F) 5:25.4, 3. Pilepič (F) 5:25.8, 4. Petrone (J) 5:30.8.

100 m hrbtno ženske:

1. Beara (J) 1:29, 2. Stepančič (F) 1:35, 3. Bertini (F) 1:45, 4. Ivančič (J) 1:51.6.

200 m prsno moški:

1. Matošič (F) 3:02.9, 2. Koharovič (F) 3:08.7, 3. Filini (F) 3:18.6, 4. Bašič (J) 3:26.

100 m prosto moški:

1. Vittori (F) 1:03.9, 2. Schipizza (F) 1:04.4, 3. Puhar (J) 1:05.2, 4. Petrone (J) 1:05.9.

100 m prsno ženske:

1. Derenzini (F) 1:38.8, 2. Franco (F) 1:42.9, 3. Stipanovič (J) 1:48.8, 4. Ivančič (J) 1:59.6.

100 m hrbtno moški: 1. Perfeta (J) 1:19, 2. Bakaš (J) 1:20, 3. Vittori (F) 1:28.

Stafeta 4x50 m prosto ženske:

1. Fiumana 2:19, 2. Jadran 2:20.9.

Stafeta 4x200 m moški:

1. Fiumana 10:02.2, 2. Jadran 10:05.3.

V waterpolu je Jadran prepričljivo premagal Fiumano z rezultatom 5:1 (4:0).

Stanje točk v plavanju: 1. Triestina 236 točk, 2. Fiumana 226 točk, 3. Ilirija 209 točk, 4. Jadran 173 točk, 5. Viktorija 115 točk.

Stanje točk v waterpolu: 1. Triestina 6, 2, 3 in 4. Viktorija, Jadran, Ilirija 4 točke, 5. Fiumana 0 točke.

Helsingfors, 11. julija. AA. (DNB). Prvi dan lankatletskih tekem med Finsko in Madžarsko se je zaključil z rezultatom 47 : 40 za Finsko.

New York, 11. julija. AA. (DNB). V mestu Americus (Georgia) je treščilo na tla neko letalo. Štiri osebe so mrtve.

Belgrad, 11. julija. AA. Z odlokom ministra za pošte, telegrafa in telefona je dobil Ptuj telefonsko zvezo z Rumunijo. Pristojbina za običajni razgovor 3 minut znaša 6.90 zifr. Zveza posluje od 10. julija dalje.

Ciril Zebot:

Integralna bonifikacija v Italiji

(Konec.)

Po tej poti, ki od bodočega posestnika zahteva racionalno gospodarjenje in smotrno varčevanje ter polno drugih žrtev, raste v Italiji nova mala kmetijska posest. Na ta način (razlastitev, bonifikacija in kolonizacija) se je bonificiralo in razdelilo vso Pontinsko polje³⁸. Skupno je po vojni do konca leta 1934 okoli 700.000 hektarjev latifundijske zemlje prešlo v malo kmetijsko posest.³⁹

Oblika veleposestniške razlastitve za kmečko kolonizacijo v zvezi z agrarno bonifikacijo je zelo elastična. V smislu zakonskih določil lahko država določi rok od 5 do 50 let, v katerem mora latifundijski lastnik položiti svoj dolžni finančni delež k bonifikaciji. Čim bolj država ta rok skrajša, tem manj je takih, ki morejo izpolniti svojo obveznost. To je pokazal primer Pontinskega polja, kjer je zaradi potrebe nepretrganosti vseh bonifikacijskih del država rok zelo omejila. Posledica je bila, da noben latifundist ni mogel izpolniti svoje obveznosti in so bili razlašeni vsi.

Ta elastičnost omogoča primeren, nezaletel razvoj agrarne reforme, temelječ na sprotni dobljenih izkušnjah in na selekciji novih naseljencev.

6.

Ob sklepu skušajmo postaviti primero med liberalno, korporativno in socialistično državo v pogledu na problem bonifikacije agrarne zemlje:

³⁸ Kolonizacijo Pontinskega polja vrši Združenje bojevnikov: pretečni del zemlje je združenju podarila krona, ki je odkupila razlašeno zemljo.

³⁹ O. cit., str. 281.

a) liberalna država z bonifikacijo ne zasleduje demografskih, gospodarskih in socialnih namenov. Zato se omeji na hidravlična javna dela. Zemljiško obnovo pa prepusti svobodni zasebni gospodarski iniciativi.

Agrarno reformo vrši liberalna država z enostavno razlastitvijo veleposestev proti nepravilno odmerjeni odškodnini in z razdelitvijo zemlje novim kolonistom, ki pa jih ne selekcionira in jih po razdelitvi prepusti njih usodi.

b) Socialistična država načeloma podpira vso agrarno zemljo in uvede na njej neposredno birokratično agrarno gospodarstvo. Dejansko pa (Sovjetska Rusija) pušča del agrarne zemlje v kmetiškem lastništvu, da z zaplenjenimi donosi tega nedržavnega gospodarjenja krije visoke stroške državnega birokratičnega gospodarjenja, čigar neprestano strukturno valovanje načrtno predvidene proizvodne stroške dviga tako, da se bilance zaključujejo z visokimi izgubami.

c) Korporativna država tudi problem zemeljske bonifikacije rešuje na svoji dualistični osnovi, v smeri dvojnostnih ciljev in z dvojnostno iniciativo in dejavnostjo:

1. Socialni značaj zasebne lastnine narekuje obveznost njene aktivnosti. Potreba po bonifikaciji je rezultat zgodovinske pasivnosti zemljiške lastnine. Še ima veleposestnik priliko, da z izpolnitvijo naloženih bonifikacijskih obveznosti popravi zgodovinski greh svojih prednikov. Ako tega ne stori, ako torej ne najde prehoda v zahtevano lastniško aktivnost kot družabno dolžnost, potem gre pravica v izgubo: sledi razlastitev proti pravični odškodnini.

Dokler je torej zasebna lastnina aktivna, jo korporativna država spoštuje in ščiti. Naslov za razlastitev je pasivnost lastniške pravice. Tako

dobi v korporativni koncepciji tudi razlastitev svoj globoki moralno-socialni razlog.

Korporativno gospodarstvo spoštuje načelo zasebne lastnine, ker dopolnjuje šlovesko osebnost. Zasebna lastnina je pravica; in ker je pravica, je tudi dolžnost. Mislimo, da je treba lastnino razumeti v socialni funkciji. Ne torej pasivna, temveč aktivna lastnina, ki se ne omejuje na uživanje sadov bogastva, temveč lastnina, ki sadove razvija in pomnožuje.⁴⁰

Fašistična država zato veleposestev ne razlašča — kot n. pr. agrarne reforma po raznih državah — zato, ker so veleposestva, temveč, kadar so zunanji izraz pasivnosti lastniške pravice.

2. Ako bi fašistična država kot »utelešenje naroda« ne včlenila naroda v njegovi moralni osebnosti kot subjekt in činitelj narodnega gospodarstva, kako bi bilo mogoče utemeljiti milijardne investicije, ki jih odtrga neposrednim sedanjim potrebam ter jih kot rodilne